

MARC LEVY

Unde ești?

- UNDE EȘTI? -

MARC LEVY

UNDE EȘTI?

Traducere din limba franceză de Marie-Jeanne Vasiloiu

Această carte a fost tradusă după Marc Levy, Où Es-Tu? Éditions
Robert Laffont, Paris, 2001

© Editura Trei, 2006

Numai dragostea și prietenia anulează solitudinea zilelor noastre. Fericirea nu este dreptul fiecăruia, ci o luptă dusă clipă de clipă și cred că, atunci când ni se înfățișează, trebuie să știm s-o trăim.

Orson Welles

*Lui Louis
Lui M.*

I

S-a născut în ziua de 14 septembrie 1974, orele 8 dimineața, la 15°13' latitudine nordică și 65° longitudine vestică, coordonate care îi situau leagănul într-o insuliță din largul coastelor honduriene. Nimeni n-a dat vreo atenție acestei nașteri, a 734-a înscrisă în registru. În primele două zile de viață, dezvoltarea i-a fost tratată cu cea mai mare indiferență. Parametrii vitali îi erau stabili, așa că nu exista nici un motiv pentru ca evoluția să-i fie urmărită în mod special. I s-a acordat același tratament de care se bucurau toți nou-născuții de genul lui; constantele îi erau înregistrate — conform uzanței — la fiecare șase ore. Dar, în ziua de 16 septembrie, la orele 14, rezultatul analizelor la care fusese supus a atras atenția unei echipe de oameni de știință din Guadeloupe. Creșterea sa, care părea să iasă din norme, îi punea pe gânduri. În cursul serii, responsabilul echipei însărcinate să-l supravegheze nu și-a mai putut ascunde temerile, așa că și-a contactat de îndată confrății americani. Se petrecea un eveniment de mare importanță: metamorfoza acestui bebeluș cerea ca atenția întregii omeniri să se îndrepte spre el. Rod al unirii frigului cu căldura, primejdiosul lui caracter începea să se manifeste. Dacă surioara lui mai mică, Elaine, născută în luna aprilie a aceluiași an, nu trăise decât unsprezece zile, fiindcă nu izbutise să acumuleze suficientă forță, el, în schimb, creștea cu o viteză alarmantă, atingând, în două zile, o mărime îngrijorătoare. În cea de a treia seară a vieții sale, încercă să se miște în toate direcțiile. Se învârtea în jurul

propriei sale axe, dovedind o vitalitate crescândă și părând nehotărât încotro s-o apuce.

Abia în noaptea de 16 spre 17 septembrie, la ora 2 — pe când îi veghea leagănul, la lumina unui neon zumzăitor, stând aplecat asupra unei mese acoperite cu foi de analize, coloane de cifre și diagrame, care aproape că se confundau cu niște electrocardiograme — profesorul Huc ajunsese la concluzia că evoluția bebelușului cerea ca acesta să fie botezat cât mai iute, parcă pentru a alunga o primejdie amenințătoare. Ținând cont de uluitoarele sale mutații, existau puține șanse ca lucrurile să rămână în stadiul în care se aflau. Prenumele pruncului fusese ales chiar mai înainte ca acesta să fi fost conceput: avea să se numească Fifi. La 17 septembrie 1974, orele 8 dimineața, Fifi își făcu intrarea în istorie, depășind viteza de 120 km/h. În acea clipă, fu calificat, oficial, de către meteorologii de la CDO¹ din Pointe-à-Pitre, precum și de către colegii lor de la NHC² din Miami, ca uragan de clasa 1, pe scara Saffir Simpson. În zilele următoare, clasa avea să i se schimbe, trecând cu toată rapiditatea în a doua, spre marea neliniște a tuturor profesorilor care îl studiau. La orele 14, Fifi ajunsese la o viteză de 138 km/h; în aceeași seară, atinse 150 km/h. Dar cea mai mare îngrijorare pe care o stârnea se datora poziției sale, care se schimbasese în mod primejdios: de acum, se situa la 16°30' latitudine nordică și 81°70' longitudine vestică. Atunci, fu declarată alerta maximă. La 18 septembrie, orele 2 noaptea, Fifi atinse coasta nordică a Hondurasului, măturându-i-o cu rafale de vânt ce atinseseră o viteză de aproape 240 Km/h.

1.

Aeroportul Newark. Taxiul a lăsat-o la marginea trotuarului și a dispărut în tumultul vehiculelor care gravitează în jurul terminalelor; ea îl urmărește pierzându-se în depărtare. Uriașul

¹ CDO (Centre des Ouragans) — Centrul de Uragane.

² NHC (National Hurricane Center) — Centrul Național de Uragane.

sac de culoare verde, care îi stă la picioare, aproape că are o greutate mai mare decât a ei. Îl ridică, face o strâmbătură și și-l pune pe umeri. Intră pe ușa automată a terminalului 1, traversează holul și coboară câteva trepte. La dreapta, se înalță spirala altei scări; în ciuda poverii care îi apasă spatele, urcă repede treptele și înaintează, cu pasul hotărât, pe culoar. În fața unui bar scăldat într-o lumină portocalie se oprește și privește înăuntru, prin geamul vitrinei. Sprijiniți în coate, de tejgheaua din melamină, vreo zece bărbați își beau berea, comentând cu glas tare rezultatele meciurilor ce defilează pe ecranul unui televizor pus pe un suport, deasupra capetelor lor. Ea împinge ușa de lemn cu un hublou mare în mijloc, intră și aruncă o privire atentă în jur, peste mesele roșii și verzi.

Îl vede: așezat în fundul sălii, lângă peretele de sticlă dinspre pistă. În fața lui, pe masă, stă un ziar îndoit; mâna dreaptă îi sprijină bărbia, iar stânga i se joacă neglijent pe fața de masă din hârtie, desenând un chip cu creionul.

Ochii lui, pe care ea încă nu-i poate vedea, sunt pierduți în depărtările pistei de asfalt cu linii galbene, unde avioanele merg la pas, înainte de a-și lua zborul puțin mai departe. Ea șovăie, o ia printre rândurile de mese din dreapta, pentru a se duce, pe neobservate, lângă el. Trece de frigiderul care toarce ușor și se apropie cu pași vioi, dar neauziți. Ajungând lângă tânărul care o așteaptă, îi pune mâna pe păr și i-l ciufulește cu tandrețe. Pe hârtia cu model de fagure, el schițase chiar portretul ei.

— Te-am făcut să aștepți? întrebă ea.

— Nu, ai ajuns aproape la timp, abia acum mă faci să aștept.

— Ești de mult aici?

— N-am nici cea mai mică idee. Ce frumoasă ești! Stai jos.

Ea zâmbi și se uită la ceas.

— Decolez peste o oră.

— Am să fac tot ce pot ca să-l pierzi, ca să nu-l iei niciodată!

— Atunci, decolez peste zece minute! spuse ea, așezându-se.

— Bun, gata, îți promit că tac. Ți-am adus ceva.

El pune pe masă o punguță neagră, de plastic, și o împinge spre ea, cu vârful degetului arătător. Ea își înclină capul. E felul său de a spune: „Ce e asta?”. Și, cum el îi înțelege și cea mai fugară expresie de pe chip, îi răspunde doar cu o mișcare a ochilor: „Deschide și ai să vezi”. Este un mic album cu fotografii.

El începe să-i întoarcă paginile. Pe prima, în alb și negru, doi copilași de doi ani, stând în picioare, se privesc, față în față, ținându-se reciproc de umeri.

— Este cea mai veche fotografie a noastră pe care am putut-o găsi, spune el.

Întoarce o foaie, continuându-și comentariul:

— Aici, ești tu și cu mine, la un Crăciun a cărui dată am uitat-o, dar încă nu aveam zece ani. Cred că e în anul în care ți-am dat medalionul meu de la botez.

Ea își strecoară mâna în sân și scoate lăntșorul cu medalionul Sfintei Tereza, de care nu se despărțea niciodată. După alte câteva foi, ea îl întrerupe și descrie, la rândul său:

— În asta, aveam treisprezece ani, suntem în grădină, la tine acasă; tocmai te sărutasem. Era primul nostru sărut și tu mi-ai spus: „Ce scârboșenie”, când am vrut să te sărut cu limba. Iar aici, suntem după doi ani; de data asta mi-a venit mie rândul să spun: „Ce scârboșenie”, când ai vrut să dormim împreună.

Acum, Philip e cel ce ia cuvântul și arată altă imagine, pe verso.

— Și, un an mai târziu, după petrecerea aia, nu ți s-a mai părut deloc scârbos, dacă îmi aduc bine aminte.

Fiecare foaie de celuloid marchează o perioadă a copilăriei lor complice. Ea îl oprește.

— Ai sărit peste șase luni; nu e nici o fotografie de la înmormântarea părinților mei? Totuși, cred că atunci mi s-a părut că arătai cel mai sexy!

— Termină cu umorul ăsta anemic, Susan.

— Nu glumesc. Atunci te-am simțit, pentru prima oară, mai puternic decât mine, și asta îmi insufla, cu adevărat, siguranță. Știi, n-am să uit niciodată...

— Termină cu chestiile astea.

— ...că, în timpul priveghiului, tu te-ai dus să cauți verigheta mamei.

— Bun, putem schimba subiectul?

— Cred că tu mă faci, în fiecare an, să mă gândesc la ei; ai fost întotdeauna atât de atent, de prezent și de prevenitor, an de an, în timpul săptămânii în care le comemoram accidentul!

— Acum trecem la altceva?

— Hai, continuă, îmbătrânește-ne, întoarce foile.

El o privește țintă; în ochi are o umbră. Ea îi zâmbește și continuă:

— Știam eu că e un gest egoist din partea mea, să te las să mă conduci la avion.

— Susan, de ce faci asta?

— Pentru că „asta” înseamnă a-mi îndeplini, până la capăt, visele. Nu vreau să sfârșesc ca părinții mei, Philip. I-ai văzut trăind doar ca să plătească rate. Și de ce? Ca să sfârșească amândoi, proptiți într-un copac, în frumusețea aia de rablă, pe care tocmai și-o cumpăraseră. Toată viața lor n-a însemnat altceva decât două secunde, la informațiile de seară, pe care le-am văzut la frumusețea aia de televizor, pe care nici măcar nu-l plățiseră în întregime. Nu judec pe nimeni, Philip, dar eu vreau altceva, și dorința de a mă ocupa de semenii este o adevărată modalitate de a mă simți vie.

El o privește pierdut, admirându-i hotărârea. De la accident, ea n-a mai fost cu totul aceeași, ca și cum anii ar fi dat buzna la porțile revelioanelor, asemenea unor cărți de joc date câte două, pentru a fi împărțite mai iute. Cu excepția momentelor în care zâmbea, lucru care nu i se întâmpla prea des, Susan arăta mai mult de douăzeci și unu de ani. După ce a terminat ciclul Junior College, după ce a avut în buzunar diploma de Associate of Arts³, ea s-a angajat în Peace Corps, această asociație umanitară, care trimite tinerii în străinătate, pentru a acorda asistență.

În mai puțin de o oră, ea va pleca, vreme de doi ani nespuse de lungi, în Honduras. La câteva mii de kilometri de New York, va trece de cealaltă parte a oglinzii lumii.

*

În golful Puerto Castilia, ca și în Puerto Cortes, cei ce luaseră hotărârea să doarmă sub cerul liber renunțară. Vântul, care se întetise la sfârșitul după-amiezei, sufla de acum cu putere. Nu era nici prima, nici ultima oară când se anunța o furtună tropicală; țara era obișnuită cu ploile, frecvente în acest anotimp. Ziua păru că se duce mai devreme la culcare, iar păsările se făcură nevăzute, în zbor, ceea ce era semn rău. Pe la miezul

³ Associate of/in Arts (amer.) — diplomă universitară în litere. (N. F.)

noptii, nisipul se ridică, formând un nor la câțiva centimetri de sol. Valurile începură să se umfle cu mare repeziciune, iar strigătele oamenilor, care se îndemneau unii pe alții să întărească amarele bărcilor, nici nu se mai auzeau.

În timp ce fulgerele brăzdau cerul, clocotul valurilor înspumate clătina primejdios pontoanele. Împinse de hulă, ambarcațiunile se loveau între ele, zgâriindu-și lemnul. La ora 2 și 15, cargoul *San Andrea*, lung de 35 de metri, fu azvârlit peste recifuri și se scufundă în opt minute, cu o spărtură laterală pe toată lungimea. În același moment, la El Golason, micul aeroport din La Ceiba, avionul DE 3, de culoare gri-argintie, oprit în fața unui hangar, se înălță brusc în aer și ateriza de îndată la picioarele a ceea ce slujea drept turn de control; la bord, nu avea nici un pilot. Cele două elice și ampenajul se rupseră în două. După câteva minute, camionul-cisternă se culcă pe o parte și începu să alunece, în timp ce o jerbă de scânteii aprinse carburantul.

*

Philip își puse mâna peste mâna lui Susan, i-o întoarse și îi mângâie palma.

— Ai să-mi lipsești atât de mult, Susan.

— Și tu mie... al naibii de tare, știi doar!

— Sunt mândru de tine, chiar dacă te detest pentru că mă lași așa, de izbeliște.

— Gata, ne-am făgăduit că nu o să ne jeluim.

— Nu cere imposibilul!

Aplecați unul spre celălalt, împărtășeau tristețea unei despărțiri și emoția fericită a unei complicități vechi de nouăsprezece ani, ceea ce reprezenta aproape toată existența lor.

— O să-mi trimiți vești? întrebă el, cu aerul unui băiețel.

— Nu!

— O să-mi scrii?

— Crezi că aș putea fi servită cu o înghețată?

El se întoarse și chemă chelnerul. Când acesta se apropie, îi comandă doi bulgărași de înghețată de vanilie, acoperiți cu ciocolată caldă, presărată cu migdale tăiate fin, totul stropit din belșug cu caramel lichid; așa era aranjamentul exact în care îi

plăcea să mănânce acest desert, de departe favoritul ei. Susan îl privi țintă, în ochi.

— Și tu?

— Eu am să-ți scriu de îndată ce-ți voi afla adresa de acolo.

— Nu, ai hotărât ce o să faci?

— Doi ani la Cooper Union⁴, apoi voi încerca să fac carieră într-o mare agenție de publicitate.

— Prin urmare, nu ți-ai schimbat părerea. Te rog să remarci că ce spun eu e o tâmpenie, fiindcă tu nu-ți schimbi niciodată părerea.

— Tu ți-o schimbi cumva?

— Philip, dacă ți-aș fi propus, n-ai fi venit cu mine, pentru că nu e genul tău de viață. Iar eu nu rămân aici, pentru că nu e genul meu de viață, așa că nu mai face mutra asta.

Susan își lungea cu poftă lingurița; din când în când, o umplea și o apropia de gura lui Philip, iar acesta se lăsa, docil, în voia ei. Ea curăță fundul cupei, încercând să culeagă ultimele fărâmițe de migdale lipite de pereții acesteia. Ceasul mare, de pe peretele din față, arăta orele 5 ale acestei după-amieze de toamnă. Urmă o stranie clipă de tăcere; ea își dezlipi nasul, pe care și-l strivise de geam, se aplecă peste masă, pentru a-și pune brațele în jurul gâtului lui Philip, și îi susură la ureche:

— Știi, îmi țâțâie fundul de frică.

Philip o îndepărtă puțin, ca s-o privească mai bine.

— Și mie.

*

La ora 3 noaptea, un prim val de 9 metri spulberă, în trecere, digul din Puerto Lempira, cărând tone de pământ și roci în portul care fu făcut literalmente praf. Macaraua metalică se îndoi sub forța vântului, iar brațul îi căzu, secționând puntea purtătorului de containere *Rio Platano*, care se scufundă în apele învolburate. Doar pupa vasului mai apărea la răstimpuri, între două talazuri, înălțată spre cer; mai târziu, peste noapte, dispăru și nu mai fu văzută niciodată. În această regiune, unde cad în fiecare an peste 3 metri de apă din precipitații, cei ce supraviețuiseră în

⁴ Cooper-Union — Școală de Arte Frumoase din New York.

fața primelor asalturi ale lui Fifi și încercaseră să se refugieze în interiorul teritoriului au dispărut, luați de apa râurilor care se umflaseră în toiul nopții și ieșiseră din matcă, măturând totul în cale. Toate așezările din vale fură nimicite, înecate de puhoaietele clocotitoare, ce duceau bucăți ascuțite de trunchiuri de copac, fragmente de poduri, drumuri și case. În regiunea Limon, satele cocoțate pe coastele munților — Ampala, Piedra Blanca, Biscuampo Grande, La Jigua și Capiro — alunecară, o dată cu pământul de pe versanți, în văile deja inundate. Cei câțiva supraviețuitori, agățați de copacii care rezistaseră, pieriră în orele următoare. La ora 2,25, al treilea val izbi din plin departamentul cu nume premonitoriu, Atlantida, secerându-i coasta cu un talaz a cărui înălțime trecea de 11 metri. Milioane de tone de apă se năpustiră spre La Ceiba și Tela, croindu-și drum pe străduțele înguste, care le sugrumau, dându-le și mai multă forță. Casele de pe marginea apei fură primele care începură să se clatine, iar, apoi, se prăbușiră din temeliile lor dislocate la iuțeală. Acoperișurile din tablă ondulată se ridicau — înainte de a fi trântite cu violență la pământ — tăind în două primele victime ale acestui masacru natural.

*

Privirea lui Philip alunecase spre sânii lui Susan, ale căror rotunjimi de măr deveniseră provocatoare. Ea observă, își descheie un nasture de la bluză și scoase micul medalion auriu.

— Dar nu risc nimic, am porte-bonheur-ul tău, de care nu mă despart niciodată. M-a mai salvat o dată; doar mulțumită lui nu m-am urcat cu ei în mașină.

— Mi-ai spus chestia asta de o sută de ori, Susan. Nu vorbi de așa ceva tocmai când trebuie să iei avionul ăsta, vrei?

— În orice caz, cu el n-o să mi se întâmple nimic, spuse ea, punându-și medalionul la loc, pe piele.

Era un cadou — semn al comuniunii — din vara în care voiseră să devină frați de cruce. Proiectul făcuse obiectul unui studiu aprofundat. Cărțile despre indieni, împrumutate de la bibliotecă și citite cu toată silința, pe băncile curții de recreație, ca și concluzia cercetărilor proprii nu lăseau nicio îndoială în privința metodei ce trebuia folosită. Era necesar să facă schimb de sânge

între ei, prin urmare să se taie pe undeva. Susan șterpelișe un cuțit de vânătoare din biroul lui taică-su și, apoi, se ascunseseră amândoi în cabana lui Philip. El își întinsese degetul, închizând ochii, dar, când lama se apropie, simți că-l apucă amețeala. Cum nici Susan nu se simțea prea în largul ei, și-au băgat iar nasul în manualele „apașe”, pentru a găsi acolo soluția problemei: *„Ofranda unui obiect sacru este o mărturie a legăturii eterne dintre două suflete”*, îi asigură cartea de învățătură, la pagina 236.

După ce au verificat semnificația cuvântului „ofrandă”, a fost preferată și adoptată, de comun acord, această a doua metodă. În timpul ceremoniei solemne — când s-au rostit poeme irocheze și siuxe — Philip și-a pus medalionul de botez la gâtul lui Susan. Fata nu s-a mai despărțit de el și nu s-a lăsat niciodată înduplecată de rugămintele maică-sii, care voia să și-l scoată măcar când dormea.

Susan zâmbi, evidențindu-și și mai mult pomeții.

— Poți să-mi duci tu sacul? Cântărește o tonă! Aș vrea să-mi schimb hainele, altfel o să crap de căldură când o să ajung acolo.

— Dar ești în bluză!

Ea se și ridicase și îl trăgea de braț, indicându-i, cu un gest, barmanului să le păstreze masa. Acesta acceptă, dând din cap, sala era aproape goală. Philip lăsa sacul jos, în fața ușii ce ducea la toaletă; Susan i se proțăpi în față:

— Intri? Ți-am spus că e greu.

— Aș vrea eu, dar, în principiu, ăsta e un loc rezervat femeilor, nu?

— Da, și? Te pomenești că acum ți-o fi frică să tragi cu ochiul la mine, în toaletă?! Ți se pare cumva mai complicat ca la liceu, când o făceai din cabina alăturată, sau mai subtil decât prin geamul băii de la tine de acasă?! Intră!

Îl trase spre ea, fără să-i lase altă alternativă decât aceea de-a o urma; lui îi veni inima la loc, văzând că nu era decât o singură cabină. Ținându-se de umărul lui, ea își scoase pantoful stâng și îl aruncă spre becul din plafon. Scopul fu atins căci, de la prima încercare, micul balonaș de sticlă plesni cu un sunet sec. În penumbra tulbure a singurului neon montat deasupra oglinzii, ea se sprijini de chiuveță, îl cuprinse pe Philip în brațe și își lipi buzele de ale lui. Într-un sărut fără seamăn, își strecură gura

spre urechea lui, înfiorându-i-o cu căldura suflării ei, cu vocea ei șoptită și făcându-l să fie cutreierat de senzații nedeslușite, care îi coborau pe șira spinării.

— Eu aveam medalionul tău lipit de sâni, chiar dinainte de a începe să-mi crească. Vreau ca pielea ta să fie păstrătoarea amintirii lor pentru o vreme și mai îndelungată. Plec, însă vreau să te bântui cât o să lipsesc, ca să nu fi al altei femei.

— Ești de-a dreptul megalomană!

Semiluna verde a zăvorului deveni roșie.

— Taci și dă-i bătaie, vreau să văd dacă ai făcut progrese, spuse ea.

Mult după aceea, ieșiră amândoi și se duseră la masă, sub privirile inchizitoare ale barmanului, care își ștergea paharele.

Philip o luă din nou de mână pe Susan, dar i se păru că ea era deja în altă parte.

*

Mai spre nord, la intrarea în valea Sula, valurile grele spulberară totul în calea lor, cu un vuiet asurzitor. Mașini, animale, dărâmături apăreau sporadic în centrul vârtejurilor de noroi mișcător, din care se ivea, când și când, un oribil haos de membre sfârtecate. Nu a rezistat nimic: piloni de înaltă tensiune, camioane, poduri, uzine erau smulse de la pământ și târâte implacabil de acest amestec de forțe irezistibile. În câteva ore, valea fusese transformată în lac. Mult după aceea, bătrânii din ținut aveau să spună că tocmai frumusețea peisajului o făcuse pe Fifi să zăbovească două zile în acel loc; două zile care au dus la moarte zece mii de bărbați, femei și copii, lăsând fără adăpost și fără hrană aproape șase sute de mii de persoane. În patruzeci și opt de ore, țărișoara asta înghesuită între Nicaragua, Guatemala și Salvador, mare cât statul New York, fu pustiită de o forță egală cu cea dezvoltată de trei bombe atomice.

*

— Susan, cât o să stai acolo?

— Acum, chiar că trebuie să mergem; mă îmbarc. Preferi să rămâi aici?

El se ridică fără să răspundă; lăsă un dolar pe masă. Leșind pe culoar, ea își lipi fața de hubloul de sticlă al ușii și își aținti privirea asupra scaunelor goale pe care stătuseră. Și, într-o ultimă luptă cu emoția clipei, începu să turuie cât putea de iute.

— Uite, peste doi ani, când o să mă întorc, ai să mă aștepti aici; o să ne reîntâlnim tot în locul ăsta, ca într-o ascunzătoare. O să-ți povestesc tot ce am făcut și tu la fel, o să-mi povestești tot ce ai făcut și o să ne așezăm chiar la masa asta, pentru că o să fie a noastră; și, dacă eu o să devin o Florence Nightingale a timpurilor moderne, iar tu un mare pictor, într-o zi or să pună pe ea o plăcuță de cupru cu numele noastre.

La poarta de îmbarcare, ea îi spuse că n-o să se întorcă să-l privească, pentru că nu voia să-i vadă mina tristă, ci prefera să-i ia cu ea zâmbetul; nu voia să se gândească nici la absența părinților săi (tocmai lucrul ăsta îi împinsese pe părinții lui Philip să nu vină la aeroport). El o luă în brațe și îi șopti: „Ai grijă de tine”. Ea își lipi apăsător capul de pieptul lui, ca să-i fure, astfel, puțin din mireasmă și să-i mai lase încă puțin din a sa. Îi dădu biletul stewardesei, îl sărută pe Philip o ultimă oară, își umplu bine cu aer plămânii și își umflă obrajii pentru a-i lăsa lui, ca ultimă imagine, această mimică de clown. Coborî treptele ce duceau spre pistă, alergă pe drumul balizat de agenții de la sol. Urcă scara și dădu buzna în avion.

Philip se întoarse în bar și se așeză la aceeași masă. Pe aria de staționare, motoarele avionului Douglas începură să tușească, unul după altul, scuișând volute de fum cenușiu. Palele celor două elice executară un tur în direcția opusă acelor de ceasornic, apoi făcură două rotații lente în sens invers, după care deveniră invizibile. Avionul se întoarse și parcurse, cu încetineală, pista. La capătul ei, se opri câteva momente și se alinie pentru decolare. Roțile, care acopereau marcajele albe de pe sol, se imobilizară din nou, trenul de aterizare dispăru în interiorul aparatului. Pe marginile pistei, ierburile înalte, pe care avionul părea că le salută, se încovoiau. Pereții de sticlă ai barului vibrară când motoarele își sporiră turația; eleroanele se mișcară, trimițându-le spectatorilor un ultim la revedere și bimotorul începu să ruleze. Câștigând viteză, trecu, puțin după aceea, prin dreptul lui Philip, care îi văzu coada ridicându-se; apoi, roțile se desprinseseră de sol. Avionul DC3 se ridică rapid, viră pe aripa

dreaptă și dispăru în depărtare, în spatele unui strat subțire de nori.

Câteva clipe, Philip rămase cu ochii pironiți pe cer, apoi își întoarse privirea spre scaunul pe care stătuse ea ceva mai devreme. Se simți cotropit de un imens sentiment de singurătate. Se ridică și plecă de acolo cu mâinile în buzunar.

2.

25 septembrie 1974, la bordul avionului...

Philip, dragul meu,

Cred că adineauri n-am reușit să-ți ascund spaima care îmi strângea stomacul. Terenul aeroportului tocmai mi-a dispărut din privire. Am avut amețeală doar până când norii mi-au ascuns pământul; acum mi-e mult mai bine. Sunt dezamăgită că n-am putut vedea Manhattanul, dar, sub mine, cerul se deschide și aproape că pot număra crestele valurilor, sunt mici de tot, parcă ar fi niște oi. Am urmărit chiar și un vas mare, care se îndreaptă spre tine. În curând, vei avea vreme bună.

Nu știi dacă ceea ce-ți scriu se poate citi, fiindcă avionul ăsta ne scutură foarte tare. Mă așteaptă o călătorie lungă; peste șase ore am să fiu la Miami, după o escală la Washington, apoi schimbăm avionul și zburăm spre Tegucigalpa. Până și numele ăsta mi se pare magic. Mă gândesc la tine, probabil că ești în drum spre casă; multe sărutări părinților tăi, din partea mea. O să-ți scriu ca să-ți povestesc acest periplu. Și tu să ai grijă de tine, Philip, dragul meu...

Susan,

Tocmai am ajuns, tata și mama nu m-au întrebat nimic, cred că au înțeles totul după mutra mea. Mi-e necaz pe mine pentru purtarea de adineauri, ar fi trebuit să-ți respect bucuria și dorința de a te îndepărta de locurile astea. Tu ești cea care are dreptate: nu știu dacă aș fi avut curaj să plec cu tine, în eventualitatea că mi-ai fi făcut această propunere. Dar n-ai făcut-o și cred că e mai bine așa. Nu prea știu ce o fi vrând să însemne această ultimă frază. Serile vor fi lungi fără tine. O să expediez această primă scrisoare pe adresa Biroului Peace Corps

din Washington, care o să ți-o trimită mai departe.

Îmi lipsești din cale afară de mult, chiar de pe acum.

Philip

...îmi iau din nou creionul și hârtia: e o lumină de necrezut, n-ai văzut de când ești așa ceva, de altfel nici eu. Aici, deasupra norilor, asist la un adevărat apus de soare, dar, văzut de sus, e ceva de te-apucă nebuneala, crap de necaz că nu ești aici, să vezi ce văd eu; adineauri am uitat să-ți spun ceva foarte important: cred că ai să-mi lipsești al naibii de mult.

Susan

15 octombrie 1974

Susan,

Au trecut deja trei săptămâni de când ai plecat și tot n-am primit cea dintâi scrisoare de la tine. Îmi închipui că este pe drum, undeva, între tine și mine. Cunoscuții noștri mă întrebă adesea de tine; dacă nu primesc cât mai repede vești, o să trebuiască să inventez...

15 octombrie a.c.

Philip,

Sosirea a fost haotică. Am rămas blocați patru zile, în escală la Miami; așteptăm două containere cu alimente și redeschiderea aeroportului La Ceiba, unde trebuia să facem o oprire. Voiam să profit de ocazie ca să vizitez orașul, dar n-a fost chip. Împreună cu ceilalți membri ai unității mele, am fost cazată într-un hangar. Trei mese pe zi, două dușuri și un pat de campanie, cursuri intensive de spaniolă și de prim-ajutor: parcă eram la armată, dar fără sergent major, în cele din urmă, avionul DC3 ne-a dus la Tegucigalpa, de acolo un elicopter al armatei ne-a luat până la Ramon Villesla Morales, micul aerodrom din San Pedro Sula. E de neînchipuit, Philip: văzută din cer, țara asta parcă ar fi fost bombardată. Kilometri întregi de pământ sunt absolut devastați; aproape peste tot vezi case dărâmate, poduri cu tablurile rupte și cimitire înjghebate la nimereală. Zburând la altitudine joasă, am văzut brațe întinse spre cer, care ieșeau din oceane de noroi, sute și sute de hoituri de animale cu burțile în sus, umflate și crăpate. Domnește o duhoare pestilențială.

Drumurile sunt dislocate, seamănă cu niște panglici smulse de pe cutii sparte. Copacii dezrădăcinați zac unii peste alții. În aceste păduri din Mikado, nimic n-a scăpat cu viață. Coaste întregi de munte s-au prăbușit de tot, ștergând de pe hartă satele cocoțate pe ele. Nimeni nu va putea număra morții, dar sunt cu miile. Cine să știe numărul real al cadavrelor îngropate sub dărâmături? Cum vor avea putere cei nevătămați să treacă peste atâta deznădejde? Cei ce le aduc ajutoare ar trebui să fie cu sutele, iar în acel elicopter nu eram decât șaisprezece.

Spune-mi, Philip, spune-mi de ce națiunile noastre mari trimit la război legiuni întregi de soldați, dar nu sunt în stare să trimită decât o mână de oameni ca să salveze copiii? Câtă vreme o să mai treacă până când o să ne dăm seama de această realitate? Philip, ție îți pot mărturisi acest sentiment ciudat: sunt aici, printre toți acești morți, și mă simt mai vie ca niciodată. Ceva s-a schimbat: pentru mine, a trăi nu mai este un drept, ci a devenit un privilegiu. Te iubesc mult, Philip, dragul meu.

Susan

25 octombrie

Susan,

*Săptămâna asta, chiar în momentul în care am primit întâia ta scrisoare, au fost publicate în presă reportaje despre grozăvia în mijlocul căreia te afli. Ziarele vorbesc despre zece mii de morți. Mă gândesc la tine în fiecare clipă, imaginându-mi prin ce treci. Vorbesc despre tine cu toată lumea și toți îmi vorbesc despre tine. Ieri, un ziarist a scris în **Montclair Times** despre ajutorul umanitar pe care l-a trimis acolo țara noastră și a terminat articolul menționând numele tău. L-am decupat și ți-l trimit în același plic. Toată lumea îmi cere vești despre tine, ceea ce nu mă ajută deloc să-ți îndur lipsa. Ce dor îmi e de tine! Cursurile mele au început din nou; îmi caut o locuință pe lângă facultate, am depus o cerere pentru un atelier artistic dintr-un mic imobil, de trei etaje, de pe Broome Street, pe care să-l renovez. Tot cartierul se află într-o stare jalnică, dar garsoniera e mare, iar chiriiile de aici sunt chiar abordabile. Și, pe urmă, îți închipui? Să locuiești în Manhattan! Când o să te întorci, o să fim doar la câteva străzi de Film Forum. Ți amintești? Aproape că nici nu-mi vine să cred: în vitrina barului de peste drum este un steguleț*

hondurian; în așteptarea ta, o să trec în fiecare zi prin fața lui. Țasta e un semn. Ai grijă de tine. Îmi lipsești.

Philip

Scrisorile lui Susan îi soseau în ritm de una pe săptămână, el îi răspundea în aceeași seară. Se întâmpla ca scrisorile să li se încrucișeze, iar unele răspunsuri ajungeau chiar înainte ca întrebările să fi fost puse. La paralela douăzeci, în niște condiții catastrofale, populația se înarmase cu curaj, iar țara încerca să se reorganizeze. Susan și colegii ei instalaseră o primă tabără de refugiați, chiar în valea Sula, între munții San Idelfonso și Cabaceras de Naco. Luna ianuarie era premergătoare unei vaste campanii de vaccinări. Cu ajutorul unui camion antic, vechi și de demult, Susan bătea drumurile, distribuind alimente, saci cu semințe și medicamente. Când nu era la volanul vechiului Dodge, se ocupa de organizarea unei tabere de bază. Prima baracă pe care o ridicară era destinată dispensarului, a doua biroului administrativ. Zece case de chirpici și de cărămidă adăposteau deja treizeci de familii. La sfârșitul lunii februarie, micul cătun al lui Susan, împărțit pe trei străzi, era alcătuit din două clădiri, douăzeci și una de colibe și două sute de locuitori, din care două treimi aveau din nou un acoperiș deasupra capului. Ceilalți dormeau în corturi. În ceea ce devenise, de pe acum, piața principală, începeau să se înalțe temeliiile unei școli. În fiecare dimineață, după ce înfuleca la iuțea o turtă de porumb, Susan se îndrepta spre depozit, o magazie de lemn terminată la Crăciun, își umplea camionul și pornea să-și facă turneul. Când Juan învârtea manivela, făcând motorul să tușească, toată cabina se zgâlțâia, iar ea trebuia să-și ia mâinile de pe volan, pentru că, din pricina vibrațiilor, începeau s-o mănânce palmele; apoi, aștepta să se încălzească cilindrii, pentru ca pistoanele să accepte urcușul în regim.

Juan încă n-avea optsprezece ani. Se născuse la Puerto Cortes și nu-și mai amintea chipurile părinților lui. La nouă ani, descărca nave în port, la unsprezece ani și jumătate încărcă năvoadele pe un vas de pescuit. La treisprezece, sosise de unul singur în vale; de atunci, ajunsese cunoscut de toată lumea. Adolescentul cu purtări de bărbat o reperase pe cea numită de el „Señora Blanca”, de îndată ce coborâse din autobuzul de Sula. Imediat,

se luase după ea. La început, Susan crezuse că e un cerșetor, dar el era prea mândru pentru asta. Juan trăia din troc, făcând unele treburi mărunte, pentru puțină mâncare sau pentru un adăpost în serile foarte ploioase. Astfel, reparase acoperișuri, vopsise garduri, țesălasă cai, păzise turme, cărase în spinare tot felul de saci, golise hambare. Când se punea problema să pornească Dodge-ul bleu pal, să încarce lăzile în el, să sară în spate, ca s-o ajute la drum pe Susan, Juan aștepta doar atât: să vadă pe fața ei o expresie care să spună „Am nevoie de o mână de ajutor”. Din luna noiembrie, ea pregătea în fiecare dimineață două turte de porumb, la care mai adăuga uneori un baton de ciocolată, pe care le împărțeau înainte de a porni la drum. Chiar în situația cea mai optimistă, pământul nu avea să dea legume mai înainte de un anotimp întreg, iar drumurile întrerupte nu mai permiteau circulația, în zonă, a produselor proaspete. Trebuia să se mulțumească doar cu așa-zisele alimente de subzistență, pe care locuitorii din sate le considerau ca pe o mană cerească. Pe drumurile unei zone rurale devastate, prezența lui Juan, tolănit sub prelata din spatele camionului, îi oferea lui Susan siguranță. Dar, între ei, de-a lungul cărărilor cu răspântii îndoliate, domnea tăcerea.

8 ianuarie 1975

Philip,

Primul sfârșit de an departe de tine, departe de casa noastră, departe de toate. O clipă stranie, în care totul mi se încâlcește în minte: mă cuprinde un sentiment de singurătate, estompat uneori de bucuria că trăiesc atâtea lucruri neobișnuite. Acest moment de la miezul nopții, pe care, de câțiva ani, îl petreceam împreună, făcându-ne cadouri, l-am trăit în mijlocul unor oameni care nu mai au de nici unele. Copiii de aici s-ar lua la bătaie până și pe niște ambalaje; aici, chiar și un simplu căpețel de sfoară este de folos. Și totuși, ar fi trebuit să vezi ce parfum de sărbătoare umpluse străzile. Bărbații trăgeau în aer cartușe vechi, pentru a serba speranța care îi face să trăiască. Femeile dansau în stradă, târându-și țâncii în hore și delirând de fericire, iar eu eram năucită. Îmi amintesc de nostalgia care ne cuprindea spre sfârșitul anului, îmi amintesc de orele pe care le-am petrecut încercând să-ți pasez gândurile mele negre, pentru că

lucrurile nu se învârteau chiar ca unse în jurul buricului meu. Aici, sunt toți îndoliați, văduvi sau orfani, dar se agață de viață cu o demnitate halucinantă. Doamne, cât e de frumos poporul ăsta, în restrîștea lui! Cadoul de Crăciun mi l-a făcut Juan. Și ce cadou?! Este prima mea casă; o să fie foarte frumoasă, mă pot muta în ea peste câteva săptămâni. Juan așteaptă sfârșitul lunii, când ploile se vor opri și când, după spusele lui, va putea vopsi fațada. Trebuie să ți-o descriu. La temelie i-a pus pământ amestecat cu paie și cu pietriș, apoi a ridicat pereți din cărămidă. Împreună cu oamenii din sat, care îl ajută, s-a dus să recupereze ferestre dintre dărâmături, ca să le pună de fiecare parte a unei uși frumoase, de culoare albastră. Pe moment, singura încăpere a casei are pe jos doar pământ. La stînga, lipită de unul dintre pereți, o să fie vatra, avînd alături de ea un bazin de piatră: ăsta-i colțul bucătăriei. Pentru duș, o să pună un rezervor pe acoperișul casei, care e plat. Trăgînd de un lanț, o să am apă rece sau călduță, în funcție de momentul zilei. După descriere, baia mea nu pare a fi ceva nemaipomenit, iar casa e cam spartană, dar știu că o să fie plină de viață. Biroul o să mi-l fac în colțul-salon, e partea în care Juan vrea să pună podea, de îndată ce găsește ceva material din care s-o facă. O scară urcă la mezanin, acolo o să-mi pun salteaua. Acum, gata, scрие-mi tu, povestește-mi cum ai petrecut sărbătorile, cum îți merge. Îmi lipsești la fel de mult. Îți trimit o ploaie de sărutări deasupra patului tău.

A ta, Susan

29 ianuarie 1975

Susan,

N-am primit urările tale! Mă rog, nu încă. Sper ca desenul pe care ți-l trimit să nu sufere prea mult în timpul transportului. Pesemne că te întrebi ce-o fi cu strada asta — reprezentată în perspectivă — la primele ore ale dimineții. Ei bine, îți dau o veste mare: treaba cu atelierul din Broome Street s-a făcut. Sunt în el și își scriu privind pe fereastră la strada pustie din SoHo, a cărei imagine am desenat-o pentru tine. Nici nu-ți poți închipui cât de mult m-a schimbat plecarea din Monclair; parcă mi-aș fi pierdut punctele de reper, dar, în același timp, știu că asta o să-mi facă mult bine.

Mă trezesc devreme și mă duc să-mi iau micul dejun la cafeneaua Reggio; pentru asta, fac un mic ocol, însă îmi place nespun de mult lumina dimineții de pe străduțele pavate cu pietre masive și neregulate, îmi plac trotuarele strâmbe cu plăcile lor mari de fontă încrustate cu bile de sticlă, fațadele împodobite cu dantela scărilor metalice, și, apoi, tu adori locul ăsta. Știi, cred că ți-aș scrie orice, doar ca să te gândești din când în când la mine, să-mi răspunzi și să-mi vorbești despre tine. Nici nu-mi imaginam că ai să-mi lipsești atâta, Susan; mă agăț de cursuri și îmi spun în fiecare zi că timpul petrecut fără tine este prea lung, că ar trebui să mă azvârl într-un avion și să vin la tine, chiar dacă știu — cum mi-ai spus adesea — că aia nu este viața mea. Dar mă întreb ce viață este asta fără tine.

Iată, dacă scrisoarea asta nu sfârșește în coșul de gunoi, e doar din pricină că bourbonul pe care l-am ras și-a făcut efectul, că îmi voi interzice s-o recitesc mâine dimineață sau că o voi azvârli chiar în toiul nopții, în pânțelele cutiei de scrisori din colțul străzii. Când plec de acasă dis-de-diminează, mă uit la ea cu coada ochiului, în timp ce traversez, de parcă aș aștepta să-mi elibereze ceva mai târziu, peste zi, o scrisoare de la tine, un plic pe care l-aș găsi când m-aș întoarce de la facultate. Uneori, am impresia că-mi zâmbește, luându-mă, flegmatică, peste picior. E un frig de crapă pietrele. Te pup.

Philip

27 februarie 1975

Philip,

O scrisoare scurtă. Iartă-mă că nu-ți scriu mai des; în acest moment, am treabă până peste cap și, când mă întorc acasă, nu mai am putere să aștern ceva pe hârtie, abia dacă mă pot târî până la salteaua mea, să dorm câteva ore. Februarie se încheie; trei săptămâni fără ploaie, așa ceva e o minune. După noroi, primii nori de praf. În sfârșit, ne-am putut pune cu adevărat pe treabă și am impresia că văd răsplata primelor noastre eforturi: viața învinge.

Este pentru prima oară când mă așez la biroul meu. Am agățat desenul tău deasupra vetrei; în felul ăsta, avem aceeași priveliște. Sunt foarte mulțumită că te-ai mutat în Manhattan. Cum o duci cu universitatea? Trebuie să fii înconjurat de

studente pe care le ucizi cu farmecul tău! Profită, moșule, dar nu le necăji prea rău. Dulci sărutări.

Susan

4 aprilie 1975

Susan,

Luminile sărbătorilor s-au stins de mult, iar filele de calendar ale lui februarie au rămas deja în urma noastră. Acum două săptămâni, s-a așternut zăpada, paralizând orașul trei zile în șir și stârnind o panică de nedescris. Nu mai putea circula nici o mașină, taxiurile, aidoma unor sănii, umblau în zigzag pe Fifth Avenue, iar pompierii n-au fost în stare să stingă un incendiu la TriBeCa, fiindcă înghețase apa.

Și — culmea grozăviei — trei boschetari, între care și o femeie de treizeci de ani, au murit de frig în Central Park. Ea a fost găsită înghețată pe o bancă. La telejurnalele de seară și de dimineață nu se mai vorbește decât despre asta. Nimeni nu pricepe de ce primăria nu deschide niște adăposturi, când vin gerurile mari. Cum să admiți că, în ziua de azi, se poate muri în felul ăsta pe străzile New Yorkului?! Este lamentabil! Prin urmare, și tu te-ai mutat în casă nouă?! Foarte nostimă recomandarea ta cu privire la fetele de la facultate, așa că, acum, îți spun și eu: cine-i Juan ăla, care are grijă de tine cu atâta râvnă? Eu trag ca nebunul, peste câteva luni vin examenele, îmi mai simți și acum lipsa un picuț? Răspunde-mi repede.

Philip

25 aprilie 1975

Philip,

Am primit scrisoarea ta, la care ar fi trebuit să răspund de două săptămâni, dar sunt tot în criză de timp. Acum, la sfârșitul lui aprilie, vremea este frumoasă și din cale afară de caldă, așa că, uneori, mirosul este greu de suportat. Am plecat zece zile, împreună cu Juan, am străbătut toată Valea Sula și ne-am cățărat pe cărările din masivul Cabaceras de Naco. Ținta expediției noastre era să ajungem până la cătunele de munte. Drumul a fost greu. Dogde — așa ne-am botezat camionul — ne-a lăsat de două ori, dar Juan are niște degete de magician.

Spatele meu e varză, tu nici nu știi ce înseamnă să schimbi roata unei asemenea mașinării. La început, țăranii ne-au luat drept sandiniști, care, la rândul lor, ne iau deseori drept militari în civil. Dacă s-ar putea pune de acord, ne-ar fi și nouă munca mai ușoară.

La primul baraj, îți mărturisesc că inima îmi bătea să se rupă. Nu mai văzusem niciodată o mitralieră atât de aproape de fața mea. Ne-am negociat libera trecere cu ajutorul câtorva saci de grâu și al unei duzini de pături. Drumul care urmărea coasta stâncoasă abia dacă era practicabil. Ne-a luat două zile ca să urcăm la 1000 de metri. Greu să-ți descriu ce am găsit acolo! O populație înfometată, căreia încă nu-i dăduse nimeni vreun ajutor, Juan a trebuit să se târguiască aprig pentru a câștiga încrederea oamenilor care păzeau trecătoarea...

Au fost primiți cu cea mai mare neîncredere. Zumzăitul motorului îi precedase, iar locutorii cătunului se adunaseră ciucure de-a lungul drumului, urmărind înceată înaintare a Dodge-ului. La fiecare cotitură, cutia de viteze a acestuia pârlia. Când fusese nevoit să rămână aproape pe loc pentru a se angaja în virajul care anunța capătul drumului pustiu, doi bărbați țâșniseră de pe marginile acestuia, sărind pe scara mașinii și vârându-și macetele în interiorul cabinei. Surprinsă, Susan făcuse o mișcare bruscă într-o parte, călcase frâna și fusese la un pas de a cădea în apele unui torent.

Beată de o furie care îi înăbușise teama, Susan ieșise din cabină. Deschizând cu brutalitate portiera, îl aruncase pe bărbat la pământ. Cu privirea neagră și cu mâinile în șolduri, îl acoperise cu ocări. Țăranul se sculase de jos buimac, fără să înțeleagă o iotă din ceea ce îi arunca în față femeia cu piele deschisă la culoare, dar Señora Blanca era fără doar și poate mânioasă. Juan coborâse și el, mult mai calm, și explicase motivul prezenței lor. După câteva momente de șovăială, unul dintre cei doi fermieri își ridicase brațul stâng, și o duzină de săteni înaintaseră. Grupul astfel format începu să se sfătuiască minute în șir, iar discuția se aprinse. Susan escaladă, atunci, capota camionului și îi ordonă cu răceală lui Juan să claxoneze. El zâmbi și se execută. Încetul cu încetul, vocile acoperite de claxonul răgușit al camionului tăcură. Toată adunarea se

întoarse spre Susan, care i se adresă în cea mai corectă spaniolă de care era în stare celui ce părea a fi șeful.

— Am pături, alimente și medicamente. Ori mă ajutați la descărcat, ori dau drumul frânei de mână și mă întorc pe jos.

O femeie trecu printre rândurile mulțimii tăcute și se înfipse în fața camionului, apoi se închină. Susan încercă să se dea jos, fără să-și rupă vreo gleznă, de pe înălțimea pe care se cățăraseră; femeia îi întinse o mână, urmată imediat de un bărbat. Măsurând cu privirea mulțimea, Susan se duse în spate, lângă Juan. Muntenii se dădură deoparte, cu mișcări încete, din calea ei. Juan sări pe platforma camionului și ridică, împreună cu Susan, prelată. Întregul sat tăcea, nemișcat; ea scoase un teanc de pături și le aruncă jos. Nu se clinti nici un om.

— Da' ce mama dracului au?

— Señora, spuse Juan, ceea ce ați adus are o valoare neprețuită pentru oamenii ăștia; ei așteaptă să vadă ce o să le cereți pe ele și știu că n-au nimic de dat în schimb.

— Ei bine, spune-le că singurul lucru pe care îl vreau de la ei este să ne ajute la descărcat!

— E ceva mai complicat decât atât.

— Și, ca să fie simplu, ce avem de făcut?

— Puneți-vă brasarda de la Peace Corps, luați una dintre cuverturile pe care le-ați aruncat pe jos și puneți-o pe umerii celei care și-a făcut cruce adineauri.

Punând pătura pe spatele femeii, Susan o privi în luminile ochilor și îi spuse în spaniolă: „Am venit să vă dau ceea ce ar fi trebuit să vă aducem de mult, iertați-mă că am ajuns atât de târziu”.

Teresa o cuprinse în brațe și o sărută pe amândoi obraji. Într-o pornire de bucurie, oamenii se avântară spre camion și-i goliră conținutul. Juan și Susan fură poftiți să ia cina împreună cu toții sătenii. Se lăsase noaptea. Oamenii aprinseră un foc mare și pregătiră o masă frugală.

În cursul serii, un băiețel se apropie, din spate, de Susan. Ea îi simți prezența, se întoarse și îi zâmbi, dar copilul o rupse imediat la fugă. Mai târziu, reapăru, apropiindu-se ceva mai mult. O nouă privire furișă, după care fugi iar. Jocul se repetă de câteva ori, până când ajunse chiar lângă Susan. Ea îl privi nemișcată, fără să-i vorbească. Dincolo de stratul gros de jeg, care mânjea

obrajii copilului, ea observă frumusețea ochilor lui cu pupile negre ca smoala.

Îi întinse mâna, cu palma întoarsă către cer. Privirile copilului se plimbau, șovăind, de la fața la mâna ei, iar degetele i se întinseră, cu sfială, apucându-i arătătorul, îi făcu semn să tacă și ea simți cum mânuța lui o trăgea, voind s-o ducă de acolo. Se ridică și se lăsă condusă pe ulicioarele înguste, care despărțeau casele. El se opri în spatele unui gard și, cu un deget pus pe buze, sugerându-i să nu facă zgomot și să se așeze în genunchi, ca să fie la înălțimea lui, îi indică o gaură în împrejmuirea de trestie, de care își lipi ochiul ca să-i arate ei cum să procedeze. Când copilul se trase deoparte, ea înainta ca să vadă ce-l putuse împinge pe acest omuleț să-și ia inima în dinți și să-și înfrunte frica, aducând-o până acolo.

...Am descoperit o fetiță de cinci ani, care trăgea să moară din pricina unui picior îngrozitor de cangrenat. Când o parte din satul ei fusese luată de un fluviu de noroi, un om agățat de un trunchi de copac în derivă, care își căuta cu disperare fetița dispărută, îi văzu mânuța ieșind din valuri. Izbutind să smulgă trupul copilei din îmbrățișarea morții, îl strânse la piept. Duși la vale, fără oprire, kilometri întregi, prin întunecime, au luptat până la capătul puterilor să-și țină capul deasupra vârtejurilor care îi asurzeau cu bubuitul lor, apoi și-au pierdut cunoștința. În zori, bărbatul și-a revenit, având fetița lângă el. Deși răniți, erau vii amândoi; atâta doar, că cea pe care o salvase nu era fiica lui. N-a mai găsit niciodată trupul propriului său copil.

După o noapte întregă de tratative, a acceptat să ne-o încredințeze; nu eram sigură că fetița o să suporte drumul însă acolo, la munte, n-ar mai fi avut de trăit decât câteva zile. I-am făgăduit bărbatului că o s-o aduc înapoi peste o lună-două, împreună cu un camion plin cu alimente, și, atunci, a consimțit să facă acest sacrificiu, mai mult pentru ceilalți, cred eu. Și, chiar dacă apăram o cauză justă, în fața ochilor lui m-am simțit atât de murdară! Am revenit la San Pedro, micuța este tot între viață și moarte, iar eu mă simt pustiită. Ca să știi și tu, Juan este asistentul meu. Ce-i cu subînțelesurile astea tâmpite? NU mă aflu într-o tabără de vacanță din Canada!!! Cu toate astea, te sărut.

Susan

P.S. De vreme ce am jurat să ne spunem întotdeauna adevărul, trebuie să-ți mărturisesc că tu și New Yorkul tău mă frecați la melodie cu poveștile alea, ale voastre, cu boschetarii!

Scrisoarea trimisă de Philip sosi curând după aceea: totuși, i-o scrisese înainte de-a o primi pe a ei.

10 mai 1975

Susan,

Și eu am întârziat cu răspunsul; am învățat ca nebunul, tocmai mi-am dat parțialele. Orașul se îmbracă iar în culori de mai, verdele îi stă bine. Duminică m-am dus cu prietenii prin Central Park. Pe pajiști, primele perechi îmbrățișate vestesc, în sfârșit, sosirea primăverii. Mă instalez pe acoperișul casei și desenez, privind cartierul, care mi se întinde la picioare. Aș vrea să fii aici. M-am învățat de un stagiu într-o agenție de publicitate, pe durata verii. Vorbește-mi despre viața ta de zi cu zi. Unde ești? Scrie-mi cât mai repede; când rămân fără vești de la tine prea multă vreme, îmi fac griji!

Pe foarte curând, te iubesc.

Philip

Din fundul văii, ea văzu primele străluciri ale zorilor care străpungeau întunecimea nopții. În curând, soarele făcu să strălucească pista care se întindea ca o linie lungă, traversând uriașele întinsuri ale pășunilor încă umede de rouă. Susan se întinse și oftă: o dureau șalele. Coborî scara și merse desculță, pe pardoseala de pământ bătut, spre chiuvetă. Își încălzi mâinile la puținul jăritic care încă își mai arunca sclipirile roșietice din vatră. Luă o cutie de lemn de pe etajera agățată de Juan pe perete și turnă o măsură de cafea în ibricul din tablă emailată, apoi îl umplu cu apă și îl așază, într-un echilibru precar, pe barele strâmbe ale grătarului pus direct peste tăciuni.

În timp ce cafeaua clocotea, se spală pe dinți și se examinează în bucațica de oglindă atârnată sumar într-un cui. Privindu-și imaginea, se strâmbă și își trecu mâna prin părul ciufulit. Își trase în jos marginea tricoului, pentru a cerceta o mușcătură de

păianjen de pe umăr. „Ce porcărie!” Urcă imediat la mezanin și, așezată în patru labe, își întoarse pe dos — cu toată energia — așternutul, pentru a-l lichida pe agresor. Bolboroseala apei clocotinde o făcu să-și schimbe gândul și să coboare iar. Apucă mânerul ibricului cu o cârpă, turnă lichidul negru într-o cană, luă o banană de pe masă și se duse să-și ia micul dejun afară. Așezată în fața ușii, își duse cana la gură, lăsându-și privirea să rătăcească în depărtare, atât cât îi îngăduia linia orizontului. Susan își mângâie gamba și fu scuturată de un fior ușor. Sărind de pe prag, se duse în birou și luă un pix.

Philip,

Sper ca bilețelul acesta să ajungă repede la tine. Vreau să-ți cer un serviciu: poți să-mi trimiți niște cremă pentru corp și șamponul pe care îl folosesc de obicei?

Mă bazez pe tine; o să-ți dau banii pe ele când o să trec să te văd. Sărutări.

Susan

*

Ziua de sâmbătă era pe sfârșite, străzile se umpluseră de lume. El se instală pe terasa unei cafenele, ca să finiseze o schiță. Comandă o cafea filtru: espresso încă nu traversase Atlanticul. Urmări cu privirea o tânără blondă care trecea pe stradă, în direcția cinematografelor. Deodată, îi veni chef să vadă un film; își plăti consumația și se ridică. După două ore, ieși din cinema. Luna lui iunie îi dăruia orașului cele mai frumoase apusuri. La intersecție, fidel obiceiului pe care și-l făcuse în lunile din urmă, îi dădu binețe cutiei de scrisori, șovăi, vrând să se ducă după prietenii lui, care își luau cina într-un bistrou de pe Mercer Street, dar preferă să se ducă acasă.

Băgă cheia plată în broască, căută singura poziție care îi permitea să acționeze asupra piedicii și împinse ușa grea, de lemn, a imobilului. După ce apăsă pe întrerupător, culoarul strâmt, care ducea spre scară, fu luminat de o strălucire gălbuie și palidă. Un plic albastru ieșea din fanta cutiei lui de scrisori. Îl înhață și urcă scările în graba mare. Când se aruncă pe canapea, foaia era deja desfăcută.

Philip,

Dacă rândurile astea vor ajunge la tine în vreo cincisprezece zile, atunci vom fi la sfârșitul lunii august și nu vom mai avea de așteptat decât un an până ne vom reîntâlni; mă rog, vreau să spun că vom fi parcurs jumătate din drum. N-am avut timp să-ți povestesc, dar se pare că voi fi avansată în grad; este vorba să înființăm o nouă tabără în munți și se aude că s-ar putea să-i fiu chiar eu responsabilă. Mulțumesc pentru pachet! Știi, chiar dacă scrisorile mele se răresc, îmi lipsești; bănuiesc că, după atâta timp, ai mai îmbătrânit ceva! Trimite-mi vești.

Susan

10 septembrie 1975

Susan,

*N-am să mai pot privi niciodată cu nepăsare mica inscripție „Un an mai târziu...”, care apare uneori pe ecran, la cinema. Nu dădusem nici o atenție emoției discrete pe care o ascund cele trei puncte de suspensie, care pot fi înțelese doar de cei ce știu câtă singurătate naște așteptarea. Cât de lung este răstimpul cuprins între acele ghilimele! Vara este pe sfârșite, stagiul meu, de asemenea; cei de acolo s-au oferit să mă angajeze de îndată ce voi avea diploma în mână. Nu m-am scaldat în mare nici măcar o dată, am făcut tâmpenia de a vedea un film despre o namilă de rechin alb, care a băgat plajele de la noi în sperieți. Este al aceluiași tip care a regizat **Duel**. Ce mult ne-a mai plăcut filmul ăla!*

Îți mai amintești, când l-am văzut la Film Forum? Dacă aș fi știut în ziua aia, la ieșirea din sală, că, după câțiva ani, aveam să-mi duc zilele așteptându-te chiar pe strada unde se află barul în care intraserăm atunci! Dacă mi-aș fi închipuit vreo clipă că o să-ți scriu „la celălalt capăt al lumii”! În timpul unei scene înspăimântătoare, o tânără așezată lângă mine mi-a zgâriat zdravăn brațul pus pe rezemătoare. A fost destul de haios; tot restul filmului nu știa cum să se mai scuze. N-am mai auzit niciodată atâtea „Pardonuri” și „Îmi pare nespuse de rău”, într-o singură oră. Nici nu m-ai fi recunoscut; eu, care pot lăsa să treacă șase luni până să încep o conversație cu o fată zâmbitoare, într-un restaurant, am izbutit să-i spun: „Dacă mai

vorbiți atâta, or să ne dea afară; hai să continuăm discuția după aia, la un pahar". Ea a tăcut până la sfârșitul filmului, iar eu bineînțeles că n-am mai văzut nimic din el. Era o prostie, fiindcă, mai mult ca sigur, după ultima imagine, avea să se facă nevăzută. Când s-a aprins din nou lumina, a venit în urma mea, pe alee, și am auzit-o întrebându-mă: „Unde mergem să luăm cina?”. Ne-am dus la Fanelli's. O cheamă Mary și este studentă la jurnalistică. În noaptea asta, toarnă cu găleata; mai bine mă duc la culcare. Ți-aș îndruga orice, ca să te fac geloasă. Trimite-mi vești despre tine.

Philip

*noiembrie 1975, în nu mai știu ce zi
Philip, dragul meu,*

Au trecut câteva săptămâni de la ultima mea scrisoare, dar aici timpul se scurge altfel. Îți amintești de fetița despre care ți-am povestit într-una dintre scrisorile precedente? I-am dus-o înapoi noului ei tată. Nu i-am putut salva piciorul; mă temeam de reacția lui, când avea s-o vadă așa. Ne-am dus după ea, la Puerto Cortes; m-a însoțit Juan. El îi aranjase în spatele Dodge-ului niște saci de făină, în chip de saltea. Sosind la spital, am văzut-o pe copilă, care aștepta la capătul culoarului, întinsă pe o targa. Mă sileam să mă concentrez asupra chipului ei și să nu privesc piciorul amputat. De ce să privilegiezi ceea ce nu mai există, în detrimentul tuturor lucrurilor care sunt la fața locului? De ce să acorzi mai multă importanță lucrurilor care nu merg, în loc să apreciezi tot ceea ce merge?

Nu încetam să mă întreb cum avea să-și ducă zilele, cu un asemenea handicap! Juan mi-a înțeles tăcerea și mi-a murmurat la ureche, înainte să-i vorbesc fetiței: „Nu-i arăta că suferi, ar trebui să fii veselă, diferența nu e piciorul tăiat, ci supraviețuirea ei, povestea ei”.

El e cel care are dreptate. Am instalat fetița pe baloturi și am pornit la drum, spre munte. Juan a vegheat-o tot timpul, încercând s-o înveselească și, totodată, să mă liniștească pe mine, cred eu. Mă maimuțărea așa cum stăteam la volanul acestui vehicul peste măsură de greu și care pare că vrea să-mi dovedească, la fiecare kilometru, că e mai vârtos decât mine, de parcă alea șapte tone ale lui nu i-ar fi de ajuns! Juan se așeza pe

vine, cu brațele întinse înaintea, și începea să se strâmbe, parodiind eforturile pe care trebuie să le fac la fiecare viraj, pentru a schimba direcția, și însoțindu-și imitațiile cu niște comentarii pe care cunoștințele mele de spaniolă nu-mi îngăduie să le apreciez la justa lor valoare. Și, după șase ore de drum, s-a întâmplat minunea. Scoțând mașina din viteză, am calat motorul. Am înjurat și am tras un pumn în volan. Știi, nu mi-am schimbat deloc caracterul afurisit. Pentru Juan, asta era mană cerească: s-a pus, de îndată, pe înjurături, făcându-se că lovește într-o ladă de deasupra, care reprezenta, chipurile, volanul. Și, deodată, puștoaica a început să zâmbească.

Am auzit, la început, răsunând limpede, două hohote de râs, a urmat un scurt moment de sfială, apoi un alt hohot i-a țâșnit din piept și, brusc, clipa irezistibilă: camionul s-a umplut de exclamațiile ei. Nu-mi imaginasem importanța pe care o poate căpăta — pe neașteptate — în viață, un simplu râset de copil. O vedeam în retrovizor, cum încerca să-și recapete suflul. Același râs nebun îl cuprinsese și pe Juan. Cred că am sughițat de plâns mai rău decât în ziua când tu m-ai ținut în brațe, la mormântul părinților mei, numai că, în ziua aia, plângeam pe dinăuntru. Dintr-o dată, simțeam atâta viață, atâta speranță! Am întors capul, ca să-i privesc, și, printre hohotele lor de râs, am zărit zâmbetul pe care mi-l trimitea Juan. Barierele limbii dispăruseră... De fapt, tu, care o folosești aproape în mod curent, povestește-mi — de preferință în spaniolă — cum s-a sfârșit cina aia, de după cinema. M-ar ajuta să mă perfecționez...

Rolando recunoscuse camionul încă de când acesta se cățăra pe primele serpentine din josul văii. Atunci, se oprise din lucru, se așezase pe o piatră și nu-l mai pierduse din ochi vreme de cinci ore, cât a durat lenta lui ascensiune. Aștepta de treisprezece săptămâni nespuse de lungi. Se întrebese neîncetat dacă fetița era în viață, dacă pasărea care zbura în înaltul cerului prevestea că nu supraviețuise sau, dimpotrivă, că trebuia să nădăjduiască.

Și, cu cât treceau zilele, cu atât transforma lucrurile cele mai simple din viața lui în semne, lăsându-se prins în jocul incontrollabil al prevestirilor pesimiste sau optimiste, în funcție de dispoziția pe care o avea în acel moment.

La fiecare cotitură, Susan făcea să răsunе de trei ori claxonul cu timbru răgușit. Pentru Rolando, ăsta era un semn bun; un sunet lung ar fi anunțat tot ce putea fi mai rău, dar trei sunete scurte poate că erau de bine. Cu o mișcare scurtă a brațului, făcu să-i alunece din mână pachetul maro de *Paladines*. Erau mult mai scumpe decât țigările *Dorados*, pe care le fuma cât era ziua de lungă. De obicei, din acest pachet nu lua decât una singură, seara, după cină. Își duse țigara la buze și aprinse un chibrit. Respiră adânc și își umplu plămâni cu aerul umed, care mirosea frumos, a pământ și a parfum de pin.

Capătul incandescent al țigării deveni mai roșu, iar tutunul sfârâi. În după-amiaza asta avea să dea gata tot pachetul. Trebuia să aibă răbdare, ei urmau să ajungă în trecătoare abia la căderea serii.

Toți *campesinos*⁵ se adunaseră de-a lungul drumului, la intrarea în cătun. De data asta, nimeni nu cuteză să sară pe scările mașinii. Susan încetini, iar mulțimea înconjură vehiculul. Ea opri motorul și coborî; întoarse capul de la stânga la dreapta, privind, cu mândrie, în ochii fiecăruia dintre cei de față. Juan se ținea după ea, fudul nevoie mare și încerca să se arate stăpân pe sine. Roland stătea înfipt în fața ei. Îți aruncă mucul de țigară.

Susan respiră adânc și se pregăti să se ducă în spatele camionului. Mulțimea o urmărea din ochi.

Rolando se apropie; pe chip, nimic nu-i trăda emoția. Cu un gest energic, Susan ridică prelata, iar Juan o ajută imediat să coboare panoul din spatele mașinii, descoperind-o pe fetița adusă înapoi, în sat. Copilul nu mai avea decât un singur picior, dar își deschise brațele larg, în fața celui care îi salvase viața. Rolando sări în camion și o strânse pe fetiță la pieptul lui. Îi murmură la ureche niște cuvinte care o făcură să zâmbească. Când coborî, o așeză jos, îngenunchind ca s-o poată sprijini de umăr. Timp de câteva secunde, domni tăcerea; apoi, toți bărbații își aruncară pălăriile în aer și scoaseră un strigăt ce zbură spre înălțimi. Susan își lăsă capul în jos, cu pudoare, ca să n-o vadă nimeni în acea clipă, când se simțea deosebit de fragilă. Juan o apucă de mână. „Lasă-mă”, spuse ea. El o strânse mai tare: „Îți mulțumesc în numele lor”. Rolando o dădu pe copilă în grija unei femei și se apropie de Susan. Mâna îi urcă spre fața ei, îi ridică

⁵ Campesino (sp.) — țăran. (N. T.)

bărbia și el îl întrebă, autoritar, pe Juan:

— Cum o cheamă?

Juan îl scrută pe bărbatul cu statură impozantă și așteptă câteva clipe, înainte de a-i răspunde:

— Jos, în vale, oamenii îi spun Señora Blanca.

Rolando se îndreaptă spre el, cu un pas apăsat; își puse mâinile grele pe umerii lui. Brazdele adânci, săpate în jurul ochilor, i se încrețiră, gura i se deschise, cu generozitate, într-un imens surâs, știrb pe alocuri:

— Doña Blanca! exclamă el. Așa o să-i spună Rolando Alvarez!

Și țăranul îl trase după el, pe cărăruia de piatră ce ducea în sat: în seara asta aveau să bea *guajo*.

*

Primele zile ale lunii ianuarie 1976 urmară celui de-al doilea revelion pe care îl trăiseră fără să fi fost unul lângă celălalt. Susan își petrecuse sărbătorile muncind fără preget. Philip, care se simțea mai singur ca niciodată, îi scrisese cinci scrisori, între Sărbătoarea Recunoștinței și noaptea Anului Nou, dar nu expediasse nici una.

În noaptea de 4 februarie, un înspăimântător cutremur scutură pământul Guatemalei, ucigând douăzeci și cinci de mii de persoane. Susan făcu tot ce se putea pentru a merge acolo cu ajutoare, dar roțile știrbe ale mecanismelor administrative refuzară să se învârtească în sensul cel bun, așa că fu nevoită să se resemneze. La 24 martie, în Argentina, regimul peronist fu răsturnat, iar generalul Jorge Rafael Videla ordonă arestarea lui Isabel Peron: o altă speranță se stingea, în această parte a lumii. La Hollywood, pe umerii lui Jack Nicholson cădea un Oscar, dintr-un cuib de cuci. La 4 iulie, America își sărbătorea, plină de frenezie, cele două veacuri de independență. Câteva zile mai târziu, la sute de mii de kilometri depărtare, un Viking se așeza pe Marte și trimitea primele imagini ale planetei roșii, pe care le descoperea Terra. La 28 iulie, un alt seism trecea de a opta gradație de pe scara Richter. Exact la ora 3 și 45, orașul chinez Tangshan — în care trăiau un milion șase sute de mii de persoane — fu ras de pe fața pământului. În aceeași noapte, patruzeci de mii de mineri fură îngropați în fundul unei mine din

sudul Pekinului. Printre ruinele megapolisului, sub ploile diluviene, erau cazați în tabere șase milioane de locuitori rămași fără adăpost. China avea să poarte doliu după șapte sute cincizeci de mii de ființe omenești. A doua zi, avionul lui Susan urma să aterizeze la Newark.

Philip plecase mai devreme de la agenție. În drum, făcuse o primă oprire, pentru a alege un buchet de trandafiri roșii și altul de crini albi, florile preferate ale lui Susan. La băcănia din colțul străzii, făcuse o a doua oprire. Cumpăraseră o față de masă de pânză, alimentele necesare pentru a pregăti o cină bună, șase sticle mici de Coca-Cola, pentru că ei nu-i plăceau cele mari, și o grămadă de punguțe cu dulciuri, în special bomboane acrișoare cu căpșune, pe care ea le înfuleca mereu, cu nesaț. Urcase scara, cu brațele încărcate. Își împinsese biroul în mijlocul livingului și pusese masa, verificând de mai multe ori dacă farfuriile erau chiar una în fața celeilalte, tacâmurile dispuse simetric și paharele corect aliniate. Golise punguțele cu dulciuri într-un bol pe care îl pusese pe marginea ferestrei. Ora următoare și-o petrecuse tăind cozile florilor și aranjând cele două buchete. Cel de trandafiri roșii își găsi locul în dormitor, pe noptiera din dreapta. Apoi, Philip schimbaseră așternutul. Adăugaseră un al doilea pahar pe etajera minusculei băi, ale cărei robinete — de la chiuvetă și duș — fuseseră curățate cu grijă. În puterea nopții, el făcuse deja de câteva ori turul locuinței „pentru a verifica totul” și, cum i se părea că ordinea era cam prea mare, studia, conștiincios, modul de rearanjare a obiectelor, pentru a da mai multă viață locului. După ce ronțăiseră un pachet de chipsuri, deasupra coșului de hârtii, se spălaseră chiar la chiuveta din bucătărie și se lungiseră pe canapea. Somnul însă nu voia să vină, așa că se trezise din oră în oră. În zori, se îmbrăcaseră și se duseră la autobuzul care mergea la Newark.

Era ora 9 dimineața, avionul de la Miami avea să aterizeze peste două ore. Cu speranța că ea alesese chiar acest prim zbor, Philip sosise devreme, „rezervase” masa, înclinând spătarul scaunelor. Apoi se instalase la bar și, ca să-și domolească nerăbdarea, încercase să facă o brumă de conversație cu barmanul. Acesta însă nu era tipul de bărbat în livrea neagră sau

albă, din marile hoteluri, care are obiceiul să culeagă confidențele clienților, așa că ascultă spusele lui Philip cu o ureche distrată. Între orele 10 și 11, Philip fusese gata de vreo sută de ori să se ducă și s-o aștepte la ușă, dar ea îi fixase întâlnirea aici, la această masă. Era un amănunt care îi semăna de minune lui Susan, ilustrându-i la perfecție contradicțiile: ea avea oroare de situațiile pline de afectare, dar era entuziasmată de simboluri. Când avionul Super Continental, de la Eastern Airlines, survola aeroportul, inima lui Philip începu să bată mai repede, iar gura i se uscă. Dar, de îndată ce aparatul se opri, știu că ea nu era în acest zbor. Lipit de geam, putea vedea cum carlinga se golea de pasageri, privea cum aceștia urmau linia galbenă de pe sol, care îi ghida până la terminal. Ea avea să vină, de bună seamă, cu zborul de seară, „era chiar mai logic”. Atunci, ca să nu mai stea cu gândul la această îndelungă așteptare, începu să deseneze. Trecu o oră; după ce schiță pe niște foi mari, cu linii, chipurile celor șapte clienți care intraseră și, apoi, ieșiseră, își închise caietul cu spirală și se apropie de tejghea, ca să-l chestioneze pe barman:

— Poate că mă considerați un tip ciudat, însă așteptam pe cineva care trebuia să decoleze în dimineața asta, de la Miami. Următorul zbor nu sosește decât la ora 19, așa că mai am de omorât încă șase ore, iar eu cred că am rămas fără cartușe.

Bărbatul îl privi întrebător, în timp ce continua să-și șteargă, neobosit, vesela și s-o pună la loc pe raftul din spatele lui. Philip își reluă monologul:

— Uneori, o oră este foarte lungă! Sunt zile în care timpul trece așa de repede, încât abia dacă izbutești să le faci pe toate, iar în altele, așa cum e asta, te uiți mereu la ceas și îți se pare că s-a oprit. V-aș putea ajuta să ștergeți vesela sau, ce știu eu, să iau comenzile de la clienți, ca să-mi treacă timpul mai ușor? Simt că nu mai am stare!

Barmanul tocmai pusese la loc ultimul pahar curat. Aruncă o privire de jur împrejurul sălii goale și, cu un ton nonșalant, îl întrebă ce voia să bea, în timp ce îi strecura un best-seller pe care îl scosese de sub tejghea. Philip îi descoperi titlul: *Will you please be quiet... please!*⁶ Îi mulțumi chelnerului și se duse să se

⁶ Will you please be quit... please" (engl.) — Am rugămintea să păstrați liniștea... vă rog! (N. T.)

așeze la masa lui. La ora prânzului, cafeneaua se umplu; el se sili să comande ceva de mâncare, mai mult ca să-l mulțumească pe barman decât ca să-și satisfacă propriul stomac, care nu-i ceruse nimic. Ciuguli un *club-sandwich*, continuând să citească din culegerea de nuvele scrise de Raymond Carver. La ora 14, când chelnerița care tocmai își începuse tura îi turna în ceașcă a nu știu câta cafea, el comandă o felie de tort de ciocolată, pe care nici n-o atinse. Era tot la lectura primei povești. La ora 15, băgă de seamă că recitea aceeași pagină de vreo zece minute, iar la ora 15 și 30, era pe același rând. Închise cartea și oftă.

În Boeingul care decola de la Miami spre Newark, Susan număra în minte, cu ochii închiși, lămpile portocalii atârinate deasupra barului, își reamintea parchetul cu lamele lăcuite, ușa cu hubloul mai gros decât cel lângă care stătea să ațipească.

Pe la ora 16, Philip, așezat din nou pe un taburet, în fața barului, ștergea pahare, ascultând episoade din viața tumultuoasă a barmanului care îl înlocuise pe cel din schimbul de dimineață.

Fermecat de accentul spaniol al acestuia, Philip îl întrebuse, în câteva rânduri, din ce țară era, iar omul trebuise să-i amintească mereu că venea din Mexic și că nu fusese niciodată în Honduras. La ora 17, localul se umplu din nou, așa că se duse iar la locul lui. Când bătrâna doamnă cu spate gârbovit intră, fără ca cineva să-i dea vreo atenție, toate mesele erau ocupate. El își puse caietul în fața ochilor, ca să nu-i întâlnească privirea, doar câteva clipe, atât cât să-l încerce un anumit sentiment de vinovăție. După ce își întinse lucrurile pe toată masa, se ridică, își luă scaunul și se duse după ea, la bar, unde stătea, cu greutate, în picioare. Bătrâna doamnă îi mulțumi cu căldură și îl urmă, așezându-se cu încetineală pe scaunul oferit de el.

Prea nervos ca să stea locului, după ce o rugă insistent să aibă mare grijă de masă, se duse chiar el la tejghea, după comandă. În următorul sfert de oră, ea încercă să înjghebe o conversație amabilă; la a doua tentativă, o invită — *politicos*, dar ferm — să-și bea paharul. Se scurseseră treizeci de minute nesfârșite, când, ea se ridică, în sfârșit, de la masă! Îl salută, iar el o urmări îndreptându-se încet spre ieșire.

Vuietul surd al motoarelor de deasupra lui îi întrerupse, brusc, gândurile. Când avionul DC3 survola clădirea, aproape că își feri capul. Comandantul de bord înclină aparatul spre dreapta, continuându-și manevra de coborâre, paralel cu pista. În depărtare, bimotorul se aplecă din nou, pentru a se plasa, de data asta, perpendicular pe teren, și, aproape imediat, făcu virajul final. Roțile grele țâșniră de sub motoare, farurile încastrate în aripi începură să sclipească. După câteva momente, botul gros și rotund al avionului basculă înapoi: roata cea mică, de la coadă, atinsese solul. Palele elicelor deveniră, treptat, vizibile. În dreptul aerogării, aparatul DC3 pivotă, înaintând spre aria sa de staționare, situată la picioarele barului. Avionul lui Susan aterizase. Philip îi făcu semn chelnerului să curețe masa și alinie din nou, la perfecție, sarea, piperul și zahărul. Când primii călători coborâră scara avionului, lui Philip se făcu teamă să nu-l fi înșelat cumva instinctul.

Ea purta o cămașă bărbătească, ale cărei poale cădeau peste blugii decolorați. Slăbise, dar părea să fie în formă. Când îl zări la etaj, de partea cealaltă a peretelui de sticlă, pomeții bine conturați părură că i se înalță cu câțiva centimetri. El făcu un efort supraomenesc ca să-i respecte dorința de a rămâne la masă. De îndată ce ea intră în terminal, dispărându-i din câmpul de vedere pentru un timp, se întoarse și comandă doi bulgărași de înghețată de vanilie cu sos de ciocolată caldă, presărată cu felioare fine de migdale, totul stropit din belșug cu caramel lichid.

Câteva clipe mai târziu, ea își lipi fața de hubloul de sticlă și se strâmbă la el. Philip se ridicase de îndată ce ea apăruse în ușa barului. Constatând că el se așezase la aceeași masă, Susan zâmbi. Într-o existență în care ea nu mai avea multe repere, mica oază de intimitate din incinta aeroportului anonim căpătase importanță. Își mărturisise asta în timp ce cobora din micul avion poștal care o adusese de la Puerto Cortes la Tegucigalpa.

Când Susan împinse ușa, Philip se sili să nu i se repeadă în întâmpinare: ea ar fi detestat chestia asta. Acum, Susan mergea încet dinadins. La al treilea rând de mese, își lăsă sacul voluminos să cadă, începu să alerge și se aruncă, în sfârșit, în brațele lui. Cu fruntea pe umărul lui Philip, îi adulmeca parfumul

cefei. El îi luă capul între mâini, ca să-i întâlnească privirea. Rămaseră tăcuți. Chelnerul tuși ușor, în spatele lor, și îl întrebă, ironic, pe Philip: „N-ați dori cumva să mai adaug și un picuț de frișcă pe deasupra?”.

În cele din urmă, se așezară. Susan contemplă cupa de înghețată, își băgă arătătorul în ea și linse caramelul care se prelinge.

— Mi-ai lipsit al naibii de mult! spuse el.

— Tu nu! răspunse ea, sarcastică. Ce faci?

— Cui îi pasă? Lasă-mă să mă uit la tine!

Ea se schimbase, poate imperceptibil pentru ochii altora, dar nu și pentru ai lui Philip. Obrajii îi erau mai supti, iar zâmbetul îi trăda o suferință pe care el o simțea fără s-o poată descifra. Ca și cum fiecare tragedie la care fusese martoră i se încrustase în carne, desenând contururile unei răni debordând de omenie și de mâhnire.

— De ce te uiți așa la mine, Philip?

— Fiindcă mă impresionezi.

Hohotul de râs al lui Susan umplu întregul bar. Doi clienți așezați la masă se întoarseră. Ea își puse mâna la gură.

— Ups! Pardon!

— Nu care cumva să te scuzi! Ești așa de frumoasă când râzi! Acolo ți se mai întâmplă așa ceva, din când în când?

— Știi, lucrul cel mai de necrezut e că acolo parcă ai fi la capătul lumii, când, de fapt, ești doar la o palmă de loc. Dar povestește-mi despre tine, despre New York.

El era fericit că locuia în Manhattan. Tocmai obținuse primul lui loc de muncă, într-o agenție de publicitate, care îi comandase un story-board⁷. Desenele lui plăcuseră și, acum, trăgea deja tare la un alt proiect. Nu-i ieșeau cine știe ce bani, dar era ceva concret. Când ea îl întrebă dacă era mulțumit de viața lui, îi răspunse dând din umeri. El voi să afle dacă era satisfăcută de experiența ei, dacă a găsit ceea ce căutase. Susan ocoli răspunsul și continuă să-l descoase. Voia să știe ce mai fac părinții lui. Aveau de gând să-și vândă casa din Montclair și să se instaleze pe coasta de vest. Philip aproape că nici nu-i văzuse tot

⁷ Story-board (engl.) — montaj de desene, realizat înainte de turnarea unui film, pentru vizualizarea planurilor unei secvențe. (N. T.)

anul acela, cu excepția vizitei de Sărbătoarea Recunoștinței. Faptul că se întorsese și dormise iar în camera lui îi lăsase o senzație dezagreabilă: simțea că se îndepărtează de ei și îi vedea, pentru prima oară, îmbătrâniți, ca și cum distanța întrerupsese curgerea timpului și decupase viața într-o succesiune de imagini de pe o hârtie îngălbenită, unde chipurile se transformă de la o schiță la alta. Philip rupse tăcerea.

— Când trăiești alături de niște oameni, nu-ți dai seama, cu adevărat, că se schimbă; și, în felul ăsta, ajungi să-i pierzi.

— Asta ți-am spus și eu mereu, moșule: e primejdios să trăiești în doi, spuse ea. Ți se pare că m-am îngrășat?

— Nu, dimpotrivă! De ce?

— Din cauza vorbelor tale de adineauri. Mă găsești schimbată?

— Arăți stoarsă de puteri, Susan. Atâta tot.

— Care va să zică, sunt schimbată!

— Da' de când îți pasă ție de felul în care arăți?

— De când mă întâlnesc cu tine.

Ea urmărea cu privirea felioarele de migdală care se cufundau în sosul de ciocolată ce se lăsa la fundul cupei de înghețată.

— Aveam poftă de o mâncare caldă!

— Ce-i cu tine, Susan?

— Probabil că, în dimineața asta, am uitat să-mi iau pilulele de răs nebun!

Îl deranjase. Lui Susan îi păru rău de țâfna ei; crezuse că îndelunga lor complicitate îi îngăduia să se poarte cum avea chef.

— Totuși, ai putea să faci și tu un mic efort!

— Cum adică?

— Lasă-mă să cred că ești fericită să mă vezi.

Ea își trecu un deget peste obrazul lui.

— Bineînțeles că sunt fericită! Starea mea n-are nimic de-a face cu tine, nătăfleață mare ce ești!

— Atunci cu ce?

— E greu să mă văd iar în țara mea. Totul mi se pare atât de departe de viața pe care o duc. Aici, oamenii au de toate, nu duc lipsă de nimic. Acolo, nu au de nici unele.

— Piciorul rupt al vecinei tale nu te face deloc să simți mai puțină durere când îți scrântești propria gleznă. Dacă nu mai poți să privești lucrurile în relativitatea lor, măcar încearcă să fii nițel

mai egoistă; asta o să te facă mai bună.

— Uau! Iacătă că ai ajuns și filosof, moșule!

Philip se ridică brusc și o luă spre ușă. Ieși pe culoar, apoi intră imediat; se întoarse, pășind iute. Se aplecă și o sărută pe gât.

— Bună, mă bucur atât de mult să te văd!

— Pot să știu și eu de-a ce te joci?

— Tocmai, că nu mă joc! Te aștept de doi ani, am făcut bătături la degete tot scriindu-ți, pentru că era singura cale de a împărtăși cu tine, măcar într-o măsură absolut minimă, toate câte le trăiai, și consider că revederea noastră decurge cu totul altfel decât îmi imaginasem eu. Așa că prefer s-o luăm de la început!

Ea îl privi țintă câteva clipe și izbucni în râs.

— Tot țăcănit ai rămas, moșule! Și mie mi-a fost dor de tine!

— Bun! Acum, îmi povestești?

— Nu, întâi tu. Mai spune-mi despre viața ta de aici, de la New York. Vreau să știu tot.

— Ce mâncare caldă vrei?

— Ce tot spui?

— Ai zis că ți-e poftă de o mâncare caldă. Ce vrei să mănânci?

— Asta a fost înainte. Înghețata e o idee foarte bună.

Amândoi aveau o senzație stranie, deși nu îndrăzneau s-o mărturisească, deși nu voiau să vorbească prea mult despre ea. Timpul pusese accente de intensitate diferită pe viețile amândurora, cu ritmuri care nu-și mai găseau o măsură comună. Totuși, sentimentul care îi lega era intact, lipseau doar cuvintele. Asta, poate și datorită faptului că profunzimea și sinceritatea legăturii țesute între ei suferea deja din pricina unei absențe atât de îndelungate și a unei distanțe care nu se exprima doar în kilometri.

— Atunci, mănânc-o repede și haidem; am o surpriză pentru tine.

Ea își lăsă ochii în jos și tăcu vreo câteva secunde, apoi îi ridică din nou și îl privi.

— N-o să am timp... Vreau să spun că nu rămân; am acceptat reînnoirea contractului. Știi, acolo chiar au nevoie de mine. Îmi pare nespus de rău, Philip.

El simți că îi fuge pământul de sub picioare. Avea senzația că

este cuprins de o amețeală ciudată, care îl toropea exact atunci când voia să fie mai lucid.

— Nu face mutra asta. Te rog.

Ea își puse mâna peste mâna lui Philip. El își întoarse ochii imediat, ca să nu-i vadă ea înecați de tristețe și nedumerire. Un sentiment de singurătate îi strângea inima. Cu degetul mare mângâie dosul palmei lui Susan; pielea ei își pierduse din moliciune, se acoperise de riduri mici, iar el își puse în gând să nu i le privească.

— Știu, spuse ea. E greu. Nu era cu putință să-mi păstrez niște mâini de domnișoară. Mi-ai văzut unghiile. Ca să nu-ți mai vorbesc de picioare. Ce voiai să-mi arăți?

Ar fi vrut să-i arate garsoniera lui din Manhattan, dar nu era nici o nenorocire, rămânea, bineînțeles, pe data viitoare.

— Cât timp zici că rămâi?

— Două ore.

— Ah!

— Știu, dar nici nu-ți imaginezi ce mișcuații a trebuit să fac ca să-mi izbutească ocolul ăsta și să evadez puțin.

Ea scoase un pachet înfășurat într-o hârtie maro, de ambalaj, și-l puse pe masă.

— Trebuie neapărat să depui coletul ăsta la adresa biroului nostru din New York; este, într-o oarecare măsură, scuza pe care am folosit-o ca să pot veni să te văd.

El nici nu se uită la pachet.

— Eu credeam că te spetești pentru o asociație umanitară, nu știam că ești într-un lagăr disciplinar!

— Ei bine, acum știi!

— Povestește-mi!

În doi ani, își croise un drum și își dobândise deja o poziție bine stabilită. La Washington, ea fusese convocată pentru a justifica fondurile cerute și tot ea trebuia să se înapoieze cât mai repede cu lăzile de medicamente, cu materialele și cu alimentele neperisabile.

— Și nu poți nici măcar să aștepți aici până ce se ambalează lăzile acolo?

— Am venit să pregătesc eu însămi pachetele: e unul dintre scopurile călătoriei mele. Trebuie să mă întorc cu lucrurile de care avem într-adevăr nevoie, nu cu tonele de tâmpenii pe care

riscăm să ni le expedieze ăia.

— Și care sunt lucrurile de care aveți cu adevărat nevoie?

Ea se făcu, atunci, că scoate din buzunar o listă și o citește:

— Tu o iei la stânga, eu mă duc la raionul de produse congelate, din fundul magazinului, și ne întâlnim la casă. Ții minte tot? Ne trebuie rechizite școlare, trei sute de caiete, nouă sute de creioane, șase table, o sută de cutii de cretă, manuale de spaniolă, și tot ce mai găsești prin raion; apoi, veselă de plastic, vreo șase sute de farfurii, două mii de cuțite, tot atâtea furculițe, un număr dublu de linguri, nouă sute de pături, o mie de scutece, o mie de prosoape, o sută de cearșafuri pentru dispensar...

— Eu de tine am nevoie, Susan.

— ...șase mii de comprese, trei sute de metri de fir de sutură, echipamente de sterilizare, instrumente dentare, ace, drenuri sterile, câmpuri operatorii, depărtătoare, pense ocluzive, pense chirurgicale, penicilină, aspirină, antibiotice cu spectru larg, anestezice... Iartă-mă, nu sunt prea nostimă.

— Ba da, n-a fost chiar așa de rău. Cel puțin, pot să vin și eu cu tine, la Washington?

— Acolo unde trebuie să mă duc, n-ai avea dreptul să mă însoțești. Știi, ăia n-or să-mi dea nici a douăzecea parte din ceea ce ne trebuie nouă.

— Ai spus „nouă”, gândindu-te la cei de acolo?

— N-am fost atentă.

— Când te întorci?

— N-am nici cea mai mică idee, probabil peste un an.

— Data viitoare ai să rămâi?

— Philip, nu face o dramă din chestia asta. Dacă unul dintre noi ar fi plecat la o facultate în cealaltă parte a țării, ar fi fost la fel, nu?

— Nu, vacanțele n-ar dura doar două ore mari și late. Bun, am căzut în butoiul cu melancolie, sunt trist și nu reușesc s-o ascund. Susan, o să te agăți de toate posibilitățile din lume ca să nu ți se întâmple vreodată chestia asta?

— Ce chestie să nu mi se întâmple vreodată?

— Să mă pui în situația de a te pierde, atașându-te de cineva. Termină odată! Nu te mai uita atâta la ceas!

— Este ora la care trebuie să schimbăm subiectul, Philip!

— Când ai să termini cu asta?

Ea își retrase mâna și își miji ochii.

— Dar tu? îi replică ea.

— Și, mă rog, cu ce-oi fi vrând să termin?

— Cu măreața ta carieră, cu schițisoarele tale mediocre, cu viețișoara ta mărunță!

— Acum ești rea!

— Nu, sunt doar ceva mai directă decât tine; e, pur și simplu, o chestie de vocabular.

— Îmi lipsești, Susan, asta-i tot; sunt atât de slab, încât s-o mărturisesc, dar nici n-ai idee cât de furios mă simt câteodată.

— Poate că eu ar trebui să ies din bar și să-mi fac din nou intrarea. Îmi pare nespus de rău, îți jur că n-am crezut nimic din ce am spus.

— Ba da, ai crezut; poate nițel mai altfel, dar, până la urmă, tot aia e.

— Nu vreau să mă opresc, Philip, nu acum. Ceea ce trăiesc este dur, uneori foarte dur, dar am credința că sunt de folos, cu adevărat, la ceva.

— Tocmai chestia asta mă face așa de gelos, tocmai chestia asta mi se pare atât de absurdă.

— De ce să fii gelos?

— Pentru că nu sunt în stare să-ți insuflu eu un astfel de elan, pentru că îmi spun că te atrage doar nefericirea, nefericirea altora, de parcă asta te-ar ajuta să fugi de a ta, în loc s-o înfrunți!

— Mă freci la melodie, Philip!

El ridică brusc tonul; ea fu surprinsă și — lucru rar — nu-l putu întrerupe, deși ceea ce spunea Philip îi displăcea profund. El îi respingea discursul umanitar. După el, Susan se ascundea într-o viață care nu mai era a sa, din acea vară tristă, când împlinise paisprezece ani. Prin intermediul vieților pe care le salva, ea își imagina că salvează viețile părinților săi. Pentru că se simțea vinovată că nu avusese în ziua aia o gripă zdravănă, care să-i țină acasă.

— Nu încerca să-mi tai vorba, continuă el, autoritar; îți cunosc toate stările sufletești și toate subterfugiile, pot să-ți descifrez fiecare expresie. Adevărul e că ți-e teamă să trăiești și tocmai pentru a înfrânge această teamă ai plecat să-i ajuți pe alții. Însă

nu înfrunți nimic, Susan, tu nu-ți aperi viața ta, ci pe a lor. Ce destin straniu! Să-i ignori pe cei care te iubesc, pentru a te duce să le oferi dragoste celor pe care nu-i cunoști! Știu că asta îți este hrană spirituală, dar te nesocotești pe tine.

— Uneori uit că mă iubești așa cum mă iubești, și mă simt vinovată că nu te pot iubi la fel.

Acele ceasuri se mișcau cu o viteză anormală. Philip avea atâtea să-i spună. Dar se resemnă: o să i le scrie. Abia dacă avură vreme să vorbească despre unele momente din cei doi ani pe care el îi petrecuse așteptând-o. Susan arăta puțin obosită; ea găsea că lui Philip i se schimbase figura, părea mai „gagiu”. El luă această reflecție drept un compliment. În ceea ce îl privea, o găsea pe Susan și mai frumoasă. Își dădeau seama amândoi că acest scurt răgaz nu le era de ajuns. Când glasul găjâit de la megafon anunță îmbarcarea în avionul ei, el preferă să rămână așezat la masă. Ea observă.

— N-am să te conduc la poartă decât atunci când ai să rămâi mai mult de patru ore; ca să știi pentru următoarea ta vizită.

El se căzni să schițeze un zâmbet.

— Buzele, Philip! Parcă ai fi Charlie Brown!

— Mă bucur, pentru că ăsta e BD-ul tău preferat!

— Fac eu pe nebuna, dar știi...

El se ridică, îi luă mâna și i-o strânse în mâna lui.

— Știu! Șterge-o!

Îi sărută podul palmei. Ea se aplecă să-i sărute colțul gurii; apoi se trase înapoi și îi mângâie cu tandrețe obrazul.

— Vezi că îmbătrânești, înțepi!

— Întotdeauna, la zece ore după ras. Valea, ai să pierzi avionul!

Ea se întoarse pe călcâie și o luă la fugă. Când ajunse aproape de capătul rândului de mese, Philip îi strigă să fie atentă și să aibă grijă de ea. Susan nu se întoarse, își ridică brațul în aer și își flutură mâna. Ușa de lemn maroniu se închise încet, înghițindu-i silueta. El rămase așa cum era, așezat la masă, o oră întreagă, mult timp după ce avionul dispăruse de pe cer. Luă un autobuz și se întoarse în Manhattan. Se lăsase seara, iar el preferă să meargă pe jos, de-a lungul străzilor din SoHo.

În fața vitrinei de la Fanelli's, șovăi câteva clipe. Din tavan, globuri mari, rotunde, aruncau o lumină galbenă peste pereții

patinați de vreme. Din ramele lor de lemn, Joe Frazier, Luis Rodriguez, Sugar Ray Robinson, Rocky Marciano și Muhammad Ali vegheau sala în care bărbații râdeau, înfulecând hamburgeri, iar femeile ciuguleau cu vârful degetelor cartofi prăjiți. Se răzgândi: nu-i era foame, așa că se duse acasă. La Washington, Susan intra într-o cameră de hotel. În același moment, Philip contempla patul din camera lui. Atinse perna din dreapta și se întoarse în livingul pustiu. Tăcut, se uită îndelung la masa pusă. Fără s-o strângă, se duse să se culce pe canapea. A doua zi avea să meargă să depună pachetul.

3.

10 octombrie 1976

Susan,

Ar fi trebuit să-ți scriu mai de mult, dar nu-mi găseam cuvintele potrivite. Și, pe urmă, aveam senzația că mi-am consumat toată cota de tâmpenii pe care le aveam de spus anul ăsta, așa că am preferat să aștept, asta-i tot. Oare uraganul care a lovit Mexicul v-a atins și pe voi? Presa relatează că ar fi fost aproape două mii cinci sute de morți și paisprezece mii de răniți. Mexicul nu e chiar atât de departe de tine, și fiecare veste rea din regiunile apropiate de locul în care trăiești mă sperie. Aș vrea atât de mult să uiți de ciorovăiala noastră, n-aveam dreptul să-ți spun toate chestiile alea! Nu voiam să te judec, îmi pare nespus de rău! Știu că se mai întâmplă să te provoc prostește. Asta-i încăpățânarea mea imbecilă și nestăpânită! De parcă te-ar putea hotărî ea să te întorci, de parcă gândurile și sentimentele mele ți-ar putea schimba cursul vieții! Dar s-ar părea că anumite mari povești de dragoste încep cu o suspendare a sentinței. Scrie-mi cât mai repede. Trimite-mi vești despre tine. Cu drag.

Philip

11 noiembrie

Philip,

Am primit scrisoarea ta și... aveai dreptate. Ai și greșit, dar aveai — în aceeași măsură — dreptul s-o faci și, deși n-ai vrut, cuvintele tale au sunat ca o sentință. Nu le-am uitat, dimpotrivă,

mă gândesc la ele adesea, altfel la ce bun să le fi rostit? Lisa — ăsta-i numele uraganului care te îngrijorează — ne-a cruțat. Altfel, cred că m-aș fi lăsat păgubașă, fiindcă situația este, și așa, îndeajuns de grea. Știi, țara asta este atât de neobișnuită! Sângele morților s-a uscat deja în măruntaiele pământului. Peste aceste cheaguri de mizerie, supraviețuitorii și-au reclădit casele, și-au adunat ceea ce le-a mai rămas din familie și din viață. Am venit aici pătrunsă de certitudinile mele, care mă făceau să consider că sunt mai inteligentă, mai educată, mai sigură de toate. Cu fiecare zi petrecută alături de ei, am văzut tot mai bine că ei sunt mai puternici decât mine, iar eu mai slabă decât ei.

Să fie oare demnitatea lor aceea care le conferă atâta frumusețe? Aici nu e ca acolo unde dai ajutor unor populații zdrobite de lupte. Aici, războiul nemilos este cel cu vântul și cu ploaia. Aici nu există nici buni, nici răi, nu există nici tabără, nici cauză, nu există decât oameni strânși în cleștele unor nenorociri de neînchipuit. Și doar curajul lor face ca viața să renască din cenușa imposibilei speranțe. Cred că de asta îi iubesc; și știu că tot de asta îi admir. Venisem aici crezându-i victime; ei îmi arată în fiecare clipă că sunt cu totul altceva. Iar astăzi îmi aduc mult mai mult decât le dau eu. La Montclair, viața mea n-ar avea nici un sens, n-aș ști ce să fac cu ea. Singurătatea te face nerăbdător, or, tocmai nerăbdarea ucide copilăria. Nu lua în nume de rău ceea ce vreau să-ți spun, dar eu am fost atât de singură în timpul acelei adolescențe pe care am împărtășit-o amândoi atât de bine cât ne-am priceput! E drept, am fost foarte năvalnică, sunt și acum. Această nevoie de a sări peste etape m-a făcut să trăiesc într-un ritm pe care tu nu-l înțelegi, pentru că este diferit de al tău.

Am plecat omițând să-ți spun ceva la fel de esențial ca toate astea: îmi lipsești enorm, Philip. Răsfoiesc deseori albumul nostru cu fotografii. Toate imaginile cu noi doi îmi sunt prețioase, fiindcă aceste semne ale timpului sunt chiar copilăria noastră. Iartă-mă că sunt așa cum sunt, îmi este cu neputință să trăiesc viața altuia.

Susan

*

Times Square. În tumultul mulțimii adunate, ca la fiecare revelion, în piață, Philip și-a regăsit un grup de prieteni studenți. Patru cifre mari tocmai luminează fațada imobilului în care se află redacția ziarului *New York Times*. Este miezul nopții, anul 1977 tocmai s-a născut. O ploaie de confeti cade peste sărutările trecătorilor. Philip se simte singur în mijlocul mulțimii. Cât sunt de stranii zilele astea, în care bucuria de a trăi este programată după calendar. O tânără merge de-a lungul unei bariere, încercând să-și croiască drum prin această mare de oameni. Ea îl împinge, îl depășește, se întoarce și îi zâmbește. El ridică brațul și își flutură mâna, ea îi răspunde cu un gest din cap, parcă voind să se scuze că nu poate înainta mai iute. Îi despart deja trei persoane, ea pare luată de creasta unui val care o târăște spre larg. El se strecoară printre doi turiști rătăciți. Chipul ei dispare la răstimpuri scurte, pentru a reveni la suprafață, câteva secunde mai târziu, ca și cum ar încerca să ia o gură de ea. El se căznește să n-o scape din ochi. Distanța se micșorează, ea este îndeajuns de aproape încât să-i audă vocea în mijlocul gloatei zgomotoase. O ultimă opintea din umăr și el este lângă ea. O apucă de încheietura mâinii. Ea se întoarce, surprinsă, el zâmbește și mai mult strigă decât vorbește:

— La mulți ani, Mary. Dacă îmi promiți că nu mă zgârii pe braț, te iau cu mine, să bem un păhărel, până trece valul!

Fata îi întoarce zâmbetul și țipă la rândul ei:

— Pentru un tip care se consideră timid, ai făcut ceva progrese!

— Asta era acum un an, am avut destul timp!

— Te-ai antrenat mult?

— Dacă îți mai răspund de două ori, în mulțimea asta, rămân afon! Ai accepta să ne ducem într-un loc mai liniștit?

— Eram cu niște prieteni, dar cred că i-am pierdut definitiv. Trebuia să ne vedem, după aia, în centru: vrei să vii cu noi?

Philip acceptă cu un semn din cap și cei doi naufragiați se lăsară purtați înspre centrul orașului. La capătul lui 7-th Avenue, fură împinși pe Bleeker Street. Un ultim afluent îi purtă pe 3-th Street. La *Blue Note*, unde așteptau prietenii lui Mary, un pianist își antrena publicul cu ritmuri de jazz, pe care nici chiar o întâmplare miraculoasă nu ar fi izbutit să le demodeze.

În răceala zorilor, pe trotuarele pustii din SoHo, sticlele de alcool, care dau pe dinafară lăzilor de gunoi, arată delirul nopții de acum trecute. Tot orașul doarme, mahmur. Doar zgomotele unor rare mașini vin să tulbure tăcerea cartierului încă învăluit de o boare de beție. Mary împinge ușa imobilului în care stă Philip. Un vânt tăios i se strecoară pe după ceafă; ea tremură, se înfășoară mai bine în palton. O ia în susul străzii; la intersecție, ridică brațul. Un taxi galben se oprește la marginea trotuarului. O înghite și dispăre pe Broadway. Anul acesta, la 2 ianuarie, Errol Garner își va închide pentru totdeauna capacul pianului. Philip își va relua cursurile.

*

La începutul lui februarie, Susan primi o scrisoare de la Washington: cuvinte de felicitare, urări întârziate din partea superiorilor ei, care o invitau să examineze posibilitatea de a dezvolta, în sfârșit, acea nouă tabără de refugiați, din munți. Trebuia să facă un studiu de fezabilitate și să stabilească un buget de cheltuieli, pe care să le prezinte de îndată ce putea. Așezată pe veranda casei sale, privea apa care curgea, brăzdând pământul.

Ea nu înceta să se gândească la cei de la munte, care asistau neputincioși, ca în fiecare iarnă, la violențele unei naturi ce își bătea joc de truda lor de la începutul verii. Peste câteva săptămâni aveau s-o ia, din nou, de la capăt, fără să crâcnească, ceva mai săraci decât în anotimpul anterior.

Juan tăcea. Îți aprinse o țigară, pe care Susan i-o luă pe dată, din mână, și și-o duse la buze. Capătul incandescent al țigării îi luminează partea de jos a feței; ea dădu afară un nor de fum.

— Chestia asta pe care o fumezi tu e cumva un bilet clasa întâi la „Air Ganja”⁸?

Juan zâmbi malițios.

— Nu-i decât un amestec de tutun blond și brun, de aia are gustul ăsta.

— Parcă ar fi ambră, spuse ea.

— Nu știi ce-i aia.

⁸ Ganja (arg. Am.) — marijuana puternică (cultivată în India). (N. F.)

— Ceva care îmi amintește de copilărie, parfumul mamei mele, ea mirosea a ambră.

— Ți-e dor de copilărie?

— Doar de unele chipuri: de părinții mei, de Philip.

— De ce n-ai rămas cu el?

— Te-a plătit el ca să mă descoși?

— Pe el nu-l cunosc, iar tu nu mi-ai răspuns!

— Pentru că n-am chef.

— Ciudată mai ești, Doña Blanca, ce anume te-a făcut să fugi de acolo, de ai venit să te pierzi pe coclaurii ăștia, ai noștri?

— Ba dimpotrivă, *sipoté*⁹, abia aici m-am regăsit. Și, pe urmă, mă sâcâi cu întrebările tale. Crezi că furtuna o să țină mult?

Juan îi arată cu degetul lumina atât de neobișnuită care se năștea în zare, atunci când *aguacero*¹⁰ se îndepărta, într-o oră, cel mult, ploaia avea să înceteze. Un miros de țărână udă și de pini umplu modesta cabană, până în cele mai ascunse cotloane. Susan se duse să-și deschidă singurul dulap, pentru ca rufăria din el să se impregneze cu acest parfum. Când își punea o bluză de bumbac scăldată în această mireasmă, o undă senzuală îi cutreiera pielea.

Ea își azvârli chiștocul peste balustradă, sări brusc în picioare și îi zâmbi larg lui Juan.

— Suie-te în camion, plecăm!

— Unde?

— Nu mai pune mereu întrebări!

Dodge-ul tuși de două ori, înainte de a porni. Pneurile groase patinară în mocirlă, apoi izbutiră să prindă sub ele câteva pietre; spatele camionului se bâțâi și, în cele din urmă, acesta o porni la drum. Stropi mari de noroi mânjiră părțile laterale, de culoare albă, ale mașinii. Susan continuă să accelereze. Vântul o izbea în obraz; de fericire, ea scoase un strigăt puternic. Juan îi ținu isonul. Mergeau cu viteză către munte.

— Unde mergem?

— S-o vedem pe aia mică, mi-e dor de ea!

— Drumul e plin de apă, n-o să putem urca.

— Tu știi ce zicea Președintele nostru? Există unii oameni care

⁹ Sipoté — tânăr, în honduriană.

¹⁰ Aguacero (sp.) — furtună.

văd lucrurile așa cum sunt, și se întrebă „de ce”. Eu însă văd lucrurile cum ar putea fi, și mă întreb „de ce nu?”. În seara asta, vom cina cu Señor Rolando Alvarez.

Dacă John Kennedy ar fi cunoscut drumurile honduriene, probabil că ar fi așteptat să vină primăvara, pentru a enunța acel aforism. După șase ore, când ajunseseră la jumătatea drumului ce ducea către piscuri, osiile pline de noroi nu mai putură împinge înaintea camionului. Ambreiajul patina și mirosul înțepător care se degaja o sili pe Susan să se lase păgubașă. Imobilizați în drumul spre trecătoare, nu aveau să mai poată parcurge ultimele serpentine până la satul unde trăia o fetiță care își cucerise un loc important în inima lui Susan. Juan se duse în spate și scoase patru pături dintr-un sac de iută.

— Cred că o să dormim aici, spuse el, laconic.

— Uneori, sunt atât de căpoasă, că de-abia mă mai suport.

— Fii pe pace, nu ești singura cu un caracter dificil.

— Totuși, să nu exagerăm. Nu suntem în ziua de Sfânta Susan. Mai avem de așteptat ceva, până să fiu serbată.

— De ce voiai s-o vezi pe aia mică?

— Ce alimente avem în spate? Mie mi-e foame, ție nu?

Juan scotoci în alt sac și scoase o cutie mare de *frijoles*¹¹. Ar fi vrut să pregătească un *casamiento*¹², dar, pentru asta, ar fi trebuit să fiarbă niște orez, or, ploaia era încă prea puternică, așa că nu putea aprinde focul. Susan înmuie aproape un pachet întreg de biscuiți într-o cutie de lapte condensat, lăsându-i să i se topească pe limbă. Apa șiroia pe parbriz. Susan întrerupse baletul ștergătoarelor, pentru a cruța bateria. La ce i-ar fi folosit să se uite afară?

— S-ar zice că la ea ții mai mult decât la copiii din vale.

— Ceea ce ai spus acum e o mizerie. Ea n-are nimic de-a face. Nu o văd în fiecare zi, și de-aia mi-e dor de ea.

— De Philip ți-e dor?

— Mă lași, cu Philip? Ce ai?

— N-am nimic, încerc să te înțeleg cumva.

— Dar nu-i nimic de înțeles. Da, mi-e dor de Philip.

— De ce nu ești cu el?

¹¹ Frijoles (sp.) — fasole.

¹² Casamiento — mâncare honduriană.

- Pentru că am ales să fiu aici.
- Viața unei Señora este lângă bărbatul pe care-l iubește.
- Spui numai tâmpenii.
- Nu văd de ce. Și un bărbat trebuie să fie lângă femeia pe care o iubește.
- Nu e întotdeauna așa de ușor.
- De ce sunteți voi, los gringos, așa de complicați?
- Pentru că am pierdut sensul simplității. Asta e și motivul pentru care îmi place să fiu cu voi. Nu-i de ajuns ca oamenii să se iubească, mai trebuie să fie și compatibili.
- Cum adică?
- Trebuie să iubești viața pe care o vei duce alături de celălalt, să-i împărtășești înclinațiile, așteptările, să ai aceleași scopuri, aceleași dorințe.
- Cum poți ști asta dinainte? E cu neputință! Nu-l poți cunoaște pe celălalt, de la început; pentru ca să iubești, trebuie să fii răbdător.
- Tu nu cumva m-ai mințit în privința vârstei?
- La noi, căsătoria cu omul pe care îl iubim este un motiv de fericire.
- La noi, oricât ți s-ar părea de absurd, nu este întotdeauna de-ajuns să iubești. De acord, uneori suntem cam ciudați, iar eu sunt cel mai bun exemplu.

O rază de lumină albă sfâșie cerul; conversația lor fu întreruptă de o explozie puternică. Furtuna venea spre ei; acum, se întetșise, biciuind coastele șubrede ale muntelui Cabaceras de Naco cu șiroaie și mai năvalnice. În curând, solul umflat de apă nu mai putu absorbi ploaia torențială, care curgea de-a lungul versanților, luând cu ea bucăți întregi din munte. Juan nu o mai asculta pe Susan; chipul lui trăda o neliniște crescândă. Încercă să deschidă geamul dinspre el, dar o rafală violentă îl făcu să-și ia gândul. Atunci, începu să facă niște mișcări mici și sacadate cu capul, ca un animal de pradă la pândă.

- Ce ai? îl întrebă ea.
- Taci din gură!

Cu urechea dreaptă lipită de geam, Juan părea să pândească ceva, în timp ce Susan îi punea neconținut întrebări. El își duse un deget la buze, sugerându-i să păstreze tăcerea. Susan nici gând.

- Ce ai, Juan?
- Pentru Dumnezeu, lasă-mă să ascult!
- Da' ce naiba să ascuți?
- Acum chiar că nu e momentul să-l pomenești: aud cum se mișcă pământul.
- Ce?
- Taci din gură!

Un trosnet surd sfâșie tăcerea. Juan își întredeschise, cu mare caznă, portiera. Un vânt violent însoțit de picături grele năvăli instantaneu în cabină. El se uită sub roți. O crăpătură apărută exact în mijlocul drumeagului prevestea tot ce putea fi mai rău. Juan îi ordonă lui Susan să aprindă farurile. Ea se execută fără să stea pe gânduri. Raza lor strălucitoare tăie perdeaua de ploaie. Până acolo unde bătea lumina, drumul era rupt de o crevasă.

- Treci în spate, trebuie să plecăm imediat de aici.
- Ești diliu, n-ai văzut ce ploaie cade afară?
- Grăbește-te, altfel o să cădem noi. Nu ieși pe partea ta! Fă cum îți spun!

Nici nu rostise bine vorbele astea, că mașina începu să se lase pe o parte, ca un vas ce se pregătește să se scufunde spre babord. Juan o apucă pe Susan de braț și o împinse în spatele camionului. Încercând să-și redobândească echilibrul, ea încălecă un sac cu alimente. Trecând în fața ei, el ridică prelata de deasupra oblonului din spate și o trase brusc de mână, însoțind-o în cădere. Cum se rostogoliră pe jos, el o târî lângă o stâncă și o sili să se lipească de ea. Cu ochii holbați, Susan văzu deodată camionul alunecând de-a-ndăratelea și căzând peste marginea abruptă. Botul mașinii se înalță ca într-o ultimă opintire, luminile farurilor se înălțară spre cer, și bătrânul ei Dodge dispăru în prăpastie. Zgomotul ploii era asurzitor. În mărmurită, Susan nu mai auzea nimic în jurul ei, Juan fu nevoit s-o strige de trei ori până s-o facă să reacționeze. Trebuia să se cațere cât mai iute, peretele stâncos care îi adăpostise dădea semne de slăbiciune. Ea se agăță de Juan și urcară câțiva metri. Lui Susan i se părea — ca în cele mai rele coșmaruri ale sale — că fiecare pas înainte pe care i-l ordona corpului ei o făcea să dea înapoi. Nu era o senzație: pământul le fugea de sub picioare, târându-i în abis. Juan îi urlă să se țină bine, să se agațe de picioarele lui, dar degetele ei amortite nu mai izbuteau să-i

prindă stofa pantalonilor, care îi aluneca printre degete.

Susan se făcuse una cu perele afânat; șiroaie de noroi începuseră s-o acopere. Trebuia să scuipe cu toată puterea; simțea că nu mai are aer. În fața ochilor ei, semiîntunericul fu luminat de un roi de stele cu strălucire vie; își pierdu cunoștința. Juan se lăsă în jos, alunecând pe spate, până la ea. Ridică și lipi de pieptul său capul inert al lui Susan. Îndepărtă cât putut de iute țărâna care îi intrase în gură și îi băgă două degete pe gât. Apucată de un spasm violent, ea scuipă afară tot. Juan o strânse lângă el, agățându-se din răspuțeri de o rădăcină. Nu avea idee cât timp putea să reziste așa, însă știa că o va face exact atât cât le trebuia ca să rămână în viață.

10 februarie 1977

Susan,

*Unde ești? Sunt îngrijorat. Ultimele știri din Salvador relatează că bande de **guerilleros**¹³ înarmate sunt masate de-a lungul frontierelor tale. **New York Times** vorbește de incursiuni pe teritoriul hondurian și de lupte sporadice. Trimite-mi măcar câteva vorbe, ca să știu că ești sănătoasă și la adăpost. Te implor să ai grijă de tine și scrie-mi cât mai iute.*

Philip

Rezistau de două ore. Un moment de acalmie le îngăduise să mai câștige câțiva centimetri, găsindu-și un punct de sprijin mai stabil. Susan își recăpătase cunoștința.

— Nimeni n-o să mă creadă vreodată că a fost cât pe ce să mă înec pe munte.

— Cruță-ți puterile.

— Văd că, la tine, devine o obișnuință să-mi spui să tac.

— Încă n-am scăpat de necazuri.

— Dacă Dumnezeuul tău ne-ar fi vrut, treaba ar fi fost, de-acum, făcută.

— Primejdia nu ne vine de la Dumnezeu, ci de la munte și de la aguacero. Și astea au un caracter mai afurisit decât al tău!

— Sunt istovită, Juan.

— Știu, și eu sunt.

— Mulțumesc Juan, mulțumesc pentru ce ai făcut adineauri.

¹³ Guerillero (sp.) — luptător, războinic. (N. T.)

— Dacă toți oamenii pe care i-ai salvat tu de câteva luni încoace ar trebui să-ți spună mulțumesc, în vale nu s-ar m-ai auzi decât asta!

— Cred că ploaia se mai potolește.

— Păi, acum ar trebui să-l rugăm pe Dumnezeu să continue.

— Te las mai bine pe tine; eu cred că am cam rămas în urmă cu plata câtorva datorii pe care le am la El.

— Noaptea o să mai dureze ceva, odihnește-te.

Orele de tăcere se scurseră, ritmate doar de răbufnirile furtunii, care încă nu se dădea dusă. Pe la 4 dimineața, Juan ațipi, brațele i se înmuieră și îi dădură drumul lui Susan, care alunecă imediat, scoțând un urlet. Tresărind, își strânse brațele și o trase iar în sus, lângă el.

— Iartă-mă, m-a furat somnul!

— Juan, trebuie să-ți păstrezi forțele pentru tine, în doi n-o să răzbim. Dacă îmi dai drumul, poți să scapi.

— Decât să spui prostii, mai bine ai tăcea.

— Ai și tu o obsesie: să-mi țin gura!

Ea rezistă câteva minute, apoi rupse tăcerea impusă de Juan, ca să-i spună ce frică îi fusese. Și el crezuse că le sunase, cu adevărat, ceasul. După altă tăcere, ea îl întrebă la ce se gândea. El se rugase pentru părinții lui. Ea tăcu. Mai trecu un moment de liniște, și ea începu să râdă nervos.

— Ce-o fi așa de hazliu?

— Philip trebuie că se uită la televizor.

— Te gândești la el?

— Uită ce-am spus. Crezi că, dacă dăm colțul, or să ne înmormânteze ca pe niște eroi?

— Pentru tine e o chestie importantă?

— Nu știi (ea șovăi câteva clipe), poate (căzu iar pe gânduri), nu, la urma urmei, nu cred, doar că, dacă n-am avut parte de o nuntă frumoasă, măcar să pot conta pe o înmormântare frumoasă.

Trebuia să încerce să se mai cațere încă vreo câțiva metri. Chiar dacă potopul se oprise, stratul de pământ care îi ținea se putea surpa în orice clipă, târându-i în râpă. El o imploră să facă o ultimă efortare și începu o ascensiune periculoasă. Ea fu nevoită să urle, pentru ca să-l oprească: piciorul îi era blocat. Continuând s-o susțină, el o ocoli, coborî ceva mai jos de ea și îi

degajă, meticolos, piciorul prins în ceva ce nu putea fi identificat din pricina semiîntunerului. După un urcuș istovitor, ajunseră, în sfârșit, la marginea serpentinei superioare. O traversară și se rezemară amândoi de taluzul ei. Furtuna imprevizibilă și majestuoasă își schimbă direcția, puțin mai târziu, și se stinse pe înălțimile muntelui Ignacio — situat la 100 de kilometri — urmată de un cortegiu de ploi torențiale.

— Îmi pare nespus de rău, spuse Juan.

— De ce?

— Pentru că o să te lipsesc de frumusețea ta de înmormântare! Suntem salvați!

— Oh! Nu-i nici o nenorocire! Fii pe pace, am două-trei surate care n-or să se mărite până la treizeci de ani, așa că, pentru îngropăciune, pot să mai aștept și eu câțiva, fără să fiu considerată, pe chestia asta, fată bătrână!

Juan nu prea se dădea în vânt după umorul lui Susan, așa că se ridică pentru a pune capăt conversației. Încă nu se făcuse ziuă; trebuia să mai aștepte un timp, până să urce mai în amonte, pe drumul care ducea către sat. Fiecare pas făcut pe întuneric era din cale afară de periculos. Amândoi erau uzi ciuciuțite; ea începu să dârdâie, dar nu numai din cauza frigului: când scapi, după ce ai văzut moartea cu ochii, ești îndreptățit să te înfiori și tu puțin. El începu să-i facă o frecție energetică.

Privirile li se întâlneau. Cu dinții clănțănind și vocea tremurândă, ea își îndepărtă obrazul de fața lui.

— Juan, ești un flăcău tare frumos, dar puțin cam tinerel pentru ca să-mi pipăi sânii. Eu, una, te înțeleg, dar, în ceea ce mă privește, ar trebui să mai aștepti vreo câțiva ani.

El nu suportă tonul observației pe care i-o făcuse. Ea văzu imediat, după felul în care Juan își mijise ochii. Dacă Susan n-ar fi cunoscut calmul legendar al tovarășului său, s-ar fi temut să n-o palmuiască.

Juan nu făcu nimic; se mulțumi doar să se îndepărteze de ea. Silueta lui dispăru brusc. Susan îl strigă, prin bezna care nu se mai risipea.

— Juan, n-am vrut să te jignesc!

Câțiva greieri, ieșiți să-și usuce aripile, își reluaseră țârâitul monoton.

— Juan, nu te bosumfla, vino înapoi, să vorbești cu mine!

Zorii nu erau departe. Susan se așeză cu spatele lipit de trunchiul unui copac, așteptând să se facă ziuă.

Ațiți. Când bărbatul o scutură de umăr, ea crezu, la început, că era Juan. Totuși, acel campesino stând pe vine, în fața ei, nu semăna deloc cu băiatul. Omul zâmbi. Pielea îi era brăzdată de ploile care îi marcaseră viața. Buimacă, ea contemplă peisajul trist. Undeva, mai jos, putu să identifice rădăcina care o reținuse, ieșind din pământ ceva mai departe de marginea peretelui lângă care se adăpostiseră, iar, pe fundul prăpastiei, botul Dodge-ului aproape înghițit de pământ.

— L-ai văzut pe Juan? Întrebă ea, cu glasul slab.

— Încă nu l-am găsit pe puști, dar n-am plecat decât doi în căutarea voastră.

Oamenii auziseră camionul. Rolando era sigur că văzuse lumina farurilor plonjând în râpă, dar nebunia furtunii îi împiedicase orice încercare de a le sări în ajutor; nu izbutise să convingă pe nimeni să-l însoțească. De cum se potolise furtuna, trimisese doi țărani să-i caute, cu căruța trasă de măgarul satului, încredințat că aveau să-i aducă, în cel mai bun caz, răniți. Cel mai în vârstă spuse că Doña Blanca trebuie să fi fost ocrotită de un înger păzitor, de scăpase dintr-o asemenea furtună.

— Trebuie să-l căutăm pe Juan!

— N-avem nimic de căutat, e de ajuns să deschizi ochii! Tot muntele a fost ras; până jos, în vale, nu e nici țipenie. Uite, la dreapta, cum iese din pământ ce a mai rămas din camionul vostru. Dacă Juan nu a urcat pe picioarele lui până în sat, este îngropat în noroi, pe undeva. O să-i facem o cruce și o s-o punem acolo unde ați alunecat de pe drum.

— Dar drumul e ăla care a alunecat, nu noi!

Cel mai tânăr dintre cei doi bărbați plesni dintr-o biciușca, și animalul porni la drum. În timp ce măgarul se căznea să meargă pe serpentine, Susan își făcea griji pentru soarta protejatului său, care îi devenise — se gândi ea — protector.

Ajunseră la intrarea în cătun, după o oră. Ea sări din căruță și urlă numele lui Juan. Nu primi nici un răspuns. Abia atunci deveni conștientă de tăcerea stranie ce domnea pe singura ulicioară a satucului. Nici un bărbat nu mai stătea cu spatele rezemat de fațada casei, fumându-și țigara, nici o femeie nu mai mergea pe

drumul ce ducea la izvor. Susan se gândi de îndată la incidentele care degenerau uneori în lupte armate între munteni și bandele de guerilleros care fugeau din Salvador. Dar frontiera era departe și, până acum, încă nu mai fuseseră semnalate incursiuni în aceste regiuni ale țării. O cuprinse panica. Strigă din nou numele prietenului ei, dar singurul răspuns pe care îl primi fu ecoul propriei voci.

Juan apăru în tinda ultimei case din susul uliței. Pe obrajii lui trași, mânjiți de noroi uscat, se citea tristețea. Se apropie de ea cu pași înceți. Susan era furioasă.

— A fost o chestie absolut cretină să mă lași așa, singură cuc! M-am dat de ceasul morții din cauza ta; să nu-mi mai faci niciodată figura asta, că doar nu ești un țânc de zece ani, după câte știu eu!

El o apucă de braț și o trase pe drum.

— Vino după mine și taci.

Refuzând să meargă, ea îl privi țintă în ochi.

— Termină odată! Nu-mi mai spune mereu să tac!

— Te rog să nu faci zgomot. N-avem nici o clipă de pierdut.

O conduse spre casa din care ieșise; intrară în singura încăpere a acesteia. Niște pânzeturi colorate fuseseră atârinate la ferestre, pentru a împiedica lumina soarelui să pătrundă înăuntru. Lui Susan îi trebuia câteva secunde până se obișnuie cu semiîntunericul. Îi recunoscuse spatele lui Rolando Alvarez, care stătea în genunchi. Acesta se ridică și se întoarse spre ea, cu ochii înroșiți.

— E un miracol că ați venit, Doña Blanca. Ea v-a strigat întruna.

— Ce se întâmplă aici? De ce e tot satul pustiu?

Bărbatul o împinse spre fundul încăperii, unde dădu deoparte o perdea de pânză ce ascundea un culcuș făcut lângă perete.

Susan o descoperi pe cea pentru care făcuse această nesocotită călătorie. Fetița stătea lungită pe spate. Era inconștientă. Chipul livid, șiroind de sudoare, dezvăluia originea febrei care o doborâse. Susan ridică brutal cearșaful. Puținul care mai rămăsese din piciorul amputat era violet, tumefiat de cangrenă. Ea îndepărtă cămașa fetei, pentru a constata că și încheietura îi era prinsă. Infecția i se răspândise în tot corpul. În spatele ei, vocea tremurândă a lui Rolando îi spunea că, din

cauza furtunii care se dezlănțuise în urmă cu trei zile, nu putuse să coboare cu copilul. Se rugase la Dumnezeu să audă camionul și, peste noapte, crezuse că ruga îi fusese îndeplinită, dar, apoi, văzuse farurile luminând abisul. Trebuia să-i mulțumească Celui de Sus că Doña fusese cruțată. Oricum, pentru fiica lui era deja prea târziu; el presimțea asta de două zile: fetița era secătuită de puteri. Femeile din sat stătuseră cu rîndul la căpătâiul ei, dar copila nu mai deschisese ochii și nu mai putuse mânca din ajun. El voia s-o mai salveze încă o dată. Și-ar fi dat propriul lui picior, dacă asta ar fi fost cu putință. Susan se lăsă pe vine, lângă trupușorul inert. Luă cârpa care era înmuiată într-o strachină cu apă, o stoarse și șterse ușor fruntea brobonată de sudoare a fetiței. O sărută pe buze și îi murmură la ureche cuvintele fără șir, care îi ieșeau din gură.

— Eu sunt. Am venit să te fac bine, acum totul va merge strună. Eram jos, în vale, și mi-a venit un chef nebun să te văd. Și uite-mă! Când o să te mai întremezi, o să-ți povestesc ce pățanie strașnică am avut pe drum, până aici...

Se culcă lângă fetiță, își trecu degetele prin pletele ei lungi și negre, ca să i le descurce, și îi sărută obrazul care ardea.

— Voiam să-ți spun că te iubesc și că mi-era dor de tine. Nespus de dor. Jos, în vale, mă gândeam la tine tot timpul. Aș fi vrut să vin mai de mult, dar nu s-a putut din cauza ploii. Juan este aici; și el voia să te vadă. Am venit să te iau, ca să stai cu mine în vale câteva zile. Am o grămadă de lucruri pe care vreau să ți le arăt. Va trebui să mergi cu mine la mare, ca să te învăț să înoți. Ne vom scălda în valuri. Tu n-ai văzut niciodată marea, dar e așa de frumoasă! Când soarele răsare peste ape, oceanul e ca oglinda. Și, pe urmă, vom merge să vedem pădurea aia mare, care se întinde în depărtare; acolo găsești niște animale minunate.

Susan o strânse la piept și, astfel, simți ultimele bătăi ale inimii fetiței, care se stingea acolo, lipită de inima ei. Culcându-i capul, devenit atât de greu, pe sânul ei, Susan începu să fredoneze și o legănă încet, până când ziua se stinse. La lăsarea serii, Juan se apropie și îngenunche lângă ea.

— Acum, trebuie s-o lași și să-i acoperi fața, ca să se poată urca la cer.

Susan nu scotea nici o vorbă. Cu ochii goi, se uita fix, în tavan. Juan trebui s-o ridice și s-o susțină de umeri. O conduse afară. Ajunsă la ușă, se întoarse. O femeie acoperise deja corpul. Susan se lăsă să lunece pe lângă zid. Juan se așeză lângă ea, aprinse o țigară și i-o strecură între buze. Ea începu să tușească de la primul fum. Rămaseră așa, amândoi, cu ochii pironiți la stelele de pe cer.

— Crezi că e deja acolo, sus?

— Da.

— Ar fi trebuit să vin mai de mult.

— De ce? Crezi cumva că ai vreun amestec? Nu înțelegi nimic din voia Domnului. De două ori, a chemat-o la El și, de două ori, omul l-a încălcat voia: Alvarez, care a scos-o din torentul de noroi, și tu, care ai dus-o la operație. Dar mâna Lui este mereu cea mai puternică. O voia lângă El.

Pe obrazii lui Susan curgeau lacrimi mari. Furia și durerea îi strângea stomacul. Rolando Alvarez ieși din casă și se îndreptă spre ei. Se așeză lângă Susan. Ea își ascunse capul între genunchi și își lăsă furia să răbufnească.

— În ce biserică ar trebui să ne rugăm pentru ca suferința copiilor să ia sfârșit? Și, dacă ei mor, atunci cine mai sunt inocenții de pe această planetă de nebuni?

Alvarez se ridică dintr-o săritură și o măsură cu privirea pe Susan. Cu un glas feroce și nemilos îi spuse că Dumnezeu nu putea fi peste tot și că nu putea salva întreaga lume. Lui Susan i se părea că acest Dumnezeu uitase de mult să se mai preocupe de Honduras.

— Ridică-te și nu-ți mai plânge de milă, continuă el. În văile astea sunt îngropate sute de trupuri de copii. Fata nu era decât o orfană care își pierduse un picior. Avea să-i fie mai bine acolo, cu părinții ei, decât aici. Suferința asta nu este a ta, iar pământurile noastre gâlgâie de prea multă apă, ca să-ți mai adaugi și tu lacrimile. Dacă nu ești în stare să te stăpânești, întoarce-te la tine acasă!

Bărbatul cu statură impozantă se răsuci, îndată, pe călcâie și dispăru la colțul unei ulicioare. Juan o lăsă pe Susan cufundată în tăcerea ei. Luând-o pe urmele lui Alvarez, îl găsi rezemat cu spatele de un zid de pământ. Plângea.

*

Primăvara aceea fu îndoliată; anotimpul trecu în ritmul scrisorilor care se încrucișau undeva, pe cerul Americii Centrale.

În martie, Philip îi împărtăși lui Susan îngrijorarea lui: ziarele new-yorkeze relatau, în coloanele lor, cauzele și consecințele stării de asediu instaurate în Nicaragua, o frontieră mult prea apropiată de ea, pentru gustul său. Ea îi răspunse că Valea Sula era departe de toate. Fiecare scrisoare a lui Philip se încheia cu o frază sau cu un cuvânt care evoca absența ei și durerea pe care i-o pricinuia; fiecare răspuns al lui Susan ocolea acest subiect. Philip lucra la o agenție de publicitate de pe Madison Avenue. În fiecare dimineață, după ce traversa pe jos SoHo, lua un autobuz, iar, după o jumătate de oră, se așeza la biroul lui. Toată echipa de colegi era în fierbere, de când concura pentru campania de presă a lui Ralph Lauren. Dacă ar fi câștigat, cariera lui ar fi prins pe dată aripi, era prima oară când era pus la încercare în calitate de creator, și visa încă de pe acum, stând în fața planșetei de desen, la cea dintâi zi în care avea să conducă departamentul. Ca întotdeauna, era împovărat de muncă și trebuia să-și predea schițele chiar mai înainte de a-i fi fost comandate.

După ce fugise de la el în zori, a doua zi după revelion, Mary îl sunase și, de atunci, se întâlneau de două ori pe săptămână, la intersecția străzilor Prince și Mercer, pentru a merge să cineze la Fanelli's, unde meniul era delicios. Sub pretextul că îi povestește subiecte interesante pentru articole, el îi vorbea adesea despre Susan, exagerând întâmplările istorisite de ea în scrisori. Seara se scurgea în atmosfera plină de fum și de zgomot a localului. Când vedea că pleapele lui Mary devin grele, la mijlocul unei fraze, el plătea și o conducea acasă pe jos.

De pe la sfârșitul lui martie, când venea timpul să-și spună la revedere, îi cuprindea stânjeneala. Fețele li se apropiiau, dar, în clipa confuză a făgăduinței unui sărut, Mary se retrăgea brusc și dispărea, înghițită de intrarea întunecoasă a imobilului în care stătea. Atunci, Philip își băga mâinile în buzunarele paltonului și se ducea acasă, punându-și întrebări cu privire la rostul acelei relații ce se țesea între o ziaristă stagiară și un desenator de publicitate.

Pe străzi, îmbrăcămintea femeilor prevestea sosirea primăverii. El nu văzu nici mugurii lui aprilie, nici frunzele lui iunie, atât era de cufundat în muncă. La 14 iulie, un trăsnet lovise cele două centrale electrice ale New Yorkului, lăsând tot orașul în întuneric, vreme de douăzeci și patru de ore. Dacă „marea pană”, despre care s-a scris în pagina întâi a ziarelor din lumea întreagă, avea să dea peste cap statisticile natalității, nouă luni după aceea, Philip își petrecuse, în schimb, noaptea de unul singur, acasă, desenând la lumina celor trei lumânări puse pe birou.

La jumătatea lui august, înainte de a-și începe prima zi de jurnalistă plătită după numărul de rânduri ale articolului, la redacția revistei *Cosmopolitan*, Mary își încheia săptămâna petrecută la niște prieteni din Hamptons.

Avionul lui Susan decola după escaleta făcută la Miami. La terminalul din Newark, se executau lucrări de construcție. Philip venise s-o aștepte pe pasarelă. O dată îi era permis! Ea își puse jos sacul și i se aruncă în brațe. Rămaseră așa, strânși unul în altul, multă vreme. El o luă de mână, apucă sacul și o trase spre bar.

- Și dacă masa noastră e ocupată?
- Am avut eu grijă să nu fie!
- Stai pe loc și lasă-mă să mă uit la tine. Ai îmbătrânit!
- Mulțumesc, ești foarte drăguță!
- Nu, găsesc că ești foarte frumos.

Ea își trecu ușor degetele peste obrajii lui, îi zâmbi tandru și îl trase spre acel loc, care devenise al lor. În ciuda oboselii, era strălucitoare. El o întrebă multe despre anul care tocmai trecuse, parcă pentru a șterge orice urmă a ultimelor minute din întâlnirea precedentă. Ea nu-i povesti nimic despre ce făcuse în timpul iernii. Pe când Susan își descria o zi tip, Philip luase creionul și începuse să-i deseneze chipul pe o foaie din caietul lui cu spirală.

- Și Juan al tău ce mai face?
- Mă și întrebam când ai să aduci vorba despre el. Juan a plecat. Doar Dumnezeu știe dacă am să-l mai văd vreodată.
- V-ați certat?

— Nu, e ceva mai complicat. Am pierdut o fetiță și, de atunci, nimic nu a mai fost la fel. Ceva s-a rupt și n-am mai știut cum să reparăm acel ceva. Ni se întâmpla să ne uităm unul la altul chiorâș, ore în șir, de parcă noi am fi fost vinovați.

— Dar ce s-a întâmplat?

— Într-o noapte ploua, drumul se desprinsese de peretele muntelui, și a fost cât pe ce să-l omor.

Ea nu-i spuse nimic altceva. Unele povestiri nu aparțin decât victimelor, iar discreția celor care le-au sărit în ajutor le trec sub tăcere. La începutul lunii mai, Juan veni acasă la ea, s-o vadă, cu un sac mare de pânză verde pe umăr. Susan îl întrebă dacă se ducea undeva. Cu privirea dreaptă și mândră, el o anunță că pleacă. Ea știa pe dată că Juan avea să-i lipsească, la fel ca toți cei pe care îi iubise de aproape sau de departe și care dispăreau subit. Stând în pragul modestei sale căsuțe, cu mâinile în șolduri, de parcă ar fi vrut să arate mai bine furia care o cuprindea, îl bruftuluse. Juan nu reacționase, așa că, până la urmă, ea se potolise. Îl strânsese în brațe și, apoi, îi pusese dinainte cina.

După ce ultima farfurie fusese aranjată în dulap, ea își ștersese mâinile de pantaloni și se întorsese spre el. Juan stătea, de acum, în picioare, încurcat, cu sacul pus jos, în mijlocul singurei încăperi. Atunci, ea zâmbise și, pentru a destinde atmosfera, îi urase drum bun și viață bună. Uitându-și, o clipă, de sfială, el se apropiase. Ea îi cuprinsese obrajii între palme și își apropiase gura de a lui. În zori, el plecase pe drumurile țării, către o nouă etapă din existența sa. Săptămânile care urmaseră, Susan se luptase cu tristețea pe care i-o insufla o ușă care nu se mai deschidea, de acum, decât pentru singurătatea ei.

— Ți-e dor de el?

— Juan avea dreptate: nu trebuie să depinzi decât de tine însuși; oamenii sunt liberi, iar atașamentul față de cineva este o absurditate, o incitare la durere.

— Prin urmare, nu rămâi! Sau, mai degrabă, câte ore rămâi de data asta?

— Philip, nu începe!

— De ce? Pentru că ghicesc din tonul tău ceea ce nu ai spus încă? Pentru că, peste o oră, vei pleca, iar eu îi voi pune, atunci, vieții mele, trei puncte mici de suspensie, până la anul? Știam că

n-ai să rămâi! Doamne Dumnezeule, cum m-am mai pregătit să aud asta din gura ta! Până la ce vârstă ai de gând să aștepti ca să te gândești și la noi, la viața ta de femeie?

— Am douăzeci și patru de ani! Am timp!

— Ceea ce încerc eu să-ți spun e că te dăruiești unei mulțimi de oameni, dar tu ești singură, în viața ta nu există nimeni care să se ocupe de tine, să-ți poarte de grijă sau măcar să facă dragoste cu tine.

— Da' ce știi tu? E nemaipomenit! Am cumva mutră de femeie total neregulată sau ce?

Susan țipase; Philip înlemni pe loc. Cu buzele strânse, încercă să reia cursul conversației.

— N-am vrut să spun asta și nu e cazul să urlu, Susan.

— Zbier pentru că ești surd. Nu pot trăi pentru un singur om, eu hrănesc trei sute în fiecare zi; și nu pot avea plozii mei, eu încerc să-i fac să supraviețuiască pe alți o sută zece, și asta doar în valea mea.

— Ah! Pentru că ai zece în plus? Ultima oară nu erau decât o sută!

— Nu, anul ăsta am avut în plus optsprezece copii; minus cei opt pe care i-am îngropat, sunt o sută zece, dar, acum, e de opt ori mai puțin vesel, nu? Trăiesc înconjurată de orfani, fir-ar să fie!

— Și, pentru că ei sunt ca tine, tu vrei să rămâi ca ei. Ideea de a fi mamă înainte de a fi orfană nu te tentează?

— Te-a apucat psihanaliza, de mă ții în tâmpenii de-astea? Nu poți să înțelegi că viața pe care o duc e prea periculoasă?

Chelnerul se apropie pentru a-i invita să se calmeze. Îi făcu lui Philip cu ochiul și puse o cupă mare de înghețată în fața lui Susan. Exprimându-se într-o spaniolă perfectă, el spuse că îi era oferită din partea casei și că avea multe felioare de migdale sub ciocolata lichidă. În timp ce se îndepărta de masă, el îi adresă din nou un semn complice, din cap, lui Philip, care făcu pe nizmăiul.

— Ce vrea ăsta de la mine, de-mi vorbește în spaniolă? Întrebă ea, uluită.

— Nimic, nu vrea absolut nimic, și vorbește mai încet, ce naiba?

Ca să-i facă în necaz, Susan începu să vorbească în șoaptă.

— N-am să-mi asum riscul altui abandon. N-am nici unchi, nici

mătușă, ca să-mi urmeze, în caz de bucluc.

— Nu mai amesteca pretextele cu scuzele; te înșeli doar pe tine! Dacă ți s-ar întâmpla un bucluc, așa cum zici tu, eu aș fi întotdeauna lângă tine. Susan, ție ți-e teamă să depinzi din punct de vedere sentimental de cineva. Dar, să iubești nu înseamnă să renunți la libertatea ta, ci să-i dai un sens.

El nu voia ca întâlnirea lor să se termine la fel ca ultima oară, dar nu găsea alt subiect de conversație. Pentru că spiritul lui refuza să se elibereze de cuvintele care îl încurcau și pe care nu izbutea să le rostească.

— Și, în afară de asta, te apără medalionul de la mine.

— Când îți convine, ai o memorie strașnică de selectivă.

Ea acceptă să zâmbească și remarcă privirea pe care el i-o aruncă în momentul când își strecură mâna sub pulover, de unde scoase micuțul medalion.

— Ai chef să mergi la toaletă, ca să te schimbi? întrebă ea, arogantă. Povestește-mi despre viața ta de bărbat!

Philip roși pentru că ea îl surprinsese dorind-o; îi vorbi despre progresele lui de la agenție și se lăudă cu responsabilitățile care îi fuseseră încredințate. Fără ca lucrurile să fie confirmate absolut oficial, se afla deja la conducerea unei mici echipe căreia i se atribuiseră șase proiecte. Dacă treaba continua în același ritm, în doi ani avea să fie director de creație. În rest, n-avea nimic special de povestit. Dar ea nu-l lăsă să-i scape cu una cu două.

— Și amica ta cu care mergi la cinema te zgârie și în afara sălii de spectacol sau doar în timpul filmelor de groază?

— Nu era nici un film de groază!

— Asta e un motiv în plus. Hai, nu te mai fasoli: în ce stadiu te afli cu ea?

— În nici unul!

— Auzi, suflețel, în viața ta se petrece, categoric, ceva. Doar dacă n-oi fi devenit cumva asexuat!

El îi întoarse complimentul. Ea îi răspunse că nu avea timp; fusese uneori pe punctul de a-și încheia, în brațele unui bărbat, o seară începută la vreun bar, dar asta numai pentru a găsi un pic din consolarea pe care o căuta. El invocă aceeași stare de spirit, pentru a-și justifica celibatul. Susan insistă, mai blândă, și îi puse întrebarea altfel. El pomeni episoadele de complicitate trăite

împreună cu Mary Gautier Thompson, ziaristă la revista *Cosmopolitan*, pe care o conducea de trei ori pe săptămână acasă, până în fața intrării, fără să se petreacă vreodată ceva între ei.

— Pesemne că s-o fi întrebând dacă n-ai cumva vreo problemă.

— Nici ea nu încearcă ceva!

— Nu, că asta e cea mai tare chestie! Te pomenești că, acum, o trebui să facem noi primul pas!

— Da' tu ce faci, mă împingi în brațele ei?

— Am impresia că nu trebuie să fii împins prea tare ca să cazii!

— Ți-ar conveni?

— Ciudată e întrebarea asta a ta!

— Îndoiala roade, Susan. E așa de ușor, când cineva ia o hotărâre în locul tău!

— Ce fel de hotărâre?

— De a nu ne lăsa nici o speranță.

— Philip, ăsta-i un alt subiect. Pentru o poveste, e nevoie de persoanele potrivite, la momentele potrivite.

— E așa de ușor să-ți spui că nu a venit momentul potrivit. Dar, uite că destinul ne obligă să fim obiectivi.

— Tu vrei să știi dacă îmi lipsești? Răspunsul este da. Deseori? Aproape tot timpul, mă rog, când am timp, și asta ți se poate părea absurd, dar știu, la fel de bine, că încă nu sunt pregătită.

Susan îi luă mâna și își îngropa obrazul în ea. El se lăsă în voia ei. Susan își închise ochii și păru că avea să ațipească, învinsă de dulceața acelei clipe. El ar fi vrut ca momentul să dureze mai mult, dar vocea de la megafon le anunța deja despărțirea. Ea lăsă secunde să treacă, ca și cum n-ar fi auzit anunțul. Când Philip făcu un gest, Susan îi spuse că știa, auzise. Rămase așa câteva minute, cu ochii închiși, cu capul pe brațul lui; apoi, cu o mișcare bruscă, se ridică, făcând ochii mari. Se sculară amândoi, iar el o luă pe după umeri, ducându-i sacul în mâna liberă. Pe culoarul care îi conducea spre avion, o sărută pe obraz.

— Ar trebui să-i dai înainte cu amica aia a ta, marea reporterită de modă feminină! Mă rog, dacă te merită. În orice caz, tu nu meriți să rămâi singur.

— Dar mi-e foarte bine singur!

— Ia stai! Te cunosc prea bine, Philip, ai o groază nebună de

singurătate. Ideea că tu mă aștepti este foarte liniștitoare, dar prea egoistă ca să mi-o asum. De fapt, nici măcar nu sunt sigură de faptul că, într-o bună zi, aş avea chef să trăiesc împreună cu cineva; și chiar dacă n-am nici o îndoială că, în acest caz, acel cineva ai fi tu, un asemenea pariu cu viitorul este injust. Până la urmă, ai ajunge să mă urăști.

— Ai terminat? O să pierzi avionul!

Începură să alerge spre poarta care se apropia prea repede.

— Și, pe urmă, un flirt mititel n-are ce rău să-și facă!

— Și cine spune că este doar un flirt?

Ea își mișcă degetul mic și făcu o mutră malițioasă, uitându-se la unghia acestuia: „El!” Se agăță de gâtul lui Philip, îl sărută pe ceafă și o luă la fugă spre pasarelă. Se întoarse o ultimă oară și îi trimise o sărutare. După ce Susan dispăru, Philip murmură: „Trei mici puncte de suspensie până anul viitor”.

Întors acasă, refuză să cedeze în fața tristeții din zilele de după plecarea ei. Ridică receptorul și îi ceru telefonistei de la ziar să-i facă legătura cu Mary Gautier Thomson.

Se întâlniră pe seară, la picioarele unui zgârie-nori. Luminile sclipitoare îi îmbrăcau pe trecătorii din Times Square în culori stranii. În sala de cinema cufundată în semiîntuneric, în timp ce rula *O femeie posedată*¹⁴, el îi atinse brațul. După două ore, o luau, în sus, pe 42nd Stret. Traversând 5th Avenue, o luă de mână și o trase după el, mai înainte ca semaforul verde să elibereze valul la mașini. Un taxi galben îi duse în SoHo. La Fanelli's mâncară o salată și discutară cu animație despre filmul lui Cassavetes. În ușa casei lui Mary, el se apropie de ea, iar sărutul de pe obraji alunecă, atingându-i buzele și stârnindu-i bătăile inimii.

4.

Ploaia cădea de câteva zile, fără oprire. În fiecare seară, rafalele de vânt anunțau furtuni care izbucneau noaptea, peste

¹⁴ *A Woman under the Influence* (SUA, 1974), în regia lui John Cassavetes, cu Gena Rowlands și Peter Falk în rolurile principale. (N. T.)

vale. Ulițele de pământ erau brăzdate de torente, apa se prelingea până la temeliiile șubrede ale caselor, săpându-le. Persistente, aversele se infiltrau, în cele din urmă, prin acoperișuri, curgând șiroaie. Strigătele și râsetele copiilor — care îi spuneau lui Susan „Maestra” — umpleau diminețile pe care ea și le petrecea dându-le lecții în hambarul ce ținea loc de școală. După-amiaza, ea lua aproape întotdeauna mașina Jeep Wagooener, mai docilă și mai ușor de manevrat decât vechiul Dodge, după care îi părea totuși rău, și mergea în vale, să ducă medicamente, alimente, uneori documente administrative, la completarea cărora îi ajuta pe țărani. Zilelor istovitoare le urmau, uneori, seri de petrecere. Atunci, se ducea în vreun bar, unde veneau bărbații să bea berea¹⁵ sau băutura locală favorită, guajo. Pentru a suporta singurătatea iernii honduriene, care sosea — mai devreme decât era așteptată — cu tot cortegiul ei de tristeți și de luptă cu natura nesupusă, Susan își petrecea uneori noaptea în brațele unui bărbat, nu întotdeauna același.

10 noiembrie 1977

Susan,

Vreau să împărtășesc cu tine această veste: prima mea mare campanie publicitară tocmai a fost cumpărată. Peste câteva săptămâni, unul dintre proiectele mele va deveni un imens afiș răspândit în tot orașul. Este vorba de promovarea Muzeului de Artă Modernă. Când va ieși de la tipar, îți voi trimite un exemplar și, așa, te vei gândi un pic la mine, din când în când. Îți voi expedia și articolul care va fi publicat într-o revistă de specialitate, tocmai am dat interviul. Mi-e dor de scrisorile tale. Știu că ești prinsă până peste cap, dar știu, la fel de bine, că acesta nu este singurul motiv al tăcerii tale. Îmi lipsești, cu adevărat, probabil că nu ar trebui să-ți spun asta; totuși, n-am să joc cu tine jocul ăla idiot: „Du-te-ncolo, vino-ncoace, șezi binișor și nu-mi da pace!”

Mă gândeam să vin să te văd la primăvară și mă simt vinovat că nu ți-am propus asta mai de mult. Sunt, la fel ca toată lumea, un egoist. Vreau să vin să descopăr lumea ta și să înțeleg ce te

¹⁵ Cerveza (sp.) — bere. (N. T.)

ține atât de departe de viața noastră și de toate tainele pe care le împărtășeam în copilărie. Paradox al absenței tale omniprezente, ies adesea cu prietena de care ți-am mai povestit; de fiecare dată, când o conduc la ea acasă, simt cât se poate de bine că mă eschivez. De ce îți povestesc asta? Pentru că încă mai am senzația absurdă că trădez o speranță nemărturisită și trebuie să mă debarasez de acest sentiment. Poate că îți scriu și pentru că ăsta este un mod de a mă trezi la realitate.

Mâine, poate că vei reveni; dar, cât de tare aș vrea, în acel moment, să nu te fi așteptat, să nu aud toate cuvintele pe care mi le-ai putea spune sau să le pot ignora, cu superficialitate, ca ripostă la absența ta. Nu voi veni să te văd la primăvară, este o idee proastă, oricât aș crăpa de dorință. Cred că trebuie să mă îndepărtez de tine, iar, din scrisorile tale tot mai rare, ghicesc că asta faci și tu. Te sărut

Philip

P.S. Este ora 7 dimineața. În timp ce îmi iau micul dejun, parcurg din nou rândurile pe care ți le-am scris ieri; te voi lăsa să citești ceea ce, de obicei, arunc la coș.

*

Ca multe lucruri din jur, Susan se schimba și ea. Cămunul cuprindea două sute de familii, iar ritmul tuturor acestor existențe de-abia cicatrizate începea să se asemene, treptat, de pe acum, cu ritmul de viață al unui sat. În cursul iernii, scrisorile lui Philip deveniseră tot mai rare, răspunsurile lui Susan tot mai greu de scris. Ea își petrecu revelionul împreună cu toată echipa, în păr, într-un restaurant din Puerto Cortes. Vremea era excepțional de frumoasă, iar noaptea abțiguielilor se încheie pe un dig de pe țărmul mării. În zorii noului an, se părea că întreaga țară își redobândise avântul. Portul își regăsise agitația și, de câteva săptămâni, baletul macaralelor care se balansau deasupra vaselor pline de containere nu mai înceta. Din zori și până-n noapte, cerul era brăzdat de avioane care asigurau legături cu diferite aeroporturi. Nu fuseseră reconstruite toate podurile, dar urmele uraganului deveniseră aproape invizibile

(sau se obișnuiseră oamenii cu ele?). Noapțile înstelate făgăduiau un an bun și întoarcerea unor recolte generoase. Sirena de ceață a unui cargou vestea miezul nopții și plecarea unei mari încărcături de banane către Europa.

*

În noaptea revelionului, Philip trecu pe la Mary, ca s-o ia la o serată organizată de ziarul său, la etajul 33 al unui turn vecin cu cel în care se afla sediul lui *New York Times*. Sub mantou, ea era îmbrăcată cu o rochie lungă, neagră, iar pe umeri avea o eșarfă de mătase. Amândoi erau bine dispuși și, chiar dacă încercau din când în când să oprească un taxi, știau că în acea noapte vor fi nevoiți să meargă pe jos până în Times Square. Noaptea era înstelată și blândă. Tăcută, Mary zâmbea, iar Philip, pornit, îi descria chinurile celor din domeniul publicității. La intersecția cu 15th Street, îi opri lumina roșie a unui semafor.

— Vorbesc prea mult, nu?

— Am aerul că m-aș plictisi? îi răspunse ea.

— Ești prea politicoasă pentru asta. Îmi pare nespus de rău, dar toate vorbele, pe care mi le-am înghițit cât a fost săptămâna de lungă, acum dau pe dinafară. Am lucrat atâta, încât aproape că nici n-am vorbit.

Își croiră drum prin mijlocul unei mulțimi de trei sute de persoane adunate în birouri, unde petrecerea era în toi. Bufetele fuseseră luate cu asalt, iar o armată de chelneri se zbătea să le aprovizioneze. Majoritatea acestor soldați în livrea albă trebuia să se întoarcă din drum, căci platourile erau golite înainte de a ajunge la destinație. Gloata era atât de compactă, încât îți era cu neputință să vorbești, să asculți sau chiar să dansezi. După două ore, Mary îi făcu lui Philip, care discuta la câțiva metri de ea, un semn cu mâna. Zarva îl împiedica să audă un cuvântel, oricât de mic, dar arătătorul ei arăta singura direcție care îl interesa: ieșirea. Dând din cap, îi arătă că recepționase mesajul și începu să facă „manevrele” de părăsire a încăperii. După cincisprezece minute, se regăsiră în fața vestiarului. Ușa se închise în urma lor; tăcerea care domnea pe palier era impresionantă. În timp ce Philip apăsa pe buton, ca să cheme liftul, stând în fața ușilor duble, de aramă, din mijloc, Mary se îndepărtă și se duse, încet,

spre ferestrele largi, ce dominau orașul:

— Ce te face să crezi că o să vină ăsta și nu cel din dreapta sau din stânga?

— Nimic, doar obișnuința; și, pe urmă, stând în centru, mă află la cea mai scurtă distanță de oricare ușă care se va deschide.

Nici nu-și termină bine fraza, și luminița verde de deasupra capului său se aprinse, în sunetul unei sonerii.

— Vezi? Am nimerit la fix!

Mary nu reacționează. Își lipise fruntea de geam. Philip lăasă ascensorul să meargă la alt etaj, se apropie la rândul lui de fereastră și se așează alături de ea. Rămânând, în continuare, cu privirea plecată înspre stradă, ea își strecură mâna într-a lui.

— La mulți ani, îi spuse.

— A trecut deja o jumătate de oră de când ne-am făcut această urare!

— Nu vorbesc de aia. La revelionul trecut, aproape la aceeași oră, m-ai descoperit în timp ce înotam amândoi prin mulțimea de jos, în loc să fim aici: asta e aproape singura diferență. În fine, nu mă pot plânge; de atunci, ne-am înălțat totuși cu treizeci și trei de etaje!

— De fapt, ce vrei să spui?

— Philip, de un an cinăm împreună de trei ori pe săptămână; de un an îmi povestești întâmplările tale, iar eu ți le povestesc pe ale mele. Sunt patru anotimpuri, de când batem cu piciorul străzile din SoHo, din Village, din NoHo, ba am fost chiar și până la TriBeCa¹⁶, într-o duminică. Trebuie să fi tocit toate băncile din Washington Square, să fi fost la toate brunch¹⁷-urile din josul orașului, să fi ciocnit pahare în toate barurile, iar, la fiecare sfârșit de săptămână, mă conduci acasă, cu acel zâmbet încurcat, pe care mi-l lași, ca să-mi petrec noaptea cu el. Și, de fiecare dată, când silueta ta dispăre la colțul străzii, mie mi se strânge inima. Cred că, de acum, știu destul de bine drumul, așa că mă poți lăsa să mă întorc singură.

— Nu vrei să ne mai vedem?

— Philip, eu am niște sentimente pentru tine și e cât se poate

¹⁶ Acronim pentru „Triangle below Canal”, zonă istorică din Manhattan. (N. T.)

¹⁷ Brunch (engl.) — masă/gustare între micul dejun și prânz, la care sunt primiți, de obicei, invitați. (N. T.)

de trist că nu vezi asta! Când oare vei înceta să te gândești doar la tine? Tu erai cel în măsură să pui capăt relației noastre, dacă ea nu este așa ceva! Nu poți fi chiar atât de orb!

— Te-am făcut să suferi?

Mary trase, cu putere, aer în piept; ridicându-și capul spre tavan, oftă ușurel.

— Nu, acum mă faci! Cheamă-mi, te rog, tâmpenia aia de lift!

Încurcat, el se execută și ușile se deschiseră de îndată.

— Slavă Ție, Doamne, oftă ea, aproape că nu mai aveam aer!

Mary intră în cabină. Philip bloca ușile, neștiind ce să spună.

— Lasă-mă să plec, Philip! Te ador când ești cretin, dar prostia ta e vecină cu cruzimea.

Ea îl împinse înapoi, iar ușile se închiseră. El se întoarse la fereastră, ca și cum ar fi încercat s-o vadă ieșind din clădire. Se așeză pe marginea pervazului și contemplă furnicarul care se agita dedesubtul lui.

*

De două săptămâni, Susan avea o legătură cu șeful dispensarului construit în spatele portului. Nu-l vedea decât o dată la trei zile, din cauza distanței pe care trebuia s-o străbată, dar serile petrecute împreună erau de ajuns pentru a-i readuce gropițele ce i se desenau de o parte și de alta a gurii, atunci când era fericită. Vizitele în oraș o „oxigenau”. Zgomotul camioanelor, praful, claxoanele amestecate cu strigătele oamenilor de pe stradă, trosnetul lăzilor aruncate pe jos, toate aceste excese de viață o îmbătau și o scoteau din toropeala unui lung coșmar. La începutul lui februarie, ea își abandona specialistul în logistică, pentru cinele în compania unui pilot de la Hondurian Airlines, care făcea legătura, de câteva ori pe zi, cu Tegucigalpa, la bordul unui bimotor. Seara, când el se întorcea la San Pedro, se juca zburând la firul ierbii, pe deasupra satului ei. Atunci, ea se arunca în Jeep, urmărind avionul și făcând un pariu, pierdut dinainte, că ajunge înaintea lui.

El o aștepta lângă grilajul micului aerodrom, la 20 de kilometri de oraș. Cu barba și cu blazonul lui de piele, era aidoma unei imagini din anii cincizeci, ceea ce lui Susan nu-i displăcea deloc, căci, pentru ea, era bine să se prefacă, uneori, că trăiește ca

într-un film.

În zori, când el intra din nou în tură, ea conducea mașina, cu viteză mare, pe pistă, în direcția satului. Mergând cu geamurile deschise, simțea mirosul plăcut al pământului ud, care se îmbina cu parfumul pinilor. Soarele răsărea în spatele ei și, când ea se întorcea o clipă, pentru a contempla norul de praf ridicat de roțile mașinii, se simțea vie. După ce aripile vopsite în roșu și alb treceau pentru a doua oară pe deasupra ei, după ce avionul nu mai era, de acum, decât o pată mică, la orizont, ea făcea stânga împrejur, pe pistă, și se întorcea acasă. Filmul se sfârșise.

*

Ținând în mână un buchet, Philip apăsă pe butonul interfonului. Așteptă câteva clipe, se auzi un țârâit și zăvorul se deschise. Mirat, urcă cele trei etaje ale scării șubrede. Lemnul îi trosnea sub picioare. Când sună, o ușă veche, de culoare albastră, se deschise imediat.

— Așteptai pe cineva?

— Nu, de ce?

— Nici măcar n-ai întrebat cine e, când am sunat jos.

— La New York, nimeni nu sună așa de scurt ca tine!

— Aveai dreptate!

— Despre ce este vorba?

— Despre ceea ce mi-ai spus deunăzi: e adevărat că sunt un bou. Tu ești o femeie generoasă, strălucitoare, nostimă, frumoasă, mă faci fericit, iar eu n-aude n-a vede!

— N-am ce face cu complimentele tale, Philip!

— Ceea ce vreau eu să-ți spun e că, de când nu mai vorbesc cu tine, m-am țicnit; de când nu mai cinez cu tine, mi-a pierit pofta de mâncare; de cincisprezece zile nu fac altceva decât să mă uit la telefon ca un imbecil.

— Fiindcă ești un imbecil!

Philip era gata-gata să-i răspundă, când ea îl întrerupse, își puse gura peste gura lui și îi strecură limba între buze. El lăasă trandafirii să-i cadă jos, pe palier, o luă în brațe și fu tras în micul apartament.

Mult mai târziu, în toiul nopții, mâna lui Mary se fofila pe ușa

întredeschisă și luă buchetul uitat pe ștergătorul de picioare.

*

Școala o acapara din ce în ce mai mult; de acum, clasa avea o medie zilnică de șaizeci și trei de elevi, în funcție de râvna funcționarului însărcinat cu adunarea copiilor și de asiduitatea acestora. Trebuia să alcătuiască un program cât mai variat, pentru ca elevii, cu vârste între șase și treisprezece ani, să simtă îndemnul de a mai veni și a doua zi, și ziua următoare. La prânz, Susan mânca o turtă de porumb împreună cu Sandra, o colaboratoare sosită de vreo câteva zile. Se dusese s-o ia de la San Pedro, rugându-se să nu coboare dintr-un avion cu aripile vopsite în roșu și alb. Cuprinsă de îndoieli, o așteptase pe noua recrută în interiorul barăcii care îndeplinea rolul de terminal: ajuns la sol, comandantul de bord pentru care se temea nu oprea decât una dintre elice și nu ieșea niciodată din cockpit.

Sandra era tânără și frumoasă. Neavând locuință, se instală la Susan pentru câteva zile, poate o săptămână-două... Într-o dimineață, în zori, pe când își bea cea dintâi cafea, Susan o măsură de sus până jos, cu o anumită insistență.

— Îți recomand să acorzi mare atenție curățeniei. Altfel, cu căldura și cu umiditatea asta, o să îți se umple la repezeală toată pielea de coșuri.

— Eu nu transpir!

— Oh, ba da, scumpa mea! Ai să transpiri ca toată lumea, crede-mă. Acestea fiind zise, hai, ajută-mă să încercăm mașina 4x4. În după-amiaza asta, avem de împărțit cincisprezece saci de făină.

Sandra își șterse mâinile pe pantaloni și se îndreptă spre depozit. Susan o urmă. Când văzu că ușile mari erau deschise, mări pasul și o depăși în goană. Intră în hambar și privi rafturile, nebună de furie.

— Ah, băga-mi-aș picioarele în ea de treabă!

— Ce e? întrebă Sandra.

— Au furat niște saci.

— Mulți?

— Habar n-am, douăzeci, treizeci, trebuie să facem inventarul.

— Și la ce o să ne folosească? Tot n-o să-i aducem înapoi.

— O să ne folosească pentru că așa spun eu! Și pentru că, aici, responsabilă sunt eu! Trebuie să fac un raport. Asta-mi mai lipsea!

— Liniștește-te! Enervarea n-o să schimbe lucrurile.

— Sandra, ține-ți gura. Aici, eu comand, așa că, până la noi ordine, păstrează-ți comentariile.

Sandra o apucă de braț și își apropie fața, gata să și-o lipească de a ei. O vinișoară albastră i se umflase de-a curmezișul frunții.

— Nu-mi place cum îmi vorbești și nu-mi place ceea ce ești. Eu credeam că aici, e o organizație umanitară, nu o tabără militară, așa că, dacă te crezi un soldățel, n-ai decât să-ți numeri singură sacii.

Se întoarse pe călcâie și degeaba țipă Susan după ea, să vină înapoi, că Sandra nici n-o băgă în seamă. Câțiva săteni se adunaseră în jur. Ea le făcu semne furioase cu mâinile, gonindu-i de acolo. Bărbații se împrăștiară, ridicând din umeri, iar femeile îi aruncară priviri nemulțumite. Ea luă cei doi saci care zăceau pe jos și îi așeză la loc, pe un raft. Apoi, își văzu de lucru, până la căderea serii, stăpânindu-și mânia și lacrimile care o podideau. Când se liniști, se așeză afară, cu spatele lipit de peretele a cărui căldură acumulată peste zi îi încălzi șalele. Senzația era plăcută. Cu vârful piciorului, desenă pe jos niște litere: un P mare, pe care îl contemplă și, apoi, îl șterse cu talpa, și un J mare. Murmură: „De ce ai plecat, Juan?”. Când se întoarse acasă, Sandra nu mai era acolo.

12 februarie 1978

Susan,

Tocmai a început o bătălie cum n-ai mai văzut niciodată: o bătălie cu bulgări de zăpadă. Știu că tu ieși în râs furtunile de aici, dar cea care s-a abătut asupra noastră, cu trei nopți în urmă, este de necrezut: de atunci, sunt blocat în casă. Orașul este cu desăvârșire paralizat sub un cojoc alb și pufos, care ajunge până la acoperișul mașinilor. În dimineața asta, o dată cu înapoierea primelor raze de soare, toți, cu mic, cu mare, au năvălit pe trotuare (așa se explică prima mea frază). Cred că îmi voi lua riscul de a înfrunta un frig de crapă pietrele, ca să mă duc la târguieli. Ce frumos este orașul! Mi-e dor de scrisorile tale. Când vii? Poate că, de data asta, o să poți face în așa fel încât să stai

două-trei zile. Anul se anunță destul de bun și plin de promisiuni. Directorii sunt mulțumiți de munca mea. N-ai să mă mai recunoști: atunci când nu lucrez până în zori — ceea ce mi se întâmplă deseori — ies aproape în fiecare seară. Mi se pare bizar să-ți vorbesc despre meseria mea, ca și cum am fi intrat dintr-odată în lumea adulților, fără să ne dăm seama. Într-o zi vom vorbi de copiii noștri, și, atunci, vom realiza că am devenit părinți. Nu începe să faci mutre, te văd de aici! Când spun copiii noștri, e un fel de a zice, nu vreau să spun ai tăi sau ai mei, este doar o imagine, aș fi putut scrie la fel de bine „nepoții noștri”, dar tu te-ai fi gândit imediat că n-ai să trăiești îndeajuns pentru a ajunge bunică. Tu și certitudinile tale pesimiste! Oricum, aici, timpul fuge cu o viteză vertiginoasă, iar eu pândesc primăvara, care va anunța cu mult optimism, de data asta, că se apropie sosirea ta. Îți promit că anul ăsta n-am să fac deloc polemică, ci doar am să ascult ce ai tu de povestit și vom împărtăși, cu adevărat, acest moment prețios, pe care îl aștept ca pe un Crăciun în toiuul verii. În așteptarea aceluia anotimp, plouă cu sărutări.

Philip

În ziua de Sfântul Valentin, Philip o duse pe Mary la autogara. Luară autocarul 33, care lega Manhattanul de Montclair și, după un drum de o oră, coborâră la intersecția dintre Grove Street și Alexander Avenue. Străbătând orașul pe jos, Philip îi descoperi lui Mary locurile adolescenței sale. Când trecu prin fața casei în care locuise, ea îl întrebă dacă nu-i era dor de părinții lui, de când trăiau în California. El nu răspunse. Privind fațada vecină, observă că, la fereastra camerei în care stătuse pe vremuri Susan, era lumină. Poate că acolo o altă fetiță se pregătea să-și repete lecțiile.

— Era casa ei? întrebă Mary.

— Da. Cum ai ghicit?

— A fost de ajuns să-ți urmăresc privirea. Erai plecat foarte departe.

— Pentru că asta era demult.

— Poate că nu chiar, Philip.

— Acum, mă aflu în prezent.

— Trecutul tău este atât de dens, încât uneori mă împiedică să

întrevăd un viitor pentru noi doi. Nu visez la o dragoste perfectă, însă nu pot trăi la modul condițional și, cu atât mai puțin, la modul imperfect.

Pentru a pune capăt acestei conversații, el o întrebă dacă i-ar plăcea să locuiască, într-o zi, aici. Ea răspunse, cu un hohot de râs din toată inima, că, în schimbul a minimum doi copii, poate ar accepta să se stabilească în provincie. Din vârful dealurilor, îi replică Philip, se vedea Manhattanul, care nu era decât la două ore de mers cu mașina. Pentru Mary, a vedea orașul și a trăi viața acestuia, erau două lucruri diferite; nu făcuse studii de jurnalistică pentru a se instala într-un târgușor din America, oricât de moțat ar fi fost acesta. Oricum, nici el, nici ea nu împliniseră vârsta pensionării.

— Dar, aici, plătind aceeași chirie, stai într-o casă cu grădină, respiri aer curat și poți, totodată, să lucrezi la New York. Ai toate avantajele, continuă el.

— Despre ce vorbești tu, mai exact, Philip? Acum, tu, iubitorul necondiționat al clipei, faci proiecte?

— Nu-ți mai bate joc de mine.

— Lipsa ta de umor mă amuză, atâta tot. N-ai fost niciodată în stare să-mi spui dacă cinăm împreună în seara aceleiași zile și, acum, mă întrebi dacă aș putea să mă instalez împreună cu tine în provincie. Iartă-mă, dar ăsta este un salt în gol de toată frumusețea!

— Doar imbecilii nu-și schimbă niciodată părerile.

O luară spre centrul orașului. Philip o duse să ia cina. Stând la masă, în fața lui, ea îi luă mâna.

— Prin urmare, îți poți schimba părerile? îl întrebă Mary.

— Azi e o zi deosebită. Trebuie să fie, chipurile, o sărbătoare. Nu vrei să schimbăm subiectul?

— Ai dreptate, Philip, este o zi foarte deosebită, iar tu mă conduci pe sub ferestrele celei care te obsedează de o viață.

— Asta crezi tu?

— Nu, Philip, asta crezi tu!

— În seara asta, sunt cu tine, nu cu ea!

— Eu mă gândesc la seara de mâine.

*

La cincisprezece zile și câteva mii de kilometri de acolo, un alt bărbat și o altă femeie se aflau la altă cină. Furtul de la depozit tot nu fusese elucidat. Ușile erau, de acum, închise cu un lanț și cu un lacăt a cărui cheie o avea numai Susan, ceea ce stârnise o oarecare nemulțumire în sânul echipei sale. Sandra îi era tot mai ostilă, sfidându-i autoritatea până într-atât, încât Susan fusese nevoită s-o amenințe că îi va face un raport la Washington, pentru a fi rechemată. Melanie, o doctoriță care lucra la Puerto Cortes, izbutise să potolească spiritele unora și altora, iar viața din unitatea honduriană a Corpului Păcii își reluasese treptat cursul normal, pentru toți membrii săi. Cu excepția lui Susan. Thomas, șeful dispensarului, cu care avusese o scurtă legătură, o chemase să vină să-l vadă, invocând motive profesionale.

Ea plecă în oraș, la sfârșitul zilei, și îl așteptă în afara clădirii. În cele din urmă, el ieși și își scoase halatul alb, pe care îl aruncă pe bancheta din spatele mașinii 4x4. Rezervase o masă pe terasa unui mic restaurant din port. Se așezară și comandară două sticle de bere, înainte de a consulta meniul.

— Cum îți mai merge? îl întrebă ea.

— Ca de obicei: lipsă de materiale, lipsă de resurse umane, prea multă muncă, echipa este epuizată, rutină. Dar ție?

— Eu am avantajul sau inconvenientul că, acolo, nu suntem prea numeroși.

— Vrei să-ți trimit oameni?

— Întrebarea este prea puțin compatibilă cu ultima ta frază.

— Susan, ai dreptul să ți se facă lehamite, ai dreptul să fii obosită și ai, de asemenea, dreptul să te oprești.

— De-ai m-ai invitat la cină? Ca să-mi debitezi tâmpeniile astea?

— Mai întâi, nu ți-am spus că te invit... Toată lumea e de părerea că, de vreo câteva săptămâni, nu-ți merge bine. Ești agresivă și, după ecourile care au ajuns până la mine, în sat, cota ta de popularitate este în scădere. Nu suntem aici ca să ne facem nesuferiți, trebuie să te controlezi mai bine.

Chelnerul le aduse două farfurii cu *tamales*¹⁸; ea desfăcu frunza de banană în care erau înfășurate și întinse umplutura de

¹⁸ Tamal (sp.) — un fel de crocheta de carne fiartă în foi de banană. (N. T.)

carne de porc. Stropindu-și din belșug, cu sos picant, conținutul farfuriei, Thomas comandă alte două sticle de Salva Vida, o bere autohtonă. Soarele asfințise de două ore, dar lumina pe care o împrăștia luna era uimitoare. Susan întoarse capul ca să contemple reflexele marilor macarale, care se legănau pe apă.

— După voi, gagiii, n-avem, așadar, nici un drept să greșim.

— Nu mai mult decât medicii, fie ei bărbați sau femei! Tu ești o verigă dintr-un lanț, chiar dacă asiguri comanda. Dacă tu te rupi, toată mașinăria se gripează!

— M-am confruntat cu un furt și chestia asta m-a întors pe dos. Nu pot să admit că noi suntem aici ca să-i ajutăm, iar ei șutesc haleală de la semenii lor.

— Susan, nu-mi place felul tău de a spune „ei”. Și la noi, în spitale, există ciupeală. Ce, crezi că la mine, la dispensar, nu e?

El își luă șervetul și se șterse pe degete. Ea îi apucă arătătorul, îl duse la gură și i-l strânse delicat între dinți, aruncându-i o privire ștregărească. Când degetul lui Thomas fu curat, îi dădu drumul.

— Mai termină cu lecția ta de morală, lasă-mă-n pace, spuse ea, zâmbind.

— Începi să te schimbi, Susan.

— Lasă-mă să dorm la tine în noaptea asta; n-am chef să mă întorc pe întuneric.

El plăti nota și o invită să se ridice. Mergând de-a lungul cheiului, ea își trecu brațul pe după mijlocul lui Thomas și își puse capul pe umărul lui.

— Încep să fiu înecată de singurătate și, pentru prima oară în viața mea, am impresia că n-am să mai pot ieși la suprafață.

— Du-te acasă.

— Nu vrei să rămân?

— Nu vorbesc despre seara asta, ci despre viața ta. Ar trebui să te întorci în țară.

— N-am să abandonez.

— Plecarea nu e întotdeauna un abandon, este și un mod de a păstra ceea ce ai trăit, dacă știi că pleci înainte de a fi prea târziu. Lasă-mă pe mine la volan, o să conduc eu.

Motorul scuipe un vălătuc de fum negru și începu să zumzăie. Thomas aprinse farurile, care măturau zidurile cu o rază albă de lumină.

— Ar trebui să cureți motorul ăsta, altfel o să mierlească în mâinile tale.

— Fii pe pace, sunt obișnuită să văd cum se mierlește în mâinile mele!

Susan se așeză comod pe scaunul ei și, scoțându-și picioarele pe fereastră, le puse pe oglinda retrovizoare de afară. Cu excepția zgomotului făcut de motor, în mașină era liniște. Când Thomas parcă Jeppul în fața casei sale, Susan rămase nemișcată.

— Îți amintești de visele pe care le aveai în copilărie? întrebă ea.

— Mie mi-e greu să le țin minte chiar și pe alea de noaptea trecută, răspunse Thomas.

— Nu, eu îți vorbesc de ceea ce visai să devii când aveai să te faci mare.

— Oh, asta-mi amintesc: voiam să fiu medic. Și am devenit specialist în logistică, într-un dispensar. La țintă, cum s-ar zice, dar nu în centru!

— Eu voiam să fiu pictoriță, ca să desenez lumea în culori, iar Philip voia să fie pompier, ca să salveze oamenii. El a devenit creator în domeniul publicității, iar eu lucrez în domeniul umanitar. Trebuie să ne fi înșelat și unul, și altul, pe undeva.

— Nu este singurul domeniu în care v-ați înșelat amândoi.

— Asta ce vrea să însemne?

— Tu vorbești mult despre el și, de fiecare dată când îi rostești numele, vocea îți devine nostalgică. Așa că nu mai rămâne prea mult loc pentru îndoieli.

— Ce fel de îndoieli?

— Ale tale! Eu cred că tu îl iubești pe omul ăsta și că treaba asta te face să crapi de frică.

— Hai să mergem la tine, începe să-mi fie frig.

— Cum faci tu de ai atât curaj când e vorba de ceilalți și atât de puțin când e vorba de tine?

În zori, ea se dădu jos din pat fără zgomot și se făcu nevăzută, pășind în vârful picioarelor.

*

Luna martie trecu iute ca fulgerul. În fiecare seară, după ce pleca de la birou, Philip se ducea la Mary. Dormind la ea,

economiseau, în fiecare dimineață, zece minute prețioase. La sfârșitul săptămânii, schimbau patul: se duceau să-ți petreacă week-end-ul în atelierul lui din SoHo, rebotezat „casa de la țară”. Primele zile ale lui aprilie se zgribuleau sub bătaia vânturilor de nord, care suflau neîncetat peste oraș. Mugurii copacilor încă nu se deschiseseră și doar calendarul certifica faptul că venise primăvara.

Curând după aceea, Mary fu numită ziaristă la redacția revistei care o angajase, iar ea socoti că le venise timpul să-și găsească un nou loc, în care amândoi să-și pună la adăpost mobilierul și viața. Așa că începu să citească asiduu anunțurile de la mica publicitate, în căutarea unui apartament în Midtown. Acolo, ar fi plătit o chirie mai mică. Totodată, de acolo, ar fi ajuns mai lesne la locul de muncă.

*

Susan își petrecea cea mai mare parte din timp la volanul Jeepului. Ea asigura distribuirea din sat în sat a semințelor și a alimentelor de primă necesitate. Uneori, drumurile o duceau prea departe pentru ca să se mai poată întoarce acasă seara, de aceea își făcu obiceiul să plece pe mai multe zile, mergând până în cele mai ascunse colțuri ale văii. De vreo două ori, se întâlni cu trupe sandiniste, care se ascundeau în munți. Ea nu le mai văzuse niciodată atât de departe de frontiera lor. Aprilie îi părea că nu se mai sfârșește. Chiar și corpul ei trăda oboseala acestui gen de viață. Somnul, care nu se lipea de ea, o îndemna să iasă în fiecare seară, iar diminețile deveneau și mai dificile. Într-o zi, când soarele era la zenit, după ce-și umplu mașina 4x4 cu zece saci de făină de porumb, o porni la drum, să-i facă o vizită lui Alvarez. Ajunse acolo pe la jumătatea după-amiezei. După ce goli ră mașina, luă masa la el acasă. Alvarez îi spuse că nu prea arată bine și îi propuse să vină la munte, ca să se odihnească câteva zile. Ea îi promise că se va gândi la asta și porni înapoi, la căderea serii, refuzând invitația de a rămâne peste noapte în sat. Neputând să doarmă, Susan trecu de casa ei și se duse la taverna care mai era încă deschisă la acea oră târzie.

Când intră în bar, își scutură cu putere blugii și puloverul, stârnind un nor de praf și de țărână uscată. Comandă un pahar

dublu de alcool din trestie de zahăr. Bărbatul din spatele tejghelei luă sticla și i-o puse în față. O măsură cu privirea și făcu să lunece spre ea un păhărel de cositor.

— Te las să te servești singură. Noroc că mai ai sâni și părul lung, altfel ar crede toți că te-ai transformat în bărbat.

— Care este sensul acestei observații profunde?

Barmanul se plecă spre ea. Îi vorbi cu glasul scăzut, sentențios, dar voindu-se complice.

— Ești prea des în compania bărbaților sau nu destul de mult în compania unuia și aceluiași. Oamenii de aici încep să vorbească pe socoteala ta.

— Și ce zic oamenii de aici?

— Nu-mi vorbi pe tonul ăsta, Señora Blanca! Pentru tine, eu murmur cu voce tare ceea ce alții strigă cu voce scăzută.

— Bineînțeles, fiindcă voi, atunci când vă plimbați cu coatele în vânt, sunteți niște seducători plini de succes, pe când, dacă noi ne arătăm un pic dintr-un sân, suntem curve. Știi, pentru ca un bărbat să se culce cu o femeie, trebuie să existe femeia.

— Nu răni inimile celor din sat, asta e tot ce-ți spun!

— Multe dintre inimile alea, dacă încă mai bat, o fac mulțumită mie! Așa că-mi bag picioarele!

— Nici unul dintre noi nu ți-a cerut pomană, nimeni nu te-a chemat în ajutor. Dacă nu vrei să fii aici, du-te acasă. Uită-te la tine, nu mai semeni a nimic. Când mă gândesc că tu ești „Maestra” care face lecții cu copiii, mă și întreb ce-or învăța.

Bătrânul care stătea sprijinit în coate de tejgheaua acoperită cu tablă îi făcu barmanului un semn cu mâna, să tacă: ochii lui Susan arătau că acesta mersese prea departe. Barmanul luă înapoi sticla, cu un gest energic, și o aranjă la loc, pe raft; întors cu spatele, anunță ca paharul era din partea casei. Bătrânul schiță cu generozitate un zâmbet compătimitor, plin de rămășițele unor colți stricați, dar ea făcuse deja stânga-împrejur și o luase la fugă. Afară, se sprijini de balustradă și vomită tot ce avea în stomac. Se lăsă pe vine, ca să-și recapete suflul. Mai târziu, pe drumul care o ducea către casă, își ridică fruntea spre cer, ca și cum ar fi vrut să numere stelele, dar capul i se învârti și trebui să se oprească din nou. Sfârșită, își lăsă picioarele s-o poarte până în fața ușii.

10 mai 1978

Philip,

Nu ne-am scris prea mult în iarna asta; există unele perioade mai dificile decât altele. Aș vrea să aflu noutăți, să știu cum o mai duci cu viața, dacă ești fericit. Îți țin afișul pe perete, agățat deasupra patului meu. Am recunoscut priveliștea din Manhattan, pe care o contemplam de pe vârful dealurilor de la Montclair. Uneori, mi se întâmplă să-l fixez cu privirea până când ajung să-mi imaginez că una dintre luminițe este cea de la fereastra camerei tale. Tu faci un desen. Îți treci mâna prin părul ciufulit, așa cum făceai întotdeauna, și îți rozi creionul. Ești neschimbat. Mă emoționează când revăd o imagine de o clipă din copilăria noastră. Sunt de-a dreptul bizară, îmi lipsești, dar mi-e atât de greu s-o mărturisesc. Crezi că iubirea îl poate înfricoșa pe un om până într-atât, încât să-l facă să fugă? Am impresia că am îmbătrânit.

Noaptea, zgomotele casei mă trezesc și mă împiedică să mai adorm. Mi-e ba frig, ba cald, și, în fiecare dimineață, mă scol îngrijorată pentru ceea ce n-am isprăvit în ajun. Vremea e blândă, aș putea să-ți descriu toate peisajele care mă înconjoară, să-ți povestesc fiecare minut din viața de zi cu zi, doar pentru a continua să-ți vorbesc despre mine. Anul ăsta, voi veni să te văd mai devreme; voi fi acolo la jumătatea lui iunie, nerăbdătoare să te regăsesc. Va trebui să-ți spun ceva cu adevărat important, un lucru pe care aș vrea să-l împărtășesc cu tine acum și în viitor. Până atunci, îți trimit sărutări și tot dragul. Ai grijă de tine.

Susan

2 iunie

Susan,

Mie îmi lipsește vocea ta. Cânti la fel de des? Muzica scrisorii tale era compusă din note cam triste. A venit vara, iar terasele sunt pline de lume. În curând, mă voi muta; mă instalez mai în centrul orașului. Se circulă tot mai greu, așa că, acum, voi fi mai aproape de birou. Știi, aici, o jumătate de oră capătă valoarea unei nestemate. Toată lumea este atât de grăbită, încât, de acum, a devenit aproape imposibil să te oprești pe un trotuar,

căci poți fi strivit de mulțimea în mișcare. Mă întreb, de multe ori, unde o fi alergând gloata asta, pe care nimic nu pare s-o poată opri, și dacă nu cumva ai dreptate tu să trăiești acolo, unde aerul încă are parfum. Viața ta trebuie să fie frumoasă, sunt nerăbdător să mi-o povestești; eu sunt copleșit de muncă, dar am vești bune în această privință. Care este lucrul acela cu adevărat important despre care îmi scrii? Te voi aștepta ca de obicei. Pe foarte curând. Sărutări.

Philip

5.

Boeing-ul 727 al companiei Eastern Airlines părăsi aeroportul din Tegucigalpa la 10 dimineața, cu două ore întârziere față de orar, din pricina condițiilor meteorologice nefavorabile. Neliniștită, Susan privea din terminal cerul cu nori negri care înaintau spre ei. Când stewardesa deschise ușa de sticlă ce dădea spre pistă, ea urmă cortegiul de pasageri care se îndreptau, prin ploaie, spre pasarelă. Cu avionul aliniat pentru decolare, comandantul de bord tură la maximum motoarele, pentru a opune rezistență vântului lateral, care îl devia de pe pistă. Roțile se desprinseseră de pe sol, iar avionul se cabra, încercând să ia rapid înălțime, pentru a străpunge stratul de nori. Țintuită în fotoliu de centura de securitate, Susan era zguduită de violența turbulențelor; nici când își lansa mașina 4x4 cu viteză maximă pe drum, nu era atât de tare zgâlțâită. Luând direcția nord-est, survolară munții, în timp ce furtuna își dubla intensitatea. Un fulger lovi fuselajul; cutia neagră înregistră, la ora 10 și 23, vocea copilotului, care anunța turnul de control că i se opri motorul numărul 2. Pierdeau altitudine. Pe lângă amețeala care o cuprinsese, Susan simți și o greutate de nestăvilit. Își duse amândouă mâinile în josul burții. Avionul continuă să coboare. Echipajul avu nevoie de trei minute nespuse de lungi pentru a pune din nou în funcție motoarele cu reacție și a lua iar înălțime. Restul călătoriei se desfășoară în liniștea care se înstăpânește deseori după ce a dispărut frica.

Când avionul făcu escală la Miami, Susan o rupse la fugă, ca să nu piardă legătura. Cavalcada de pe culoare era dificilă, sacul

era greu și o nouă amețeală o opri cu brutalitate. Își trase sufletul și își continuă drumul spre poarta de îmbarcare, dar era prea târziu. Nu-i mai rămăsese altceva de făcut, decât să-și privească avionul, care decola.

*

Philip se uita pe geamul autobuzului care îl ducea la aeroportul Newark. Pe genunchi, își pusese caietul cu spirală. Fata de lângă el îl urmărea schițând, cu creionul negru, chipul unei femei.

*

Ea luă avionul următor, după două ore. Doar greața pe care o simțise deasupra norilor o mai sâcâia; își împinse deoparte tava cu mâncare și încercă să ațipească.

*

Sala era pustie, aproape ca întotdeauna spre sfârșitul dimineții, cu excepția zilelor în care se țineau congrese sau când se pleca în vacanță. Philip se așeză la masa lui. Curând după prânz, locul se goli din nou, iar chelnerul de după-amiază îl înlocui pe cel din tura de dimineață. Barmanul îl recunoscă imediat și îl salută. Philip se așeză în fața lui și, în timp ce-l asculta, schița o nouă perspectivă a sălii, a șasea care figura în caiet, fără s-o mai numere pe cea pusă pe peretele de lângă masa lui de lucru, în atelierul din Manhattan. După ce isprăvi desenul, i-l arătă barmanului, care își scoase vestea albă și i-o întinse; Philip o îmbrăcă imediat, cu un aer complice. Făcură schimb de locuri și barmanul se instalează pe un taburet, pufăind, cu deliciu, o țigară, în timp ce Philip îi povestea ce făcuse în anul care trecuse.

Pe durata tuturor acestor ore, două scaune întoarse interziceau accesul la o masă, cea lipită de peretele de sticlă. Susan sosi cu zborul de la ora 21.

— Cum faci de păstrezi locul ăsta de fiecare dată?

— În primul rând, mi-ai cerut chiar tu asta, în ziua primei tale plecări, și, în al doilea rând, e vorba de talent! Te așteptam la zborul anterior. Acestea fiind zise, oricât ar părea de ciudat, nu l-am găsit niciodată ocupat.

— Oamenii știu că e al nostru.

— Începem cu trecerea în revistă a detaliilor fizice sau cu a celor morale?

— Așa de mult m-am schimbat în anul ăsta?

— Nu, ai chipul cuiva care a călătorit, asta-i tot.

Chelnerul depuse înghețata rituală pe masă, Susan zâmbi și o îndepărtă, cu discreție, de ea.

— Tu ai o mină bună, vorbește-mi despre tine.

— Nu o mănânci?

— Sunt murdară, zborul a fost infernal și, în afară de asta, mi-a fost frică, am pierdut un motor.

— Și? Întrebă el, neliniștit.

— Păi, nu vezi? Sunt aici. Până la urmă, l-am regăsit.

— Vrei altceva?

— Nu, nimic, chiar nu mi-e foame. Nu prea mi-ai scris anul ăsta.

— Nici tu.

— Dar eu am niște scuze.

— Care?

— Nu știu. Tu ești ăla care ziceai întotdeauna că le cultiv. Așa că trebuie să folosesc și eu, din când în când, toată paleta asta de scuze.

— Pretexte. Cuvântul pe care l-am folosit eu este pretexte! Ce nu merge? Trebuie să mă mai apuc să pescuiesc și cuvinte?!

— Nimic, totul merge bine. Și slujba ta?

— După cum merg lucrurile, în cel mult un an, voi fi director asociat. Am făcut niște campanii cu adevărat frumoase, anul ăsta; poate că voi primi și un premiu. În momentul de față, am trei creații de-ale mele în presa feminină. Am fost contactat chiar și de o casă de modă din Franța. Nu vor să discute decât cu mine, ceea ce face să fiu tratat cu tot mai multă considerație în agenție.

— Bine, foarte bine, sunt mândră de tine. În orice caz, ai un aer fericit.

— Tu, în schimb, ai un aer foarte obosit. Susan, nu cumva ești

bolnavă?

— Nu, Philip, îți jur. N-am nici măcar o mică amibă. Apropo, în clipa de față tu ai vreo mică „amibă”?

— Nu începe! Da, se numește Mary.

— Ah! Chiar așa, îi uitasem numele!

— Nu face mutra asta disprețuitoare. Mă simt foarte bine cu ea. Avem chiar și aceleași gusturi în privința cărților, a mâncării, a filmelor, începem să ne facem prieteni comuni.

Susan schiță un zâmbet zeflemitor.

— E o chestie practică și, pe urmă, începe să semene a adevărată legătură socialmente stabilă. Ce emoție!

Ea își înalță sprâncenele și își apropie chipul de Philip, ca pentru a marca o atenție sporită față de spusele lui, nu fără să păstreze o anumită ironie.

— Știu la ce te gândești tu, Susan; asta poate că nu seamănă a pasiune, dar măcar nu face rău. Nu stau toată ziua cu inima grea, la gândul că lipsește, fiindcă știu că seara o voi revedea. Nu stau toată după-amiaza cu ochii pe telefon, întrebându-mă care dintre noi doi a sunat ultima oară. Nu mă tem că am ales prost restaurantul sau hainele cu care mă îmbrac ori că spun ceva care s-o facă să-mi dea o sentință definitivă. Cu ea, stomacul nu mi se strânge când mă trezesc dimineața având-o alături, pentru că, deschizându-mi ochii, o văd ghemuită la pieptul meu. Nu trăiesc așteptând, ci trăiesc clipa. Ea mă iubește așa cum sunt. Poate că încă nu ne unește o dragoste înflăcărată, ci o legătură omenească. Cu Mary împart cotidianul existenței sale, iar relația noastră capătă substanță, există.

— Trosc! Ia-o-n freză, isteato!

— N-am spus asta ca să te rănesc.

— Anunță-mă când vei voi să mă rănești, pentru că — fără s-o faci dinadins — te descurci binișor chiar și acum. Nici nu îndrăznesc să-mi imaginez ce ai reuși, în acest sens, cu puțină bunăvoință. Vorbești al naibii de bine despre ea. Bun, și urmarea?

Philip își plecase ochii, așa că nu văzu suferința profundă care întunecă privirea lui Susan, când o anunță că avea de gând s-o ia pe Mary de nevastă. Ea își alungă tristețea cu un gest al mâinii.

— Sunt mulțumită pentru tine. Mi se strânge puțin inima la gândul că trebuie să te împart, dar sunt sincer fericită.

— Și tu? Ce mai e nou în viața ta?

— Nimic. Nimic nou. Rutina zilnică; aproape că e paradoxal. De aici, totul pare extraordinar, dar, de la mine, totul face parte, de acum, din cotidian. Între o naștere și un deces, trebuie să-i dai de mâncare unei mulțimi de oameni, asta-i tot. Trebuie s-o iau din loc. Știi, n-am putut lua avionul pe care îl voiam, iar cel care pleacă la Washington peste o jumătate de oră este ultimul. Mi-am și înregistrat valiza.

— Nu mă minți. Tu călătorești întotdeauna numai cu sacul ăsta. Nu vrei să rămâi peste noapte?

— Nu, mâine dimineață, la ora 7, am o întâlnire acolo.

Philip plăti nota. Ridicându-se, privi înghețata, care se topise în cupă. Culorile se amestecaseră, iar migdalele se lăsaseră la fund. El îi trecu un braț în jurul umerilor și porniră spre poarta de îmbarcare.

Când să-și spună la revedere, el o privi drept în ochi.

— Ești sigură că ți-e bine, Susan?

— Bineînțeles. Sunt doar epuizată, asta-i tot. Și, la urma urmei, mai termină! O să stau două ore cu ochii în oglindă, ca să descopăr ce șchioapătă.

— Parcă mi-ai scris că vrei să-mi spui ceva foarte important, nu?

— Nu, după câte îmi aduc eu aminte, Philip. În orice caz, probabil că nu a fost o chestie chiar așa de importantă, de vreme ce, acum, am uitat despre ce era vorba.

Ea îi întinse biletul stewardesei; se întoarse și se aruncă în brațele lui. Își puse gura peste buzele lui. Fără un cuvânt, se îndreptă spre poartă. Philip o urmări cu privirea și strigă:

— *Last call*¹⁹!

Susan rămase pe loc, apoi se întoarse foarte încet. Un zâmbet arogant îi strălucea pe chip. Făcând cale întoarsă, veni cu pași rari înspre el. La câțiva metri de Philip, îl apostrofă.

— Ce vrei să spui cu „*last call*”-ul ăsta al tău?

— Ai înțeles foarte bine, Susan.

Ea îi făcu un semn autoritar stewardesei, care schițase un gest ce încerca să-i interzică depășirea, în sens opus, a barierei care îi separa. Își lipi fața de a lui Philip și, cu un glas plin de furie, îi suieră:

¹⁹ Last call (engl.) — Ultimul apel. (N. T.)

— Știi tu ce fac eu cu „*last call*”-ul tău, moșule! Ăla care își asumă riscul ești tu, nu eu! Du-te, însoară-te, fă-i chiar și un plod, dacă-ți tună! Dar, dacă mi-aș schimba viața, dacă, într-o bună zi, m-aș hotărî să vin să te caut, te-aș găsi — chiar și la toaletă — și, atunci, tu ai divorța, nu eu!

Îl apucă de ceafă cu forța, îl sărută pe gură, mișcându-și cu nerușinare limba, apoi, brusc, îl împinse cu aceeași violență și se duse ață, din nou, spre avion, fără să scoată o vorbă. Din capătul coridorului, țipă: „*Last call!*”.

Țara era zguduită de recrudescența violențelor din Nicaragua învecinată. În provincie, existau temeri că grupele înarmate ar putea să treacă dincolo de frontieră. Țara cea mai săracă din America Centrală n-ar mai fi putut suporta un alt cataclism. Prezența Corpului Păcii liniștea populația. Dacă s-ar fi petrecut ceva grav, Washingtonul l-ar fi repatriat. Începutul iernii honduriene se anunță cu alaiul ei de distrugeri. Ceea ce nu fusese reparat sau consolidat dispărea, măturat de averse și de vânturile violente. Susan se lupta cu oboseala fizică ce puneă stăpânire pe ea zi după zi. Starea sănătății îi era mai mult decât normală, dar moralul în plin anotimp ploios.

*

La jumătatea lui noiembrie, Philip o duse pe Mary să petreacă un week-end pe insula Martha's Vineyard. Pe la asfințit, un drum lung, bătut cu piciorul, îi duse la marginea oceanului, exact la ora când trec balenele în larg. Se așezară pe nisip și se strânseră în brațe, contemplând spectacolul. La căderea nopții, norii se adunară deasupra capetelor lor, așa că hotărâră amândoi să se întoarcă în graba mare la han.

*

Sub fulgerele și tunetele care sfâșiau cerul de deasupra casei sale, Susan nu mai strângea pe nimeni în brațe și căuta, în pat, un somn care nu mai venea.

După trei săptămâni, la începutul lui decembrie, starea de asediu de la vecinii nicaraguani fu ridicată, și toată țara respiră

ușurată.

*

De Crăciun, Philip și Mary pleacă să-și petreacă zilele de vacanță în Brazilia. La 10 000 de metri altitudine, el își lipi obrazul de hublou, încercând să-și imagineze o anumită coastă, care se desena pe sub un văl de nori. Undeva, sub aripile avionului, un acoperiș scund, din tablă ondulată, o adăpostea pe Susan, țintuită la pat în seara de revelion și în celelalte douăzeci de zile care urmară.

*

Soarele se întoarce o dată cu primele zile ale lui februarie. Și, cu aceeași ocazie, se limpezi și cerul sufletului ei. Susan era pe picioare de opt zile; corpul îi reînvia. Obrajii își regăsiseră culorile. Boala ei „de oboseală”, după cum era numită în sat, adusese și ceva bun. Țăranii avuseseră grijă de depozit, câteva femei asiguraseră permanența la școală și la infirmerie, iar tinerii se ocupaseră, cu rândul, de distribuirea alimentelor, pe care, de obicei, o făcea Susan. În ultima perioadă, toți fuseseră prezenți, iar legăturile dintre ei se strânseseră. Ea mergea pe strada principală și trecea prin fața creșei, când factorul poștal se apropie. Scrisoarea fusese expediată din Manhattan, la 30 ianuarie; făcuse aproape două săptămâni până la ea.

29 ianuarie 1979

Susan,

Mă întorc de la Rio și am trecut de două ori pe deasupra țării tale. M-am surprins imaginându-mi că survolam casa ta și că te-aș fi putut zări în pragul ei. Cum se face că n-am venit niciodată la tine? Poate pentru că, pur și simplu, nu trebuia, pentru că tu nu voiai, pentru că eu n-am avut niciodată acest curaj. Atât de departe de mine și mereu atât de aproape — oricât de ciudat ți s-ar părea — tu ești prima persoană (era cât pe ce să scriu „din familia mea”) căreia trebuie să-i scriu aceste cuvinte. Mă voi căsători, Susan, în noaptea de revelion am cerut-o pe Mary.

Ceremonia va avea loc la Montclair, pe 2 iulie. Vino, te rog.

Este peste șase luni, ai timp să faci aranjamentele necesare. De data asta, nu încapă nici o scuză și nici un pretext. Te rog să fii aici, am nevoie de tine alături de mine, tu ești tot ce am mai scump, mă bazez pe tine. Te sărut, așa cum te iubesc.

Philip

Ea îndoii la loc, cu grijă, foaia și și-o strecură în buzunarul bluzei. Își ridică fața spre cer, iar buzele i se albiră de tare ce le strânsese. Începu din nou să meargă pe stradă și intră cu pași înceți în creșă.

*

Ea își răscolea, o dată în plus, bluzele și fustele din unicul dulap, pentru a alege ce să ia la Montclair... Lui Philip, vânzătorul îi prezenta cel puțin al douăzecelea model de papion.

Ea închidea în urmă-i ușa casei; în urma lui, se închidea ușa croitorului. În cutia mare de carton, din brațe, el își ducea costumul de ginere.

Pe ea, un țăran o conducea la aerodrom, de unde avea să ia micul avion pentru Tegucigalpa, și atâta apă cursese pe sub podurile din Honduras, că nu mai conta dacă aripile aparatului erau vopsite în roșu și alb. Pe el, Jonathan, colegul de serviciu promovât la rangul de cavaler de onoare, îl conducea la frizer.

Prin hublou, ea privea râul care scânteia în depărtare; pe geamul Buickului, el privea trecătorii care se preumblau pe străzile din Montclair.

În biserică, el se plimba de colo-colo, cu pasul nervos, așteptând să-i confirme cineva că totul avea să fie în ordine a doua zi; în terminalul aeroportului din Tegucigalpa, ea se plimba în lung și în lat, așteptând îmbarcarea într-un Boeing care avea să decoleze, cu patru ore întâziere, spre Florida.

Conform tradiției, el nu petrecuse seara dinaintea cununiei împreună cu Mary; Jonathan îl lăsase la marele hotel în care părinții lui îi rezervaseră un apartament. Ea luase loc într-un fotoliu, la bordul avionului, iar acesta se și urcase deasupra norilor.

În avion, ea luă cina, servindu-se din mâncarea pusă pe o tăviță; el voi să se culce devreme și luă o cină frugală, așezat pe

pat.

Ea sosi la Miami și se lungi pe banchetele terminalului Eastern Airlines, cu cureaua voluminosului său sac kaki înfășurată pe mână; el stinse lumina și încercă să adoarmă. Ultimul avion de legătură își luă zborul, iar ea adormi.

În zori, ea intră în toaleta aerogării și se postă în dreptul oglinzii mari, de deasupra chiuvetei, își dădu cu apă pe față și încercă să-și aranjeze părul; el se spală pe dinți în dreptul oglinzii care se întindea pe tot peretele, se clăti pe față și își puse părul în ordine, frecându-se pe cap.

Ea își examină, cu o ultimă privire, silueta și părăsi locul, făcând o mutră întrebătoare; el își părăsi camera și se duse spre lift.

Ea se duse la cafenea și comandă o cafea mare; el își regăsi prietenii în jurul bufetului rece din hotel.

Ea alese o gogoasă cu zahăr; el își puse una în farfurie.

Pe la mijlocul dimineții, el urcă în cameră, ca să-și înceapă pregătirile; Susan îi întinse stewardesei tichetul de îmbarcare.

— Aveți cumva salon de coafură la bord?

— Poftim?

— Uitați-vă la mine: mă duc la o nuntă direct de la aeroport! Cred că mă vor pune să intru pe ușa de serviciu!

— Ar trebui să avansați, domnișoară, țineți rândul pe loc.

Ea dădu din umeri și înaintă pe pasarelă. El luă umerașul din șifonier și dădu deoparte husa de plastic care îi proteja smochingul. Dintr-o cutie de carton alb, își scoase cămașa și o întinse; ea ațipi în fotoliu, cu obrazul lipit de hublou.

După ce își așează în ordine, pe cuvertură, toate piesele din care îi era alcătuit costumul, el intră în baie; ea se ridică și se duse spre coada avionului.

El își căută briciul, își întinse pe bărbie un gogoloi de spumă, își desenă din nou, cu degetul arătător, conturul gurii și scoase limba la propria sa imagine reflectată în oglindă; la toaletă, ea își trecu un deget pe sub pleoape, își deschise trusa și se fardă. Stewardul anunță la microfon că începuse coborârea spre Newark; ea se uită la ceas: era în întârziere. Escortat de cavalerii lui de onoare, el urcă în limuzina neagră care îl aștepta în fața hotelului.

Susan își recuperează, de pe banda rulantă pentru bagaje, sacul

ei mare și diform, a cărui curea și-o puse pe umăr. Ea se îndreptă spre ieșire; el tocmai sosise în fața bisericii și strângea câteva mâini, urcând treptele.

Ea trecu prin fața barului, întoarse capul și, cu ochii umezi, fixă măsura lipită de peretele de sticlă; el trecu pragul intrării principale și, ajungând sub bolta de piatră, a bisericii, contemplă nava.

El porni, cu pasul lent, și o căută cu privirea, de o parte și de cealaltă a spațiului dintre bănci, printre invitații care se ridicau în picioare, dar nu o văzu; ea își aruncă sacul pe bancheta din spatele unui taxi care se oprise la bordură. Într-un sfert de oră avea să fie la Montclair.

La primele note cântate de orgă, toți invitații se întorseseră spre ușă. Mary apăruse, la brațul tatălui ei, în lumina diafană a intrării. Înainta spre cor, fără ca trăsăturile chipului să-i trădeze vreo emoție; se priveau țintă amândoi, ca și cum între privirile lor ar fi fost întins un fir. Ușile grele se închiseseră. Când Mary ajunse lângă el, Philip aruncă o ultimă privire spre asistență, căutând un chip pe care tot nu-l găsea.

Un taxi galben opri în piața pustie din fața bisericii. Să existe oare vreo formă de magie care golește trotuarele din jurul lăcașelor de cult, în timpul înmormântărilor și al nunțiilor? Îngreuiată de oboseala unei călătorii mult prea lungi, ea avea impresia că, în loc să urce pe trepte, picioarele îi călcau în gol. Împinse încetșor ușa laterală, intră în biserică și își lăsă sacul să lunece la picioarele unei statui. Impresionată de imaginea celor două ființe care stăteau în picioare, la altar, ea înainta ușor, prin dreapta, oprindu-se câte o clipă, lângă fiecare stâlp. Când ajunse la mijlocul drumului, cântarea se întrerupse, lăsând să se aștearnă o îndelungată tăcere reculeasă. Intimidată, ea privea scena. Slujitorul Domnului își reîncepu liturghia, iar ea înaintarea. Ajunse la ultima coloană. De acolo, putea observa profilul lui Philip. Din Mary nu zări decât linia spatelui și trena mătăsoasă a rochiei. Când veni momentul uniunii, ochii lui Susan se umplură de lacrimi. Tăcută, se dădu înapoi, cu pași neauziți, ghidându-se, în retragerea ei, cu ajutorul mâinii stângi, care atingea cu stângăcie spătarul băncilor. Își luă sacul înapoi de la arhanghelul Gavriil și ieși din nou în piața bisericii, coborî treptele și se năpusti într-un taxi.

Între două suspine stăpânite, ea murmură cu glasul scăzut, la unison cu preotul: „Dacă cineva se opune acestei căsătorii, să vorbească acum sau să tacă în veci...”.

Taxiul demară.

*

Plecată asupra măsuței din avionul care o ducea înapoi, ea redacta o scrisoare.

2 iulie 1979

Philip, dragul meu,

Știu cât de supărat trebuie să fii pe mine, pentru că n-am fost acolo, în ziua nunții tale. De data asta, nu e vorba de nici o scuză, de nici un pretext, îți jur. Pregătisem totul pentru plecare, dar, în ultimul moment, o afurisită de furtună m-a împiedicat să ajung. Cu gândul, am fost alături de tine pe toată durata ceremoniei. Îmi închipui că tu trebuie să fi fost nespus de frumos în smoching, cât despre soția ta, sunt sigură că era strălucitoare. Cine n-ar fi fost, luându-te pe tine de bărbat? Cu ochii închiși, te-am urmărit pas cu pas, pe tot parcursul acelor clipe magice. Știu că, de acum, ești fericit și, pe undeva, această fericire îmi face bine și mie.

Am hotărât să accept postul care mi-a fost propus. Vineri, plec în munți, să pun pe picioare un nou centru. Nu fi supărat dacă îți voi scrie mai puțin în lunile următoare, dar, de aici încolo, mă voi afla la două zile de drum de tot ceea ce abia dacă aduce a civilizație — așa cum o înțelegem noi — și expedierea, ca și primirea unei scrisori va fi aproape imposibilă. Știi, sunt mulțumită de această nouă provocare. Voi purta în mine dorul după oamenii din sat, după această casă, pe care mi-a construit-o Juan, și după amintirile pe care le adăpostea deja în ea. Va trebui să reîncep aproape de la zero, dar, în încrederea pe care semenii mi-o acordă, regăsesc recunoștința lor.

Philip, dragul meu, îți doresc să ai o viață fericită. Dincolo de toată această absență, dincolo de toate lipsurile mele, te iubesc cu credință, dintotdeauna și pentru totdeauna.

Susan

P.S. Totuși, nu uita ce ți-am spus la aeroport...

6.

Ploaia șiroia de-a lungul șipcilor de lemn ale acoperișului. Instalat sub șarpantă, la lumina unei singure lămpi, Philip își corecta ultimele schițe. Ca în fiecare week-end, recupera întârzierile din munca de peste săptămână. Își decorase biroul, inspirându-se din stilul Adirondacks. Bibliotecile împodobite cu motive tăiate la traforaj erau lipite de peretele din dreapta. În stânga, două fotolii mari, cu pielea uzată, despărțite de o măsuță din lemn de mesteacăn și de un lampadar din fier forjat, invitau la odihnă. Plasată chiar în mijlocul încăperii, sub lucarna care difuza o lumină zenitală, masa lui de lucru avea forma unui cub mare de lemn alb. În jurul acestuia, puteau lua loc, cu ușurință, șase persoane. Din când în când, își ridica ochii spre fereastra ale cărei ochiuri vibrau sub forța rafalelor de vânt.

Înainte de a se întoarce iar la desenele lui, aruncă o privire la fotografia lui Susan, pusă, în ramă, pe una dintre etajere. Trecuse atâta timp de la ziua nunții lui! În mijlocul mesei, trona caseta veche, care cuprindea toate scrisorile ei. Era încuiată cu un lacăt, dar cheia stătea întotdeauna pe capac. Câți ani trecuseră fără să-și scrie? Șapte, opt, poate nouă? În colțul camerei, o scară ducea la etajul inferior, unde dormitoarele se cufundau deja în penumbra acestei zile fără lumină, care se apropia de sfârșit. Scara de lemn alb, care se afla în fața intrării, despărțea parterul casei în două spații de locuit. Mary, care stătuse toată după-amiaza la masa mare din bucătăria tipic americană, dădea încet foile unei reviste, lăsându-și gândurile să rătăcească. Ea se uită, dincolo de ușa culisantă, la Thomas, băiețelul lor de cinci ani, furat de joacă, apoi își mută privirea spre ceasul rotund, pus pe perete, deasupra aragazului. Era ora 18; își închise revista, se ridică, ocoli masa și începu să pregătească cina. Philip coborî din birou după o jumătate de oră, ca în fiecare seară, și o ajută să pună tacâmurile. După ce o sărutară, cei doi „bărbați” ai ei, își ocupară locurile. Thomas era cel mai vorbăreț: își comenta ultima luptă cu extraterestrii care încercau să invadeze ecranul televizorului.

La sfârșitul mesei, Philip încercă din nou să-l inițieze în șah, dar Thomas considera că deplasarea nebulului numai pe diagonală era o tâmpenie și, pe urmă, singurul „truc haios” nu era oare să avanseze cu toți pionii în același timp, pentru a ataca turele? Tentativa se termină cu o partidă de popa-prostul. Mai târziu, când băiețelul avea să fie sub plapumă — după basmul dinaintea culcării — Philip avea să-i spună noapte bună soției sale, după care avea să se întoarcă în birou. „Prefer să mai lucrez ceva acum și să am mai mult timp pentru tine mâine”, avea să pretexteze el, în fața zâmbetului lui Mary. Urma să o regăsească „mai târziu”, alăturându-i-se în somn și în tandrețea îmbrățișării.

Ploaia nu se oprise decât în zori. Trotuarele încă ude luceau în lumina palidă a dimineții. Thomas se trezi și coborî în salon. Mary, care auzise trosnetul treptelor, își puse halatul de baie lăsat la picioarele patului. Băiețelul ajunsese deja în josul scărilor, când se auzi soneria de la intrare. El puse mâna pe clanță, ca să deschidă.

— Tom, ți-am spus de o sută de ori să nu te atingi de ușă!

Copilul luat la rost se întoarse și își fixă mama cu privirea. Ea coborî, își trase fiul în spate și deschise. O femeie îmbrăcată cu un taior bleumarin, a cărui severitate distona cu atmosfera dimineții de toamnă, stătea în fața ușii, dreaptă de parcă înghițise un băț.

Mary își ridică sprânceana stângă; ea cultiva cu sfințenie această expresie, care stârnea râsul copilului și zâmbetul soțului ei. Respectiva mimică devenise modul ei obișnuit de a-și arăta uimirea.

— Am nimerit chiar la domnul Nolton? întrebă necunoscuta.

— Și la doamna Nolton!

— Trebuie să vorbesc cu soțul dumneavoastră, mă numesc...

— Ce poate fi mai natural, într-o duminică dimineața, înainte de sosirea lăptarului?!

Femeia nu încercă să se recomande până la sfârșit și nici nu se scuză pentru sosirea sa intempestivă, dis-de-dimineață. Insistă, trebuia să-l vadă cât mai repede pe Philip. Mary voi să afle de la ea cum putea justifica faptul că o trezise în singura zi din săptămână în care se putea odihni. În ochii ei, „Trebuie să-l văd” nu era un motiv suficient, așa că o invită cu răceală să se

întoarce la o oră mai decentă.

Femeia aruncă o privire furișă spre mașina oprită în fața casei și își repetă cererea.

— Știu că la dumneavoastră e foarte devreme, însă am călătorit toată noaptea, iar avionul nostru va pleca peste câteva ore. Nu putem aștepta.

Atunci, Mary se uită cu atenție la vehiculul oprit în fața casei sale. Un bărbat foarte corpulent ținea volanul. În față, era o altă femeie, cu capul lipit de geam. Era prea departe, iar Mary nu-i putea distinge trăsăturile, nici chiar mijindu-și ochii. I se părea totuși că privirile li se înfruntau. Între timp, fuseseră de ajuns câteva secunde de neatenție pentru ca intrusa să încerce să forțeze trecerea. Ea ridicase vocea și îl striga pe Philip cât o ținea gura. Mary îi trânti imediat ușa în nas.

— Ce se întâmplă?

Philip apăruse în capul scării. Mary tresări și se întoarce.

— Habar n-am, o nebună care strigă după tine, răspunse ea, agasată. Una care nu vrea, de bună seamă, să mărturisească în nici un caz că e una dintre fostele tale tipe. Doar dacă nu cumva e amica ei din mașina oprită în fața casei!

— Nu pricep nimic din ce spui. Unde e Thomas? Întrebă el posac, în timp ce cobora scările.

— La Senat. În dimineața asta ține o conferință.

El trecu prin fața lui Mary, căscă, o sărută pe frunte și deschise ușa. Femeia nu se îndepărtase nici cu un centimetru.

— Iertați-mă că a trebuit să vă trezesc așa; e neapărat necesar să stăm de vorbă.

— Vă ascult, răspunde el, sec.

— Între patru ochi! adăugă ea.

— O puteți face în fața soției mele.

— Am instrucțiuni foarte precise.

— În ce privință?

— Discuția „între patru ochi” este una dintre ele.

Philip îi aruncă lui Mary o privire întrebătoare; ea îi răspunse cu una dintre mișcărilor ei, atât de aparte, din sprâncene, își chemă fiul să vină imediat la micul dejun și se duse în bucătărie.

El o invită în salon pe doamna în bleumarin, care închise în urma ei ușile culisante, își descheie taiorul și luă loc pe canapea.

Philip încă nu apăruse. Mary strângea masa pusă pentru micul dejun, urmărind cu un ochi ceasul care măsoara niște minute cu o durată prea lungă. Ea își puse bolul în chiuvetă și se îndreptă spre living, hotărâtă să întrerupă această conversație care nu se mai termina. Când ajunse în dreptul scării, ușile salonului se deschiseră. Philip ieși cel dintâi; Mary voi să se ducă spre el, dar gestul mâinii lui o opri. Femeia o salută cu un semn din cap și se duse să aștepte afară, la intrare. El urcă în fugă scara și, după câteva clipe, coborî din nou, purtând niște pantaloni de pânză și un pulover cu ochiuri mari. Trecu prin fața soției sale, care rămăsese ca năucă, fără să-i arunce nici o privire. Nici nu ieși bine și se întoarse, ordonându-i să aștepte înăuntru. Ea nu-l mai văzuse niciodată așa de autoritar.

De la ferestruica de lângă intrare, Mary îl văzu pe alee, ținându-se după cea care avea să le tulbure mai mult decât duminica.

Femeia care așteptase în dreapta șoferului ieși din mașină. Philip înmărmuri și o privi îndelung. Ea își ascunse privirea; apoi, deschise portiera din spate și se instala pe banchetă. El ocoli imediat vehiculul și veni să ia loc lângă ea. Începu să cadă iar o ploaie mărunță. Mary nu putea distinge ceea ce se petrecea în mașină și nici nu izbutea să scape de neliniștea care o cuprinsese.

— Da' ce dracu' învârtesc acolo?

— Cine? răspunse Thomas, fără să scape din ochi ecranul televizorului.

— Taică-tu, murmură ea.

Dar copilul, absorbit de joc, nu-i mai acordă mamei decât o atenție distrată. Judecând după mișcările brațului său, Philip era foarte agitat. Misterioasa conversație nu se mai termina; Mary se gândea să urce ca să se îmbrace și, apoi, să se ducă după Philip, când, deodată, îl văzu că reapare. Pe jumătate ascuns de mașină, făcu un semn cu mâna, care semăna cu un la revedere. Fără să-și creadă ochilor, Mary bătu nerăbdătoare, din picior, când își văzu bărbatul urcând din nou în Chrysler.

— Tom, du-te imediat și adu-mi binoclul!

După vehemența mamei, Tom înțelese că nu era momentul să stea la discuție. Apăsă pe tasta „pauză” a jocului său și își luă picioarele la spinare. Copilul urcă scara la iuțeală. Cu răsuflarea

tăiată, se aruncă asupra lăzii lui cu jucării și extrase obiectul, împreună cu accesoriile necesare, la care maică-sa nici nu se gândise. După câteva minute, cu casca pe cap, îmbrăcat cu vesta de luptă și cu plasa verde, de camuflaj, încins cu centura de supraviețuire, unde înfipsese un cuțit de cauciuc, o măciucă, un revolver și un walkie-talkie, care îi alcătuiau deghizamentul militar, se prezentă în fața lui Mary, salutând-o cu mânuța stângă.

— Sunt gata, spuse el, în poziție de drepti.

Ea nu dădu nici o atenție ținutei fiului său și îi smulse din mâini ochelarii binoculari. Dar aceștia nu măriră îndeajuns imaginea, iar mulțimea de zgârieturi de pe lentile nu-i îmbunătățiră cine știe ce claritatea. Ea își distingea cu greutate soțul, ascuns de cealaltă pasageră. Era plecat în față, ca și cum ar fi schițat mișcarea de a-și pune capul pe genunchii ei. Îngrijorarea îi birui răbdarea și ea ieși în fața intrării, cu mâinile în șolduri. Motorul mașinii începuse să toarcă, iar Mary simți cum inima îi bate mai iute. Portiera se deschise și Philip ieși iar în ploaie. Ea nu-i zărea chipul, corpul îi era, în continuare, mascat de mașină. El făcu din nou un gest timid, cu mâna dreaptă, trăgându-se înapoi cu un pas, iar mașina se îndepărtă încet. Mary îl observa pe Philip, neclintit în mijlocul străzii pustii, părăsit printre picăturile care se spărgeau, cu zgomot, de asfalt.

Mary nu pricepea ceea ce vedea.

Brațul întins al lui Philip se prelungea cu o mânuță cramponată de a sa. Bocceluța ținută strâns în cealaltă nu părea să fie prea grea.

Așa o văzu Mary, pentru prima oară, cu mingea ei roșie, în acea lumină palidă, a timpului care încremenise. Părul negru îi cădea, în dezordine, pe umeri; ploaia aluneca pe pielea ei măslinie. Părea foarte stânjenită în hainele prea strâmte.

Sub norii de furtună, care începuseră să bubuie, se îndreptară amândoi, cu pași înceți, spre casă. Când ajunseră sub marchiza de la intrare, Mary voi să-l ia imediat la întrebări pe Philip, însă el își plecase deja capul, încercând să-și ascundă mai bine tristețea.

— Ți-o prezint pe Lisa, fiica lui Susan.

Stând în ușa casei lor, o fetiță de nouă ani se uita țintă la

Mary.

— Mama a murit.

II

7.

Mary se dădu înapoi, ca să-i lase să intre în casă. Când trecură prin fața lui, Thomas își reluă imediat poziția de drepti.

— Bănuiesc că am ratat vreun episod, dar o să-mi faci tu rezumatul!

El nu încerca să-i vorbească: simțea un nod în gât. Îi întinse pur și simplu plicul pe care îl ținea în mână și, fără să mai aștepte, urcă să schimbe hainele copilei. Mary îi văzu dispărând pe culoar și căută un început de răspuns în scrisoarea pe care o despăturise.

Philip, dragul meu,

Dacă citești aceste rânduri, este pentru că eu am avut dreptate. Cu caracterul meu afurisit, n-am știut să ți-o spun la momentul oportun, dar, în cele din urmă, te-am ascultat și am acceptat să aduc pe lume această copilă, al cărei tată nu-l cunosc. Nu mă judeca, viața de aici este atât de diferită de tot ceea ce ți-ai fi putut imagina, iar duritatea zilelor trăite te face să simți uneori nevoia de a căuta alinare alături de niște bărbați trecători. Pentru a scăpa de panică, de abandonul de sine, de această frică de moarte, care mă obsedează, de această idioată disperare pe care ți-o dă viața trăită în singurătate, dar și pentru a-mi aminti că eram vie, trebuia să simt cuibărindu-se, uneori, în mine, căldura existenței lor. A te întâlni zilnic cu moartea înseamnă a trăi o profundă și cotropitoare singurătate, o contagiune. Mi-am repetat de sute de ori că, în mijlocul acestui univers, nu inventezi viața, dar, când pânțelele mi s-a rotunjit, am început să-mi doresc să te cred. Faptul că o purtam pe Lisa în ființa mea era ca și cum aș fi găsit aer pe fundul apei, era o nevoie devenită vitală. Și totuși, după cum vezi, natura e aceea care mi-a biruit rațiunea, îți aduci aminte de ceea ce mi-ai făgăduit la Newark? Că, „dacă mi s-ar întâmpla ceva”, tu ai fi

întotdeauna lângă mine? Philip, dragule, dacă citești aceste rânduri, înseamnă că mi s-a întâmplat ceva destul de definitiv! Te-am crezut și am acceptat-o pe Lisa cu certitudinea că, dacă n-aș mai putea continua, atunci tu ai prelua ștafeta vieții mele. Iartă-mă pentru farsa asta urâtă. Nu o cunosc pe Mary, dar, din vorbele tale, știu că ea va avea generozitatea s-o iubească pe Lisa. Ea e o copilă sălbatică, primii săi ani de viață n-au fost dintre cei mai veseli. Îmblânzește-o, oferă-i acea dragoste pe care eu, de aici încolo, nu i-o mai pot da. Acum, ți-o încredințez ție; spune-i cândva că mama ei a fost și îți va rămâne în amintire, după cum sper, ca tovarășa ta de pe alte meleaguri. Mă gândesc la tine și te îmbrățișez, Philip, dragule. Iau cu mine cele mai frumoase amintiri din viața mea: privirea Lisei și zilele adolescenței noastre.

Susan

Mary mototoli scrisoarea, încercând să îngrămădească în ghemotocul de hârtie sentimentul de refuz care o cuprindea. Își privi fiul, care rămăsese în poziție de drepti. Se sili să-i zâmbească: „Pe loc repaus!” Thomas făcu stânga împrejur și rupse rândurile imediat.

Ea se așază la masa din bucătărie. Ochii i se plimbau de la fereastră la hârtia pe care o strângea în mână. Philip coborî singur.

— I-am făcut o baie și, pe urmă, a vrut să se culce, fiindcă au călătorit toată noaptea. Nu vrea să mănânce, cred că n-avea nici un rost să insist. Am instalat-o în camera pentru musafiri.

Ea continua să tacă. El se ridică, deschise frigiderul și își turnă un suc de portocale, încercând, cu ajutorul acestor gesturi, să-și păstreze sângele rece. Mary nu spunea nimic, urmărindu-și bărbatul cu privirea.

— N-avem de ales, nu pot s-o las în seama serviciilor sociale. Cred că și-a primit deja rația de nedreptate și de părăsire.

— Este părăsită? întrebă ea, pe un ton sarcastic.

— Maică-sa a murit, iar tată nu are, vezi vreo diferență?

— Și se presupune că tu îți propui să fii cel care va realiza diferența!

— Împreună cu tine, Mary!

— De ce nu? Și așa îmi petrec orele, zilele, week-end-urile,

serile, așteptându-te! Am pus cruce, ca o tâmpită, carierei mele de ziaristă, pentru a mă ocupa de casa ta și de fiul tău. În viața ta, am devenit o perfectă femeie de interior, de ce n-aș continua cu tâmpeniile?

— Prin urmare, consideri că viața ta nu e făcută decât din sacrificii?

— Nu e asta problema. Până în prezent, cea care a ales să trăiască astfel sunt eu, dar, prin ceea ce faci acum, îmi răpești acest ultim privilegiu.

— Eu voiam să împărtășim această aventură.

— Asta e definiția pe care o dai tu aventurii? Eu, una, te rog de doi ani să trăiești împreună cu mine o altă aventură: un al doilea copil. Iar tu, de doi ani, îmi tot spui că nu e momentul, că n-avem mijloace... Sunt doi ani lungi, lungi, de când ție nu-ți pasă nici cât negru sub unghie de ceea ce simt eu. Această relație, despre care se presupunea că e a noastră, a devenit, de-a lungul anilor, a ta. Iar mie îmi revine datoria de a împărtăși programul tău, dorințele tale, grijile tale, necazurile tale, toanele tale, și, acum, copilul unei alte femei! Și încă ce femeie!

Philip nu răspunse. Își frângea degetele, clătînând încet din cap și privindu-și țintă, în ochi, nevasta. Trăsăturile lui Mary erau crispate, iar ridurile mici, care i se formaseră în jurul ochilor — spre marea ei disperare și în ciuda lungilor momente petrecute la oglindă, în încercarea de a le ascunde — anunțau ivirea iminentă a lacrimilor de furie. Chiar când erau gata s-o podidească, ea își trecu dosul mâinii peste pleoape, parcă pentru a preveni formarea unor cearcăne pe cât de inutile, pe atât de dăunătoare.

— Cum s-a întâmplat?

— A murit în munți, într-o vijelie...

— Nu-mi pasă; nu asta te-am întrebat, ci cum de-ai putut face promisiunea asta absurdă? Cum de nu mi-ai vorbit niciodată despre ea? Că, doar, n-ai dus lipsă de ocazii; n-auzeam decât Susan în sus, Susan în jos... în unele zile, aveam impresia că, dacă deschid dulapul din baie, o să dau nas în nas cu ea!

Philip încercă să vorbească pe un ton calm și așezat. Făcuse promisiunea în cursul unei conversații, în urmă cu zece ani. Era o vorbă spusă „doar așa”, ca să aibă ultimul cuvânt într-o dezbatere sterilă. Nu vorbise niciodată despre ea pentru că

uitase și nu și-ar fi imaginat niciodată că s-ar putea afla într-o astfel de situație, după cum nu și-ar fi imaginat niciodată că Susan ar putea avea, până la urmă, un copil. Și, apoi, în ultimii ani, scrisorile se răriseră, iar Susan nu făcuse nici cea mai mică aluzie la fiica ei. Dar ceea ce își imaginase și mai puțin era că ea ar putea dispărea.

— Și eu ce-ar trebui să spun? Întrebă Mary.

— Cui?

— Celorlalți; în oraș, prietenelor mele!

— Tu crezi că ăsta e, cu adevărat, fondul problemei?

— Pentru mine este o problemă printre toate celelalte pe care le avem de înfruntat! Ție ți s-o fi rupând total de viața noastră socială, dar mie mi-a luat cinci ani ca s-o construiesc, și nu cu ajutorul tău.

— O să le spui că degeaba merge omul în fiecare duminică la biserică, dacă n-are sufletul destul de mare pentru a face față unei asemenea situații.

— Dar nu ești tu ăla care o să se ocupe de ea. Tu o să stai înaintea, să lucrezi seara, sus la tine. Viața mea e aia care se va schimba cu totul!

— Nu mai mult decât dacă am fi avut un alt copil.

— Nu un alt copil, pentru Dumnezeu! Copilul nostru!

Mary se ridică dintr-o săritură.

— Și eu mă duc să mă culc! Țipă ea, urcând scara.

— Dar e ora nouă dimineața!

— Și? E singurul lucru anormal de astăzi?

Ajunsă la etaj, porni cu pas hotărât, se opri la mijlocul culoarului, făcu stânga împrejur, șovăind, și se îndreptă spre camera în care dormea Lisa. Întredeschise ușa, fără zgomot. Întinsă pe pat, copila întoarse capul și o fixă fără o vorbă. Mary schiță un zâmbet încurcat și închise ușa. Intră în dormitorul ei și se lungi în pat, cu ochii în tavan. Își strânse pumnii, încercând să-și stăpânească furia. Philip veni după ea; se așeză alături și îi luă mâna.

— Sunt nespus de mâhnit. Nici nu știi cât sunt de mâhnit.

— Ba nu ești. Dacă n-ai putut avea niciodată mama, acum ai fiica! Eu sunt aia mâhnită. Nu am dorit-o niciodată nici pe una, nici pe cealaltă.

— Astăzi, n-ai dreptul să spui așa ceva.

— Astăzi, chiar nu văd ce ai putea să-mi interzici tu să spun, Philip. Sunt doi ani de când ești botos, de când ocolești problema, de când te îndepărtezi de căsnicia noastră, cu o mie și o sută de scuze bine aduse din condei, de vreme ce sunt ale tale. Susan a ta ți-o trimite pe fii-sa, și toate problemele se vor rezolva ca prin farmec; cu o singură precizare: asta e o poveste care s-a ivit din viața ta, nu din a mea.

— Susan e moartă, Mary, eu n-am nici o vină. Poți să ignori totalmente suferința mea, dar nu un copil, pentru Dumnezeu, nu un copil!

Mary se ridică, iar vocea ei plină de o furie neputincioasă începu să tremure când zbiră: „Mă zgârie pe creieri Susan a ta!”. Philip fixa pervazul ferestrei, evitând să privească în ochii soției sale. „Da' uită-te la mine, băga-mi-aș picioarele! Măcar ai curajul ăsta!”

În camera ei, în care ajungeau sunete nedeslușite, Lisa se răsuci în așternut și își băgă capul sub pernă. Și-o apăsa atât de tare pe obraz, încât părul părea că se face una cu fața de pernă. Țipetele erau mai puțin puternice decât tunetele din timpul anumitor furtuni, dar frica pe care i-o stârneau era aceeași. Ar fi vrut să-și poată opri respirația, dar știa că e imposibil, toate tentativele ei din cele două săptămâni precedente eșuaseră. Cu stomacul strâns, își mușcă buza din ce în ce mai tare, așa cum o învățase mama ei să facă: „Când simți gustul sângelui în gură, înseamnă că ești în viață, iar când ești în primejdie, nu trebuie să te gândești decât la un lucru: să nu te dai bătută, să nu renunți, să rămâi în viață”. Lichidul calduț i se scurse în gât; ea se concentrează asupra acestei senzații și își goli mintea de gânduri. Cuvintele înflăcărate ale lui Philip continuau să ajungă până la ea, din fundul culoarului, întretăiate, uneori, de tăceri. La fiecare răbufnire de furie, ea își îndesa și mai mult fața în pernă, ca și cum șuvoaiele de cuvinte aveau s-o ia cu ele; la fiecare clocot, ea își închidea și mai mult ochii, până când începeau să-i danseze sub pleoape stele scânteietoare.

Ea auzi ușa camerei de alături trântindu-se și pașii unui om care cobora scara.

Philip se duse în salon și se așeză, pierdut, pe canapea, cu coatele pe genunchi și cu capul între mâini. Thomas așteptă

câteva minute, după care rupse tăcerea.

— Faci o partidă cu mine?

— Nu acum, voinicule!

— Unde sunt fetele?

— Fiecare în câte o cameră.

— Ești trist?

Nu primi nici un răspuns. Stând pe mochetă, băiețelul dădu din umeri și se întoarse la jocul lui. Lumea oamenilor mari era foarte ciudată, uneori. Philip se așeză în spatele lui și îl înconjură cu brațele.

— Totul se va aranja, zise el cu voce surdă. Apucă una din manetele consolei de jocuri.

— La ce vrei să pierzi?

La primul viraj, mașina lui Thomas, un Lamborghini, trimise Toyota tatălui său în șanț.

Mary coborî pe la amiază. Fără o vorbă, se duse în bucătărie, deschise frigiderul și începu să pregătească masa. Prânzirea toți trei. Lisa adormise, în cele din urmă. Thomas se hotărî să vorbească.

— O să rămână? Nu e normal, dacă devine sora mea mai mare, fiindcă, aici, eu am fost primul!

Mary scăpă salatierea pe care o ducea la masă. Îl fulgeră cu privirea pe Philip, care nu răspunse la întrebarea fiului său. Înveselit, Thomas se uită la salata vărsată pe jos și își înfipse dinții în știuletele lui de porumb. Se întoarse către maică-sa:

— Poate că așa e mai bine! zise iarăși.

Philip se sculase ca să adune bucățile de sticlă risipite pe dale.

— De ce crezi că așa e mai bine? îl întrebă pe Thomas.

— Voiam eu, ce-i drept, un frate sau o soră, dar n-aveam chef să mă trezesc noaptea în orăcăieli de bebeluș; și, pe urmă, scutecele miros urât! Ea e prea bătrână ca să-mi șutească jucăriile... Culoarea pielii ei e drăguță; la școală, toți or să moară de gelozie.

— Cred că ți-am înțeles amândoi punctul de vedere! îi replică Mary, fără să-l lase să-și sfârșească fraza.

Ploaia se întetise și nu lăsa să se întrevadă nici o posibilitate de plimbare duminicală. Fără să spună nimic, Mary pregăti un sandviș. Pe o felie de pâine, pe care o unse cu maioneză, puse o frunză de salată, apoi o felie de jambon, șovăi, înlocui jambonul

cu carne de pui, șovăi din nou, puse la loc jambonul, peste pui, și acoperi totul cu altă felie de pâine. Așeză această creație pe o farfurioară și o acoperi cu o folie de celofan, după care o băgă în frigider.

— Când s-o scula aia mică, dacă îi e foame, are o farfurie pusă, pentru ea, la rece, spuse Mary.

— Te duci în oraș? o întrebă Thomas.

— O să-mi petrec după-amiaza la prietena mea Joanne. Mă întorc diseară, să-ți fac baie, îi răspunse ea.

Și urcă imediat, să se schimbe. Când ieși, în drum spre ușă își sărută fiul, privindu-l țintă pe Philip, care stătea pe scară. Restul zilei se scurse ca o duminică de toamnă, cu minute lungi, care nu se deosebeau unele de altele decât prin lumina care scădea. Mary se întoarse pe la cinci și se ocupă de Thomas. Când ei se așezară iar în jurul mesei, pentru cină, Lisa tot nu se trezise.

În baie, Mary se pregăti de culcare fără nici o grabă, așteptând dinadins să adoarmă Philip, ca să se culce și ea. Când intră în dormitor, stinse lumina și se lungi pe marginea patului. După câteva minute, Philip rupse tăcerea.

— I-ai povestit totul lui Joanne?

— Da, mi-am golit sacul, dacă vrei să știi.

— Și ce ți-a spus?

— Ce voiai să-mi spună? Că e îngrozitor!

— Chiar ăsta e cuvântul: îngrozitor.

— Ea vorbea despre ceea ce mi se întâmplă mie, Philip. Acum, lasă-mă să dorm.

Philip lăsase lumina de pe culoar aprinsă, pentru ca Lisa să găsească drumul spre toaletă, dacă se trezea. La ora 3 dimineața, ochii fetiței se deschiseră ca aceia ai unei păpuși pe care o ridici în picioare. Ea scrută încăperea cufundată în semiîntuneric, încercând să înțeleagă unde se află. Copacul care se pleca spre fereastră își scutura frenetic ramurile, părând că dă din niște brațe prea lungi pentru el. Smocuri de frunze biciuiau geamurile, ca și cum ar fi vrut să șteargă picăturile mari de apă, care șiroiau. Ea se sculă, ieși pe culoar și coborî, cu pași neauziți, scara. În bucătărie, deschise frigiderul, scoase farfuria, ridică un colț al foliei de celofan, adulmecă sandvișul și puse totul la loc, pe etajeră.

Apucă un pachet de pâine albă, scoase din el o felie; luă din fructieră o banană, pe care o zdrobi cu furculița și o amestecă, apoi, cu zahăr brun. Întinse, cu grijă, amestecul pe felia de pâine și își înfulecă cu voracitate tartina. După aceea, aranjă fiecare lucru la locul lui și se apucă să-și spele farfuria, împreună cu tot ce mai era în chiuvetă, fără să-i dea nici o atenție mașinii de spălat vase. Ieșind, mai aruncă o ultimă privire prin bucătărie și se duse, tot prin semiîntuneric, să se bage în pat.

Trecură opt zile; acestea îi prefigurau lui Mary schița unei vieți ce se dădea peste cap, într-un univers care nu mai era al său. Pentru că Lisa fusese înregistrată la consulat de cum se născuse, naționalitatea ei americană nu era pusă sub semnul întrebării. Scrisoarea prin care Susan i-o încredința definitiv, lui Philip, pe micuța Lisa, născută la 29 ianuarie 1979, orele 8 și 10, în Valea Sula, Honduras, mamă fiind domnișoara Susan Jensen, iar tatăl necunoscut, fusese, în cele din urmă, înregistrată, după o lungă serie de demersuri plictisitoare. Deși colegile lui Susan avuseseră prețioasa idee de a autentifica documentul la notarul ambasadei americane, înainte de a însoți copila până la New Jersey, Philip și Lisa petrecură toată ziua de luni bâjbâind prin labirintul administrației. Trebuise să bată culoare, să urce scara impozantă, de piatră albă, care ducea spre un hol imens, cu pereții îmbrăcați în lemn, cam ca aceia din palatul Președinției, despre care Susan îi vorbea ocazional. La început, ea fusese puțin speriată: nu-i spusese mama întotdeauna că palatele erau locuri primejdioase, pline de militari și de polițiști? Când trebuia să se ducă acolo, nu voia niciodată s-o ia cu ea. Pesemne că președintele care locuia în palatul ăsta nu era un om prea important, fiindcă aici nu erau decât doi soldați lângă poarta unde trebuia să-ți lași geanta, ca la aeroport. Ca să-și omoare plictisul, ea se apucase să numere dalele de marmură de pe jos: erau pe puțin o mie, cinci sute negre și cinci sute albe. Însă nu-și putuse termina calculul, fiindcă omul din spatele ghișeului îi indicase, în cele din urmă, lui Philip, în ce direcție s-o ia, spre o altă scară, pe care, de data asta, era un covor roșu cu negru. Rătăciseră de la un birou la altul, ca să adune hârtii de diferite culori și, apoi, să stea iar la coadă în fața altor ghișee. „Era un gigantic joc de teren, inventat doar pentru oamenii mari”, numai

că, dacă te uitai la fețele lor triste, cei ce organizau distracția nu păreau să se înveselească prea mult. Când Philip dădea răspunsuri bune pe câte un formular, bărbatul sau femeia din spatele ghișeului de sticlă i-l ștampila și îi dădea alt chestionar de completat și de depus în altă sală. O lua imediat pe un alt coridor, uneori pe același, dar în sens opus, cel care avea treizeci și una de lămpi agățate în tavan — câte una la fiecare grup de zece pătrate albe și negre de pe jos — cel mai lung și cel mai lat, urcau pe o scară, căutând persoana importantă care avea să-i îndrume spre etapa următoare. Philip îi întindea mereu mâna, dar Lisa se încăpățâna să meargă la câțiva pași depărtare de el sau înaintea lui. Ea detesta să fie ținută de mână, mama ei nu făcuse niciodată așa ceva. Înapoindu-se în mașină, el avea un aer mulțumit, câștigase. Plecau înarmați cu o ultimă hârtie rozalie, care făcea din Philip, provizoriu, tutorele ei legal. După șase luni, trebuia să vină iar și să se prezinte în fața unui judecător, care urma să declare definitivă filiația adoptivă. Lisa își jura să întrebe, atunci, ce voiau să spună cuvintele „tutore” și „filiație adoptivă”. Acasă, Mary încă mai avea un aer contrariat; nici nu dăduse vreo atenție hârtiei lor. „Făcea mutra aia fiindcă ea nu câștigase nimic, dar nu era corect, de vreme ce nici nu venise să joace împreună cu ei”.

Ziua de marți fu consacrată înscrierii la școală. Lisa nu-și imaginase că existau unele atât de mari. Susan îi vorbise despre universități... Fetița se întrebă dacă Philip nu se înșela cumva în privința vârstei ei. În curtea cea mare, picioarele i se înfundau puțin în pământul moale. Într-un colț, erau scări de toate culorile, un turnichet și două tobogane pe care le privi cu insistență. În timp ce se îndreptau spre fundul curții interioare, se auzi un clopoțel. N-avea nimic comun cu cel care le ordona oamenilor să se pună la adăpost fiindcă se apropia uraganul. Era doar o tilincuță de nimic, care se căznea prosteste s-o impresioneze, sunând din răspuțeri. Degeaba, Lisa auzise altele mult mai viguroase. Când clopotul din sat bătea pentru slujbă sau le porunca oamenilor să se adune în piață, vibrațiile lui îi pătrundeau în piept și îi făceau inima să bată darabana, fără ca Lisa să știe din ce pricină. Maică-sii, care o dăscălea, pentru ca s-o obișnuiască să-și stăpânească frica, îi spunea că numai praful din aer era de vină că i se umpleau ochii de lacrimi. Când

clopoțelul tăcu țârâind, o liotă de copii dădu buzna în curte. Poate că totuși era vreo primejdie.

Parterul clădirii era constituit dintr-un spațiu acoperit, unde copiii se adăposteau în zilele ploioase; la ea acasă, nici nu putea merge întotdeauna la școală, când ploua. Împreună cu Philip, urcă scara centrală. La etajul întâi, un culoar lung dădea spre niște clase cu pupitre identice. Lisa se întrebă cum de reușiseră să găsească atâtea! În fața unei uși galbene, trebui să aștepte, în timp ce Philip stătea de vorbă cu directoarea instituției, în biroul acesteia. Îi fu prezentată directoarei, ceva mai târziu: aceasta era o femeie înaltă, care își strânsese părul alb într-un coc. Zâmbetul ei larg nu reușea să-i ascundă autoritatea. Dimineața era pe sfârșite, așa că plecară de acolo. Philip se opri în fața grilajului și îngenunche ca să ajungă la înălțimea fetei.

— Lisa, când oamenii vorbesc cu tine, tu trebuie să le răspunzi. De două zile, aproape că nici nu ți-am auzit glasul.

Copilul dădu din umeri, băgându-și capul și mai tare între ei.

La McDonald's, unde Philip o duse să ia masa, ea rămase fascinată de pictogramele publicitare de deasupra caselor de plată. Când cineva se apropie de teighea și o întrebă ce dorește, ea își întoarse capul, căci mâncarea n-o interesa absolut deloc. Doar toboganul roșu de afară părea să-i rețină atenția. Philip insistă, dar Lisa rămase tăcută, cu privirea pierdută de cealaltă parte a ferestrei. El se aplecă și îi întoarse, cu un deget, bărbia spre el.

— Aș vrea tare mult să te dai pe tobogan, dar plouă.

— Ei și? spuse ea.

— O să te uzi.

— La mine acasă plouă tot timpul, și alea sunt ploi, nu glumă! Dacă ar trebui să nu mai facem nimic din ceea ce vrem, de teamă să nu ne udăm, până la urmă ne-am pune mâinile pe piept. N-ai înțeles nimic, ploaia nu te omoară în felul ăsta. Tu n-o cunoști, în schimb, eu da!

Casiera le ceru să se dea deoparte dacă nu comandau, pentru că ceilalți clienți își pierdeau răbdarea. Lisa întoarse din nou capul, contemplând panta alunecoasă, așa cum un prizonier ar fixa linia unui orizont imaginar aflat dincolo de druggii de fier de la fereastra celulei sale.

— Dacă m-aș lăsa să lunec pe el, poate că, atunci când aș

ajunge jos, aş fi iar la mine acasă. În visele mele, aşa e. Sunt sigură că, dacă mă gândesc foarte tare la chestia asta, o să mergă!

Philip îşi ceru scuze de la fata care servea, o luă de mână pe Lisa şi ieşiră. Ploaia se întetise, iar în parcare se formau, de acum, băltoace mari. El calcă hotărât în fiecare dintre ele, lăsând apa să-i treacă uneori peste pantofi. Ajunşi lângă scăriţă, o luă pe Lisa în braţe şi o puse pe a treia treaptă.

— Presupun că ar fi caraghios, din partea mea, să-ţi spun să ai grijă. Acolo, la tine, nu cădeai niciodată.

— Ba da!

Ea urcă stinghiile scării, una câte una, fără să se sinchisească de rafalele vântului. El ghici că era fericită, fără să-i pese de clipa ce urmează, aidoma unei vietăţi redate mediului său natural.

La picioarele unui mare tobogan roşu, a cărui culoare era estompată de fundalul cerului negru, un bărbat ud ciuciulete aştepta, cu braţele larg deschise, o fetiţă care luneca ținându-şi ochii închişi, pentru ca visul să-i devină realitate. Şi, de fiecare dată, el o prindea, lipind-o strâns de el, şi o punea la loc, pe a treia bară a scăriţei.

Ea făcu trei încercări, apoi dădu din umeri şi îl luă de mână.

— N-a mers, putem pleca! zise ea.

— Vrei să mănânci?

Ea scutură din cap şi îl trase spre maşină. Urcând în spate, se apropie de urechea lui.

— A fost bine totuşi!

Aversa nu se potolise. Când sosiră acasă, Mary stătea în salon. Dintr-o săritură, se ridică şi se așeză de-a curmezişul scării.

— În halul în care sunteţi, nu mergeţi nicăieri. Mochetele au fost curăţate deja săptămâna trecută şi nu e cazul s-o luăm de la capăt imediat. Şi, unde mai pui că, pentru a avea vreo eficacitate, ar trebui să vă îmbibaţi în detergent! Scoateţi-vă pantofii şi dezbrăcaţi-vă. Eu mă duc sus, după prosoape.

Philip îşi scoase cămaşa şi o ajută pe Lisa să facă acelaşi lucru. Ei i se părea că e cea mai mare tâmpenie să pui covoare peste tot, dacă nu puteai călca pe ele. La ea acasă, era mult mai practic: podelele erau de lemn şi puteai să faci cu ele tot ce voiai. După aia, dădeai o dată cu cârpa şi totul era curat. Mary îi freca părul lui Philip, care îl usca pe al Lisei. Ea îi întrebă dacă se

duseseră să spele mașina și lăsaseră capota deschisă. Apoi, le ordonă să se ducă sus, ca să se schimbe. Timpul îi împiedica să plece iar, așa că fetița își petrecu după-amiaza descoperind locurile.

Ea se cățărăse pe scară, până la biroul lui Philip, împinsese ușa și apăruse în fața lui. Se strecură în spatele mesei mari, de unde îl privea cum întărea contururile unei schițe; apoi își luase ochii de la el, pentru a examina mai bine încăperea. Privirea i se opri la fotografia lui Susan, pe care o contemplă îndelung. Nu-și văzuse niciodată mama atât de tânără și nu mai constatase niciodată până acum asemănarea dintre ele, care se accentua pe măsura trecerii timpului.

— Crezi că, într-o zi, o să fiu mai bătrână decât ea?

Philip își ridică privirea de la desenul lui.

— În poza asta, avea douăzeci de ani; i-am făcut-o în parc, cu o zi înainte de a pleca. Știi, eram cel mai bun prieten al ei. Când era de vârsta ta, eu i-am dat medalionul pe care îl purta mereu la gât. Dacă te uiți mai de aproape, poți să-l vezi. N-aveam nici un secret unul față de celălalt.

Arogantă, Lisa îl măsură de sus până jos.

— Știai că m-am născut?

Și ieși fără să scoată o vorbă. Philip rămase câteva clipe cu ochii pironiți spre cadrul ușii, apoi își întoarse privirea către caseta cu scrisorile lui Susan. Puse mâna pe capac, ezită și renunță să-l mai deschidă. Zâmbi cu tristețe spre fotografia pusă pe etajeră și își relua desenul în cărbune.

Lisa coborî în baie și deschise dulăpiorul lui Mary, plin cu produse de frumusețe. Luă un flacon de parfum, apăsă pe pulverizator și adulmecă, în aer, mireasma de vétiver²⁰. Se strâmbă, puse sticla la loc și ieși. Vizita următoare fu în camera lui Thomas, care nu prezenta nici un interes. Lada nu conținea decât jucării pentru băieți. Pușca agățată pe perete o făcu să se înfioare; oare existau și aici soldați care puteau veni să dea foc caselor și să-i omoare pe cei ce trăiau în ele? Care să fi fost pericolul, într-un oraș ale cărui garduri nu erau doborâte și ale cărui ziduri nu purtau nicio urmă de gloanțe?

²⁰ Vétiver — plantă din familia gramineelor, cultivată în India și în Antile; parfumul este extras din rădăcina ei (*N.T.*)

Mary terminase de pregătit cina și se așezară toți în jurul mesei din bucătărie. Thomas, care fusese servit primul, trasase cu furculița, prin piure, un drum cu două benzi de circulație. Așezase pe el niște boabe de mazăre, în chip de convoi care o lua pe drumul de acces spre garajul imaginat sub felia de jambon. Unul câte unul, camioanele verzi ocoleau metodic castraveciorul ce susținea bolta garajului, dificultatea exercițiului constând în evitarea pădurii de spanac, loc al tuturor primejdiilor. Pe setul de masă, din hârtie, Philip schița, în cărbune, chipul lui Mary, iar Lisa, pe setul ei, îl schița pe Philip în timp ce desena.

Miercuri, el o duse la supermagazin, pentru cumpărături. Lisa nu mai văzuse niciodată așa ceva. În acel loc, era mai multă mâncare decât văzuse vreodată în satul ei.

Toate ieșirile din cursul săptămânii fură tot atâtea pretexte pentru a descoperi originalitatea acestui univers, pe care mama ei i-l descria uneori ca pe „țara dinainte”. Entuziastă, uneori geloasă și înfricoșată, Lisa se întreba cum le-ar putea duce bucăți din această lume celor de la ea de acasă, de pe ulicioarele pline de praf, care îi lipseau atât de mult. Așteptând s-o fure somnul, lăsa să vină spre ea imagini care o reconfortau: străduța de pământ care despărțea casa ei de spitalul pe care îl construise mama, sau privirile călduroase ale sătenilor, care o salutau întotdeauna când trecea. Electricianul care nu voise niciodată să ia bani de la mama se numea Manuel, își amintea de vocea învățătoarei care venea o dată pe săptămână să facă lecții cu ei, la depozitul de alimente, Señora Cazales. Le aducea întotdeauna poze cu niște animale incredibile. Lisa se pomeni în brațele lui Enrique, omul cu căruța, „transportatorul”, cum le plăcea tuturor să-i spună.

În visul ei, auzi copitele măgarului lui, lovind pământul uscat, îl urmări până la fermă, traversă câmpurile de rapiță, ale cărei tulpini înalte și galbene o apărau de soarele arzător, apoi ajunse până la biserică. De când ploaia îi strâmbase tocul, ușa acesteia rămânea întredeschisă. Înaintă spre altar; de fiecare parte a acestuia, sătenii o priveau zâmbind. În primul rând de bănci,

maică-sa o luă în brațe și o strânse la pieptul ei. Parfumul pielii sale, în care transpirația se îmbina cu mirosul de săpun, îi pătrunse în nări. Lumina scăzu treptat, ca și cum soarele asfințea prea iute, și, deodată, cerul se întunecă. Aureolat cu un nimb de o luminozitate de opal, măgarul intră în biserică, contemplând, maiestuos și trist, adunarea. Furtuna izbucni brutal, făcând să intre în rezonanță zidurile bisericii abațiale. Se auzi vâjâitul surd al apei care năvălea în jos, pe coastele muntelui; țăraniii îngenuncheară, cu capetele plecate, împreunându-și mâinile ca să se roage și mai tare. Ei îi fu greu să-și întoarcă capul, ca și cum greutatea aerului i-ar fi îngreunat mișcărilor. Cele două batante ale ușii zburară, făcându-se țândări, și torentul intră în navă. Măgarul fu smuls de la pământ; animalul încerca, disperat, să-și țină nările deasupra valurilor, apoi scoase un ultim răget și fu înghițit de ape. Când Lisa deschise ochii, Philip stătea lângă ea și o ținea de mână. Îi mângâia părul și îi murmură acele dulci muștrări, prin care cei mari ar vrea să le impună tăcere copiilor, când, de fapt, numai țipetele i-ar putea elibera de spaime. Dar care adult își mai amintește de acele spaime?

Lisa se așeză, brusc, în pat și se frecă pe frunte, ca să-și îndepărteze broboanele de sudoare.

— De ce mama nu a venit la mine? La ce bun să mai am coșmaruri, dacă nu se trezește și ea?

Philip voi s-o ia în brațe, dar ea nu-l lăsă.

— E nevoie de timp, îi spuse el, doar nițel timp, și totul va fi mai bine.

Rămase cu ea, până când o fură din nou somnul. Întorcându-se în camera lui, nu aprinse lumina, ca să n-o trezească pe Mary. Bâjbâi, căutând patul, și se băgă în așternut.

— Ce ai făcut?

— Încetează, Mary!

— Dar ce-am spus?

— Tocmai asta e: nimic!

Ziua de sâmbătă se asemăna până la confuzie cu precedenta: ploaia enervantă se întorsese să bată din nou în ferestrele casei. Philip se închisese în birou. În salon, Thomas extermina câțiva extratereștri în formă de jumătăți de dovleac, care coborau

dincolo de ecranul televizorului. În bucătărie, Mary răsfoia paginile unei reviste. Ea își îndreptă privirea spre scara ale cărei trepte dispăreau în penumbra de la etaj; prin ușa culisantă a salonului, ghici spatele fiului său, aplecat asupra jocului. O contemplă pe Lisa, care desena în fața ei. Întorcându-și capul spre fereastră, se simți cuprinsă de tristețea cerului din această după-amiază posomorâtă și tăcută. Lisa își înălță privirea și surprinse suferința transformată în picuri ce curgeau pe obrajii lui Mary. Se uită la ea ținută, vreo câteva clipe; furia care o cotropi îi deforma chipul copilăresc. Sări imediat de pe scaunul pe care stătea și se îndreptă cu pas hotărât spre frigider. Îl deschise brusc și scoase din el ouă și o sticlă de lapte. Apoi, trânti ușa. Luă un bol, în care începu să bată amestecul cu o putere care o uimi pe Mary. Adăugă, în același fel și fără nici o ezitare, zahăr, făină și alte ingrediente pe care le lua, unul câte unul, de pe rafturi.

— Ce faci?

Copila o fixă pe Mary drept în ochi; buza inferioară îi tremura.

— În țara mea plouă, dar acolo nu sunt ploii ca aici, ci de-alea adevărate, care țin atâtea zile, că le uiți și numărul. Și ploaia de la noi este așa de puternică, încât, până la urmă, își găsește ea o cale ca să-ți intre sub acoperiș și să-ți curgă în casă. Ploaia asta e deșteaptă, mi-a spus mie mămica mea; tu nu știi, dar ei îi trebuie tot mereu mai mult și mai mult.

Furia Lisei creștea cu fiecare cuvânt. Copila aprinse gazul și puse o tigaie pe foc. Își văzu de treabă, fiind întreruptă doar de o tresărire.

— Atunci, ea încearcă să meargă mai departe și, dacă nu ești atent, până la urmă își atinge ținta: se strecoară în capul tău, ca să te înece, și, când a reușit, fuge prin ochii tăi, ca să se ducă să înece pe altcineva. Să nu minți, am văzut eu ploaia din ochii tăi; degeaba ai încercat s-o ții în tine! E prea târziu. Ai lăsat-o să intre, ai pierdut!

Și, continuându-și monologul furios, puse aluatul în tigaie și îl privi rumenindu-se pe foc.

— Ploaia asta e primejdioasă pentru că, atunci când intră în capul tău, îți ia bucățele de creier și, până la urmă, te face să te dai bătut și, în felul ăsta, mori. Eu știu cât se poate de bine că e adevărat, am văzut oameni de la mine de acasă care au murit

pentru că s-au dat bătuți. După aia, îi transportă Enrique în căruța lui. Ca să ne apere de ploaie, ca s-o împiedice să ne facă rău, mămica mea are un secret...

Și, adunându-și toate puterile, ea azvârli în aer, cu o mișcare bruscă, clătita. Aurie, aceasta se răsuci, înălțându-se cu încetineală, până se lipi de tavan, exact deasupra Lisei, care o arată cu degetul. Cu brațul întins ca o coardă de arc gata să se rupă, țipă la Mary:

— Asta era secretul lu' mămica mea: făcea sori pe acoperiș. Uite, spuse ea, arătând cu toată hotărârea spre clătita lipită de tavan. Uită-te odată! Vezi soarele?

Și, fără să aștepte vreun răspuns, întoarse o altă clătită, pe care o trimise după prima. Mary nu știa cum să reacționeze. Cu fiecare clătită care își lua zborul, fetița își ridica, mândră, arătătorul în aer și țipa:

— Vezi sorii? Atunci, nu mai trebuie să plângi!

Atras de miros, Thomas își îți vârful nasului de după ușă. În mărmurit, urmărea scena: mai întâi pe Lisa, care, în enervarea ei, părea un personaj de bandă desenată, și, apoi, pe maică-sa. Dezamăgit că nu vede nici o clătită, întrebă:

— Nu mi-ați lăsat și mie?

Lisa își înmuie, malițioasă, vârful degetului în aluatul dulce și îl băgă în gură. Aruncă o privire scurtă deasupra capului lui.

— O să ai una în două secunde! Stai așa, nu te mișca!

Când clătita căzu pe umărul băiețelului, acesta tresări. Se uită în tavan și izbucni imediat în râs, de parcă l-ar fi gădilat o lume întreagă. Lisa simți că furia de care fusese cotropită începea să se potolească. Ea puse jos tigaia și zâmbi. Ar fi vrut tare mult să-și stăpânească râsul care o cuprindea și pe ea, dar nu putu. Hohotele celor doi copii răsunară în bucătărie, iar Mary nu întârzie să se alăture veseliei lor molipsitoare. Philip intră și văzu un spectacol dintre cele mai neașteptate.

Simți mirosul dulce de clătite care umpluse bucătăria și căută, cu privirea, de jur împrejurul lui.

— Ați făcut clătite și nu mi-ați lăsat și mie una?

— Ba da, ba da, spuse Mary, cu ochii umezi. Stai așa, nu te mișca!

Rezemată de frigider, Lisa se prăpădea de râs. Thomas, gâfâind și gemând, se lungise pe jos.

Râsul lui Philip îi atrase atenția lui Mary. Ochii ei se mutau de la băiat la el, de la el la Lisa și înapoi. Îi contempla pe toți trei, asistând la această complicitate, pe cât de bruscă, pe atât de îndrăcită, la care ea deja nu mai participa. Deveni pe deplin conștientă de melodia victorioasă ce cuprinsese casa și surprinse tandrețea din zâmbetul schițat de buzele lui Philip, care se uita la Lisa. Expresia fetiței semăna perfect cu cea a femeii din poza pusă pe etajeră, sus, în biroul soțului ei. Cu excepția pielii ei, care avea o nuanță măslinie, Lisa îi semăna maică-sii trăsătură cu trăsătură. Când privirea i se întâlnește cu a lui Philip, Mary înțelese într-o clipă...

O copiliță care născocise sori sub acoperiș „ca să-i alunge ploaia din fundul ochilor” sosise în casa ei, iar ea n-o voia. Dar fetița purta într-însa toată înțelepciunea și nesăbuința unei alte femei, care bântuia dintotdeauna emoțiile interzise ale bărbatului pe care îl iubea ea.

Philip o privi, la rândul lui, iar zâmbetul i se transformă în tandrețe. Ieși din bucătărie, se duse în garaj, luă de acolo o scară pliantă, pe care o cără sub braț, o desfăcu și urcă pe treptele ei. Cățărat pe ultima, desprinsă de tavan o clătită:

— Îmi dați o farfurie? Nu putem veni toți să mâncăm aici, sus: nu avem decât o scară. Nu știu ce faceți voi, dar mie începe să-mi fie foame.

Cina se încheie cu priviri complice, schimbate între băiețel și tatăl lui, și indiscrete, între Mary și Lisa.

După ce se termină episodul din *Murphy Brown*, urcară să se culce. Pe culoarul ce ducea spre baia fiecăreia, Mary îi spuse Lisei să se spele pe dinți. După ce avea să se bage în pat, va veni la ea pentru clipa de alint. Urmă un moment de tăcere și Mary simți că Lisa nu se mișca-se din loc. Din spate, o auzi pe fetiță, care întreba:

— Ce-i ăla alint?

Mary se întoarse cu fața la ea și încercă să-și ascundă tulburarea, dar vocea îi tremură.

— Cum adică „ce-i ăla alint”?

Lisa își pusese mâinile în șolduri.

— Ei bine, da, cei ăla alint?

— Lisa, trebuie să știi! O să vin la tine, să te văd și să te pup

înainte de culcare.

— Și de ce să mă pupi? Azi n-am făcut nimic bun!

Mary o privi cu atenție pe copila nemișcată: aplombul ei o făcea să pară la fel de puternică și de fragilă ca o mică vietate care încearcă, umflându-și corpul, să intimideze un animal de pradă. Se apropie și o însoți până în baie. În timp ce Lisa se spăla pe dinți, ea se așeză pe marginea căzii și examina, în oglindă, chipul fetiței.

— Nu te freca prea tare. Am observat că îți sângerează gingiile în timpul nopții. O să te duc la un dentist.

— Dar de ce să mergi la doctor, dacă nu ești bolnav?

Lisa își șterse cu meticulozitate colțurile gurii și puse prosopul, la loc, pe calorifer. Mary îi întinse mâna; ea nu-i dădu nici o atenție și ieși din baie. Mary o urmă în camera ei și așteaptă să se bage în așternut, ca să se așeze alături, pe pat. Îi trecu mâna prin păr, se plecă asupra frunții ei și o sărută cu vârful buzelor.

— Dormi, poimâine începi școala și trebuie să fii în formă.

Lisa nu răspunse nimic. Mult timp după ce ușa se închisese, ea rămase cu ochii larg deschiși, scrutând semiîntunericul.

Primul an școlar al Lisei începu în mijlocul tăcerilor ei de persoană adultă, prizonieră pentru mult timp într-un corp de copil. Nimeni nu-i auzea vocea, doar profesorii, când îi puneau vreo întrebare, ceea ce se întâmpla rar, fiindcă puțini dintre ei se interesau de fetiță, convinși că, orice s-ar întâmpla, o să repete anul. Nici acasă nu vorbea mai mult și răspundea prin semne din cap ori prin câteva bolboroseli ieșite din fundul gâtuleului. Lisa și-ar fi dorit să fie mai mică decât furnicile pe care le hrănea seri întregi retrasă în cameră, unde, cât era vremea de lungă, nu făcea decât un singur lucru: aduna imagini din viața ei „de înainte”, alcătuiind un lung șir de amintiri, un firișor de speranță, pe care îi plăcea să hoinărească, în acest univers, care era numai al ei, asculta trosnetul pietrelor de sub roțile Jeepului, anunțând că se întorsese Susan; atunci, din străfundul memoriei sale, se ivea acel miros îmbătător de pământ ud amestecat cu aroma cetinii de pin și, apoi, uneori, ca prin farmec, vocea mamei sale, auzită în depărtare, prin foșnetul frunzișurilor.

Adesea, vocea lui Mary o readucea în această lume străină, unde singura ei alinare era o privire aruncată spre ceas, care, tot

măsurând minutele, avea să facă, în cele din urmă, să treacă anii.

*

Venise Crăciunul și, o dată cu el, acoperișurile decorate cu ghirlande de lumini, care se profilau pe cerul nopții. În mașină, întorcându-se cu Mary de la New York, unde fuseseră după ultimele cumpărături, Lisa nu se putu împiedica să nu-și exprime punctul de vedere.

— Ar trebui ca jumătate din becurile astea, care nu folosesc la nimic, să fie trimise la mine acasă. În felul ăsta, ar fi lumină în toate casele.

— La tine acasă, ripostă Mary, e locul în care trăim noi toți, pe o străduță mică din Montclair, unde toate familiile au deja lumină. Nu e nici un rău să trăiești bine, nu te mai gândeai tot timpul la ceea ce lipsește în locul de unde vii și nu mai spune că acolo e casa ta, fiindcă tu nu ești honduriană; după câte știu eu, ești americană, țara ta este aici.

— Când o să fiu majoră, o să am dreptul să-mi aleg naționalitatea!

— Există oameni care își riscă viața pentru a veni să trăiască la noi; tu ar trebui să fii fericită.

— Asta se întâmplă fiindcă ei n-au dreptul să aleagă!

În lunile următoare, Philip se sili să facă din familia lui un tot. Munca îl acapara din ce în ce mai mult, așa că el jongla cu fiecare minut disponibil în încercarea de a crea momente de destindere și amuzament. Călătoria de Paști, la Disneyworld, se încadra în aceste tentative și, în ciuda altercațiilor aproape zilnice dintre Lisa și Mary, vacanța le lăsă o primă amintire plăcută. Cu toate astea, i se părea că, de-a lungul săptămânilor, sub același acoperiș, se formau două cupluri: de o parte Lisa și el, de altă parte soția și fiul lui.

*

În acest început de vară 1989, Philip o luă pe Lisa la celălalt capăt al Statului New York. După o călătorie lungă și tăcută,

paznicul taberei de pescuit îi însoțise până la micuța lor cabană. Îi făcuse, complice, cu ochiul, Lisei, care se prefăcuse că nu observă nimic. Pe celălalt mal al lacului, se întindea coasta canadiană. La căderea nopții, luminile din Toronto aveau să apară ca un halo portocaliu, reflectat de pânțelele norilor. După cină, se instalară pe veranda care dădea spre apa liniștită. Lisa rupse tăcerea:

— La ce folosește copilăria?

— De ce îmi pui întrebarea asta?

— De ce răspund întotdeauna oamenii mari cu o altă întrebare, atunci când nu știu să răspundă la cea care le-a fost pusă? Mă duc să mă culc.

Și se ridică. El o apucă de încheietura mâinii, silind-o să se așeze la loc.

— Pentru că, în felul ăsta, mai câștigă puțin timp! Dacă tu îți închipui că e o întrebare ușoară...

— Tot nu mi-ai răspuns!

— Pentru că există atâtea copilării diferite, încât e greu de formulat răspunsul. Dă-mi puțin timp și profită de ocazie ca să-mi dai definiția ta.

— Eu sunt aia care ți-a pus întrebarea, ripostă Lisa.

— Toată copilăria mi-am petrecut-o împreună cu mama ta.

— Nu te-am întrebat asta.

— Tu vrei să-ți vorbesc despre copilăria lui Susan. Ca toți copiii pe care viața îi face să crească prea repede, nu se simțea deloc în largul ei. Ca și tine, era prizoniera aparenței sale și a păcătoasei de clepsidre, din care nisipul nu curgea suficient de repede. Ea își petrecea ziua de azi așteptând să vină ziua de mâine și, tot timpul, visa să crească mai repede.

— Era nefericită?

— Nestăpânită. Copilăria este ucisă de nerăbdare.

— Și?

— Și copilăria — fiindcă la asta se referea întrebarea ta — devine un parcurs de o lungime insuportabilă, așa cum e pentru tine, în momentul ăsta. Nu-i așa?

— Și, atunci, de ce nu poți să devii imediat adult?

— Pentru că are și copilăria virtuțile ei. Ea ne folosește ca să punem temelile visurilor și vieților noastre. În amintirile despre copilăria ta o să-ți găsești forțele, mâniile, pasiunile și, foarte

adesea, ele te vor ajuta să treci peste spaimetele și peste limitele tale.

— Mie nu-mi mai place copilăria mea.

— Știu, Lisa. Și îți promit că o să fac tot ce pot ca să ai o copilărie bogată în culori, dar vor fi totuși și niște reguli în alb și negru.

La revărsatul zorilor, se așezară în capătul cel mai îndepărtat al pontonului. Cu sufletul pregătit, ca să fie cât mai răbdător, el o rugă, în timp ce ea își încurca a patra oară ața de pescuit pe mulinetă, să se facă, măcar puțin, că se distrează. Îi aminti că ea voise să meargă la pescuit în această mică escapadă făcută numai între ei. Plescăind sec din limbă, ea rosti, atunci, cuvintele: „Pe mare!”; și adăugă numaidecât: „Nu pe lac!”. Își lăsă firul undiței să plutească pe apă și contemplă vălurelele care păreau că vor să conveargă, toate, spre piloni.

— Vorbește-mi despre cum era acolo! spuse Philip.

— Ce vrei să-ți spun?

— Spune-mi cum trăiai acolo.

Ea făcu o pauză, după care îi răspunse încetșor: „Cu mama”. Apoi tăcu. Philip își mușcă falca, pe dinăuntru, își lăsă undița, veni lângă ea și o luă în brațe.

— N-a fost o întrebare prea deșteaptă, îmi pare nespus de rău, Lisa.

— Ba da, fiindcă voiai să-ți vorbesc despre ea! Vrei să știi dacă îmi vorbea despre tine? Niciodată! Nu mi-a vorbit niciodată despre tine!

— De ce ești rea?

— Aș vrea să mă întorc la mine acasă. Nu vă iubesc îndeajuns!

— Dă-mi puțin timp, doar puțin timp...

— Mama zice că dragostea se simte imediat ori deloc.

— Mama ta era foarte singură, cu ideile astea, ale ei, imediate!

A doua zi, ea pescui un pește atât de mare, încât fu cât pe ce să cadă în nas. Surescitat, Philip o înconjură cu brațele, pentru a „securiza” captura. După o luptă înverșunată, aduseră pe mal un snop imens de alge. Philip îl privi mâhnit, apoi zări pomeții Lisei, care se înălțau. Și, pe dată, pontonul fu înfrumusețat de una dintre virtuțile copilăriei: sunetul unui râset, care se răspândi în aer.

Uneori, Lisa avea coșmaruri. Atunci, Philip o lua în brațe și o legăna; în timp ce îi alina nopțile, el se gândea la coșmarurile care îi bântuiau viața lui de adult. Unele răni din copilărie nu se cicatrizează, ci cad în uitare — lăsându-ne răgazul să creștem — pentru a ieși din nou la lumină, mai târziu.

La sfârșitul săptămânii se întoarseră acasă. Thomas era mulțumit că îi regăsise și nu se mai dezlipea de ei. De îndată ce Lisa se izola în camera ei, Tom o urma și se așeza chiar pe jos, sub fereastră, ghicind că discreția era condiția necesară pentru a fi acceptat acolo. Din când în când, Lisa îi arunca o privire înduioșată și se cufunda iar în gândurile ei. Când era bine dispusă, îl lăsa să vină lângă ea, în pat, și îi povestea întâmplări de pe un alt meleag, unde furtunile sunt înspăimântătoare și unde vântul ridică un praf amestecat cu cetină de pin.

*

Trecu și vara. Lisa repetă clasa, iar începutul școlii marcă debutul unei adolescențe tulburi. Fata nu se amesteca deloc, sau în mică măsură, cu colegele, prea mici pentru gustul ei. Adâncită, mai tot timpul, în cărți pe care și le alegea singură, ea nu-și simțea niciodată singurătatea.

Într-o zi de decembrie, Thomas, auzind o fată care o făcea pe sora lui „străină împutită”, îi trase un șut îngrozitor în tibie. Urmă apoi o cursă de urmărire pe culoare și o placare la sol, care îi crăpă lui Tom buza superioară. Gura i se umplu de sânge. Lisa veni într-un suflet și, când îl văzu așa, căzut la pământ, se înfipse cu violență în părul celei care o insultase, o împinse la perete și îi trase un pumn de o forță nestăpânită. Adolescenta se răsuci și se prăbuși, cu nasul plin de sânge. Thomas se sculă de jos, înspăimântat, fără să mai recunoască figura Lisei. Atunci, ea începu să rostească o serie de amenințări în spaniolă, strângându-și de gât victima. Thomas se năpusti spre Lisa, implorând-o să-i dea drumul fetei. În cele din urmă, cu obrajii tremurând de furie, ea o lăsă, dându-i o ultimă lovitură de picior, după care plecă fără să se uite în urmă. Fu eliminată din școală pe o perioadă de cincisprezece zile și consemnată în camera ei. Ușa rămase închisă și fata nu-l lăsă pe Thomas să intre nici măcar când îi aducea fructe. Pentru prima oară, Mary fu aceea

care restabili pacea în casă. Ziarista din ea reuși să biruie tăcerile băiatului, care îi povesti toată tărașenia. Atunci, își fixă o întâlnire, chiar pentru a doua zi, cu directorul de studii și ceru cu fermitate ca fiica ei să fie reprimită imediat la cursuri. Totodată ceru ca aceea care îi insultase fiica să-și prezinte scuzele. Lisa nu spuse nimic și se duse la școală. Nu o mai insultă nimeni, iar Thomas își plimbă, țanțoș, câteva zile, buza umflată și vânătă.

*

Lisa își sărbători cei unsprezece ani la sfârșitul lui ianuarie. Doar două colege de clasă onoraseră invitația la gustarea de aniversare organizată de Mary. Seara, familia avu la cină felurile rămase de la bufetul de care invitatele aproape că nici nu se atinseseră. Lisa nu-și părăsi camera. După ce făcu ordine în bucătărie și dădu jos ghirlandele din salon, Mary se duse la ea, cu o farfurie de mâncare. Așezată la picioarele patului, ea îi explică Lisei că trebuia să fie mai comunicativă la școală, ca să-și poată face prietene.

Primele zile de primăvară aduseseră soarele, dar aerul dimineții era încă rece. Joanne și Mary stăteau de vreo oră la ceai, în salon, când Lisa se întoarse, la sfârșitul după-amiezei, de la școală. Trânti ușa de la intrare, abia îngână un bună seara și urcă în camera ei. Vocea fermă a lui Mary o opri la a șasea treaptă. Lisa se întoarse, lăsând vederii un pantalon mânjit, având niște pete perfect asortate cu noroiul de pe obraji ei. Starea pantofilor nu distona cu nimic față de cea a hainelor.

— Tu te scalzi în băltoacele de noroi, de te întorci aproape zilnic în halul ăsta? Oare ar trebui să-mi cumpăr o spălătorie, ca să pot face față jocurilor tale? întrebă Mary, ieșindu-și din fire.

— Mă duceam să mă schimb, răspunse Lisa, pe un ton ce ascundea nerăbdarea.

— Este ultima oară când îți spun! țipă Mary, când Lisa dispăru după cotitura scării. Și ai să coborî imediat să-ți faci un sandviș. Mie, una, mi s-a făcut lehamite să văd că nu mănânci nimic niciodată. M-ai auzit?

Un „da” indolent se auzi din fundul culoarului, urmat de o altă ușă trântită. Mary se întoarse și se așeză lângă prietena ei,

oftând din fundul sufletului. Joanne, pusă la patru ace, strălucind în taiorul ei bej, își trecu cu delicatețe mâna prin păr, ca să se asigure că n-avea nicio șuviță deranjată, și zâmbi cu bunăvoință.

— Totuși, cred că nu ți-e prea ușor să suportți asta în fiecare zi! Te plâng, spuse ea.

— Da, și după ce termin cu ea, o să-i vină rândul lui Thomas, care o imită întruna.

— Cu ea, situația trebuie să fie deosebit de complicată.

— De ce?

— Știi tu prea bine ce vreau să spun. În oraș, toate știm chestia asta și te admirăm foarte mult.

— Joanne, despre ce vorbești?

— O adolescentă este întotdeauna dificilă pentru o mamă; dar Lisa vine din altă țară, ea nu e deloc ca ceilalți. Din partea unei mame vitrege, este deosebit de generos să faci abstracție de aceste diferențe și s-o domesticească așa cum faci tu.

Observația răsună în capul lui Mary ca o izbitură de ciocan.

— Adică relațiile mele cu Lisa fac obiectul conversațiilor din oraș?

— Bineînțeles că vorbim despre ele. Totuși, povestea ta nu e una banală. Ce fericire pe noi! Iartă-mă pentru această ultimă remarcă, n-a fost drăguț din partea mea. Nu, ceea ce vreau să spun este că noi te compătimim, atâta tot.

Iritarea care o cuprinsese pe Mary, de la prima silabă rostită de Joanne, se transformase într-o mânie surdă. Clocotea. Își apropie fața de a invitatei sale, devenind aproape amenințătoare, și, maimuțărind-o, îi spuse:

— Și unde mă compătimiți, scumpa mea? La coafor? În sala de așteptare a ginecologului, în cea a nutriționistului, sau pe sofaua psihanalistului? Dacă nu cumva o fi pe masa de masaj, în timp ce te lași pipăită! Ia zi, fiindcă vreau, cu adevărat, să știu: care sunt momentele alea în care vă ia așa de rău cu ictis-plictis, încât mă compătimiți pe mine? Știam eu că viețile voastre de rahat sunt plicticoase până la Dumnezeu și că anii nu aranjează deloc lucrurile, dar chiar în halul ăsta și chiar așa de iute?

Joanne se trase înapoi, lipindu-se și mai tare în canapea.

— Dar nu te enerva așa, Mary, e ridicol! Nu ți-am spus-o cu nici o răutate. Înțelegi totul pe dos; dimpotrivă, eu voiam să-ți arăt afecțiunea pe care ți-o purtăm.

Mary se ridică și o apucă pe Joanne de braț, silind-o și pe ea să se scoale.

— Știi, Joanne, pe mine, una, mă plictisește de moarte afecțiunea ta. De altfel, ca să nu-ți ascund nimic, toate mă călcați pe nervi, iar tu, președinta clubului ăluia, al tău, de muieri neregulate, în special. Ascultă-mă bine! O să-ți dau o mică lecție de vorbire. Dacă îți concentrezi bine atenția creierașului ăluia minuscul, din capul tău, la ceea ce o să-ți spun, poate că o să le repeți și suratelor tale, fără să greșești. De domesticit, domesticești un animal; pe un copil îl crești! Ce-i drept, când îi văd pe ai tăi, pe stradă, sunt conștientă că tu n-ai priceput prea bine care e diferența; totuși, încearcă! Ai să vezi că o să te plictisești mult mai puțin. Acum, ai să pleci de la mine, altfel, te scot eu, în două minute, cu niște picioare în cur.

— Dar tu ți-ai ieșit cu totul din minți?

— Da, zberă Mary. De-aia m-am măritat de atâta amar de vreme, de-aia îmi cresc amândoi copiii, și unde mai pui că sunt și fericită! Afară! Cară-te!

Mary trânti cu violență ușa în urma lui Joanne, care se îndepărta pe alee. Ca să-și tragă sufletul și ca să-și mai alunge migrena care o apucase, își lipi fruntea de perete. De-abia începuse să-și revină din emoții, când tresări la auzul treptelor ce trosneau în spatele ei. Se întoarse.

Îmbrăcată cu un trening sclipitor de curat, Lisa intră în bucătărie, de unde ieși, după câteva momente, ținând în mâini o farfurie. Între patru felii de pâine unse cu maioneză, pusese bucăți de jambon și de pui. Sandvișul era atât de înalt, încât, pentru ca să stea în picioare, înfipsese în el un bețișor de la chinezul care le aducea mâncare acasă, când Mary nu avea chef de gătit. La mijlocul scării, acolo unde fusese luată la rost adineauri, Lisa se întoarse și, zâmbind mândră, cu gura până la urechi, spuse:

— Acum, chiar că mi-e foame!

Și se înapoie în camera ei.

*

În iulie, plecară toți patru să-și petreacă vacanța în Munții Stâncoși. Muntele, loc în care Lisa regăsea o fărâmə din

libertatea care îi lipsea, o apropiere de Thomas. Indiferent dacă făcea ascensiuni, se cățara în copaci, pândeau animalele sau prindea insectele cele mai variate, fără să fie înțepată, se implica până la capătul puterilor, stârnind admirația celui care o considera tot mai mult, pe măsură ce treceau zilele, drept sora lui mai mare. Fără să-și mărturisească, Mary suferea văzând complicitatea care se năștea între cei doi copii, în detrimentul unui timp pe care, de obicei, îl împărțea cu fiul ei. Dis-de-diminează, Lisa îl antrena într-o zi plină de aventuri. Ea își asuma rolul de responsabilă a unei tabere înființate de Corpul Păcii, iar băiețelul pe cel al diferitelor victime lovite de uragan. Din acea seară de furtună, când stătuse lângă ea, ca s-o liniștească, păstrând secretul frisoanelor care o scuturaseră, el fusese promovată ca aghiotant. A doua zi, în zori, când pământul era încă ud de rouă, ea îl amestecă cu cetină de pin și trase adânc, pe nări, mireasma pe care o răspândea. În timpul micului dejun, ea îi aduse lui Philip acest amestec, declarând cu mândrie și spre mare disperare a lui Mary, că mirosea ca la ea acasă, dar ceva mai frumos.

Luna se vacanță trecu iute și, întorși la periferia New Yorkului, cei doi copii se simțiră ca într-un fel de închisoare. Școala începu în monotonia zilelor care se scurtau, când nuanțele de roșu ale toamnei nu mai compensau cenușii unui cer pe care nu-l mai lumina decât promisiunea verii ce avea să se întoarcă anul viitor.

*

De Crăciun, Lisa primi o trusă de desen, alcătuită din cutii de creioane, cărbune, pensule și tuburi de acuarele. Ea începu de îndată, pe o coală de hârtie prinsă cu piuneze de perete, o frescă imensă.

Tabloul, care vădea calități artistice, reprezenta satul Lisei. Ea pictase, acolo, piața principală, dominată de o bisericuță, străduța ce ducea la școală, marele depozit, pe care îl lăsase cu porțile deschise și cu Jeepul parcat în față. În prim-plan apăreau Manuel, Señora Cazales și măgarul său, stând în fața vechii case de pe marginea coastei. „E satul nostru din munți. Mămica e în casă”, mai adăugase ea.

Mary se silise să contemple „opera” și răspunsese imediat,

sub privirea mândrea a lui Philip: „E foarte bine. Cu puțin noroc, în vreo douăzeci de ani o să apar și eu în tablou. O să fie ceva mai greu, fiindcă o să am riduri, dar și tu o să ai mai multă experiență în mânuirea penelului. Sunt sigură că, atunci când o să vrei, o să izbutești... Timp avem”.

Pe 16 ianuarie 1991, la ora 19 și 14, inima Americii începu să bată în ritmul obuzelor care cădeau peste Bagdad. După un ultimatum ce expirase în ajun, la miezul nopții, satele Unite, împreună cu principalele puteri occidentale, intrau în război împotriva Irakului, pentru a elibera Kuweitul. Două zile mai târziu, compania Eastern Airlines își închidea porțile, deoarece nu mai transporta pasageri nici către Miami, nici către o altă destinație. La o sută de ore de la începutul ostilităților terestre, armatele aliate încetau lupta. În schimbul de focuri fuseseră uciși o sută patruzeci și unu de soldați americani, optsprezece britanici, zece egipteni, opt din Emirate și doi francezi. Războiul tehnologic făcuse să piară o sută de mii de militari și de civili irakieni. La sfârșitul lui aprilie, Lisa decupa un articol din *New York Times*, pe care îl învăță aproape pe dinafară și pe care îl lipi într-un album mare. În el se putea citi că asupra coastelor Bangladeshului se abătuse un ciclon, omorând douăzeci și cinci de mii de persoane. La sfârșitul primăverii, Lisa fu adusă acasă de o mașină a poliției municipale, după ce fusese surprinsă pictând un drapel pe trunchiul unui copac din spatele gării. Philip reuși ca procesul verbal să nu fie înaintat către judecător, dovedindu-le polițiștilor, cu dicționarul în mână, că era vorba de culorile honduriene și nu de cele irakiene. Ea fu consemnată pe tot week-end-ul în cameră, iar Mary îi confiscă, pentru o lună, trusa de desen.

Anul 1991 se mândrea cu speranțele democratice pe care le vedea născându-se: la 17 iunie, în Africa de Sud, erau abolite legile apartheidului; la 15, alegerea lui Boris Elțin ca președinte al Federației Ruse arăta că venise sfârșitul URSS-ului. În luna septembrie, primele lupte duse de șapte sute de blindate iugoslave ce încercuiau orașele Vukovar, Osijek și Vincovci anunțau începutul altui război, care avea să însângereze, în curând, inima bătrânei Europe.

*

Anul 1992 se născu pe un ger aspru. În câteva săptămâni, Lisa avea să împlinească treisprezece ani. Din vârful dealurilor de la Montclair, putea fi zărit New Yorkul, drapat într-o mantie cenușiu-alburie. Philip stinse lumina din birou și se duse lângă soția lui, care dormea. Se întinse alături de Mary și își trecu mâna ușor peste spatele ei, după care se întoarse pe o parte.

— Mi-e dor de privirea ta, spuse ea în întuneric. (Făcu o pauză, apoi își mărturisi oful, în noaptea de ianuarie.) Când te uiți la Lisa, văd cum ți se luminează ochii. Dacă mi-ai putea da și mie măcar un sfert din lumina asta! De când a murit Susan, când mă privești pe mine, ochii îți sunt stinși; în tine a murit ceva, iar eu n-am puterea să readuc la viață acel ceva.

— Nu, te înșeli. Îmi dau silința, fac tot ce pot, dar nu mi-e întotdeauna ușor și nici nu sunt perfect.

— Philip, ușa sufletului tău este ferecată, așa că nu te pot ajuta. Oare, pentru tine, trecutul contează mai mult decât prezentul și viitorul? Este atât de ușor să te dai bătut în fața nostalgiei! Ce formidabilă este durerea asta pasivă! Ce admirabilă e moartea asta lentă! Totuși, este tot o moarte! În primele zile de după întâlnirea noastră, îmi spuneai visele tale, dorințele tale... Am crezut că mă chemi, și am venit; însă ai rămas, în continuare, captivul imaginației tale. Iar eu am avut impresia că sunt izgonită din propria mea viață. Nu te-am răpit de la nimeni, Philip! Când ne-am cunoscut, erai liber! Îți amintești?

— De ce îmi spui toate astea?

— Pentru că mă părăsești, iar eu nu știu care e cauza.

— De ce refuzi să ți-o apropii pe Lisa?

— Fiindcă e nevoie de două persoane pentru chestia asta; și fiindcă nici ea nu vrea. Pentru tine e ușor, locul de tată era liber.

— Dar, în inima ei, este loc cât vrei!

— Tu spui asta? Tu, care — în ciuda dragostei mele — n-ai știut să-mi faci loc în inima ta!

— Atât de tare te fac să suferi?

— Mult mai mult, Philip. Nu e singurătate mai rea ca singurătatea în doi. Deși te iubesc, am vrut să plec. Ce incoerență incredibilă, ce insultă adusă vieții! Dar, pentru că te iubesc, sunt încă aici, și tu nu mă vezi, nu te vezi decât pe tine, nu vezi decât durerea ta, îndoielile tale, șovăielile tale. Și deși

nu-mi mai meriți iubirea, eu te iubesc.

— Ai vrut să mă părăsești?

— M-am gândit la asta în fiecare dimineață, când mă sculam, m-am gândit în primele ore ale zilelor, văzând cum îți înghițeai cafeaua în tăcerea locurilor tale de refugiu, văzând cum te învăluiai în singurătate, cum te spălai de mireasma pielii mele, sub apa care curgea prea îndelung, văzând cât erai de departe de noi, în timp ce stăteai sub duș, văzând cum te repezeai la telefon, de parcă era o fereastră prin care să evadezi și mai mult. Și, când colo, am rămas aici, purtând povara unui ocean de fericire, în care visasem să ne scăldăm.

— Mă simt doar puțin dezorientat, pleda el, încetșor.

— N-ai tras nici o învățătură, Philip. Te observ când te uiți în oglindă și te vezi îmbătrânind, când îți treci degetele peste ridurile care ți se formează pe față. Ți-am iubit bătrânețea chiar din prima zi. Așa am știut că vreau să-mi clădesc viața împreună cu tine. Fiindcă ideea unei vârste fără limite, alături de tine, mă făcea fericită; fiindcă, pentru prima oară în viața mea, nu mă mai temeam de eternitate; fiindcă, atunci când pătrundeai în mine, îți simțeam forța și slăbiciunea și fiindcă iubeam dulcea lor contopire. Dar nu pot inventa, de una singură, viața noastră; nimeni nu poate. Nu-ți inventezi viața, iubirea mea; îți trebuie doar curajul de-a o trăi. O să plec câteva zile. Abandonându-mă ție, până la urmă o să mă pierd.

Philip luă mâinile lui Mary într-ale sale și i le sărută.

— O dată cu ea mi-a murit copilăria și nu pot pune capăt acestei suferințe.

— Susan e un pretext, iar adolescența la fel. Poți prelungi la nesfârșit această parte a vieții tale; toată lumea poate. Visezi un ideal, îl implori, îl chemi, îl pândești și, în ziua în care ți se conturează, descoperi că ți-e teamă să-l trăiești, ți-e teamă că nu te poți ridica la înălțimea propriilor tale vise, ți-e teamă să le transpui într-o realitate de care devii responsabil. E așa de ușor să renunți să fii adult, e așa de ușor să-ți uiți greșelile, să pui eroarea pe seama unei fatalități care îți maschează lenea. Dacă ai ști cât de obosită mă simt dintr-o dată! Philip, eu am avut curajul de a te iubi, cu toată viața ta, care era atât de complicată, cum îmi spuneai la început. Complicată cu ce? Cu suferințele tale, cu imperfecțiunile tale? Credeai cumva că tu le

deții monopolul?

— Ești obosită de mine?

— În tot timpul ăsta, când tu te ascultai, eu te înțelegeam. Ideea de a te face fericit mă copleșea de bucurie și nici nu mă sinchiseam de viața cotidiană. Nu m-a deranjat nici periuța ta de dinți pusă în paharul meu, nici zgomotele tale din timpul nopții și nici fața ta boțită, dimineața. Visul meu m-a făcut să trăiesc mult deasupra acestor lucruri. Și eu a trebuit să învăț cum să lupt împotriva momentelor mele de singurătate, împotriva momentelor mele de amețeală. Le vedeai oare? Ți-am dat toate motivele din lume pentru a încerca să admiți că pământul tău se învârtea totuși în sens invers. Însă, vrei, nu vrei, el se învârtește într-un singur sens și, vrei, nu vrei, el te va purta în spinarea lui, iar tu te vei învârti ca el.

— Dar ce s-a întâmplat, de-mi spui toate astea?

— Tocmai că nu s-a întâmplat nimic. A fost de ajuns să-ți văd corpul care se îndepărta de mine tot mai mult, în fiecare noapte; a fost de ajuns să-mi deschid ochii și să-ți văd spatele, când, înainte, îți descopeream chipul adormit; a fost de ajuns să-ți simt mâinile care alunecau, cu lașitate, pe pielea mea... Doamne, cât ți-am urât „merci”-urile alea, când te sărutam pe ceafă. De ce n-ai lucrat până târziu și în seara asta? Aș fi vrut atât de mult să mai rezist o vreme și să nu-ți spun nimic!

— Dar, ceea ce îmi spui tu acum este că nu mă mai iubești.

Mary se dădu jos din pat și se întoarse să-l privească, în timp ce ieșea din cameră. El îi văzu curbele trupului dispărând în penumbra culoarului, așteptă câteva clipe și se duse după ea: era așezată în capul scării și privea fix, în jos, spre intrare. El îngenunche în spatele ei și o înconjură, stângaci, cu brațele.

— Îți spuneam exact contrariul, spuse ea.

Apoi, coborî treptele, intră în salon și închise ușa în urma sa.

Grea dimineață, după o noapte ce eliberase cuvinte ghicite, dar pe care conștiința nu voise să le audă! Zgribulindu-se în haina ei de piele, Mary stă pe prag, înțepenită de frigul dimineții, contra căruia încearcă să lupte.

De pe scară, se apropie vocile copiilor. Ea le strigă că o să-i aștepte în mașină și că trebuie să se grăbească, altfel iar o să întârzie. Philip vine lângă ea, îi pune mâna pe ceafă și o

mângâie.

— Poate că nu mă exprim așa cum ai dori tu, dar te iubesc cu adevărat, Mary.

— Nu acum. Nu în preajma copiilor, te rog. E prea devreme pentru clătite.

El o sărută pe buze. Din capul scării, Thomas începe să cânte cât îl ține gura: „Îndrăgostiții, îndrăgostiții, îndrăgostiții!”. Lisa îl lovește cu umărul și, pe un ton care se dorește pe cât de autoritar, pe atât de arogant, spune: „Fii pe pace, Thomas! Ai să treci și tu, într-o bună zi, de pragul vârstei de șapte ani, n-ai să rămâi așa toată viața!”. Fără să aștepte vreun răspuns, ea coboară treptele. Leșind, șterpelește cheile din mâna lui Mary și, din mijlocul aleii, strigă: „Eu sunt aia care vă așteaptă în mașină!”. După care, adăugă, cu glasul scăzut, strâmbându-se: „Îndrăgostiților!”.

Mary coboară pe alee, își pune valijoara în portbagajul mașinii 4x4 și se instalează la volan.

— Pleci în călătorie? Întreabă Thomas.

— O să stau câteva zile la sora mea, la Los Angeles. De voi o să se ocupe tăticu’.

*

Mary își lăsase mașina în parcare și o luase pe pasarela ce ducea la terminal. Tocmai se încheiaseră niște lucrări de reparații și vopseaua încă lucea. Avionul ei nu decola decât peste trei ore, îmbarcarea nici nu începuse. Intră în bar și se așeză pe un taburet, la teighea. De acolo, contempla piste. Un barman cu accent spaniol îi servi o cafea cu lapte. În tăcerea sălii pustii, ea vedea defilându-i prin fața ochilor tablouri din trecut: momentul întâmplător al primei întâlniri din întunericul unei săli de cinema, primele cuvinte — neașteptate — rostite în stradă, gingășia tulburării care îi înfrigura, confuzia sentimentelor, când fiecare și-a văzut de viața lui, după ce au făcut schimb de numere de telefon. Așteptarea care înflăcăra speranța, detaliile care îl aminteau pe cel încă necunoscut, emoția primului telefon, care a făcut ca ziua următoare să fie atât de deosebită, apoi tăcerea din nou instalată și timpul care nu se mai sfârșea, ritmat

de gânduri pe care nu voiau să și le ghicească. În mijlocul mulțimii, o privire unică aruncată peste Times Square, într-o noapte de revelion; o ușă de imobil care se deschide într-o dimineață glacială, pe o stradă pustie din SoHo; și, din nou, așteptarea. Intimitatea născândă a serilor încheiate în spatele vitrinei lui Fanelli; o veche scară de lemn — în care fiecare treaptă părea mai înaltă decât precedenta — după ce el dispăruse la colțul străduței; ore întregi petrecute cu ochii pe telefon. În mijlocul alaiului, amintiri despre toate primele dați: un buchet de trandafiri roșii, căzut pe palier; pudoarea îmbrățișărilor, din pricina căreia gesturile stângace păreau să capete atâta importanță; o noapte neliniștită, cu somnul din care fiecare se deștepta mereu, de teamă să nu-l incomodeze pe celălalt; și corpul care nu-și mai găsea poziția, ori brațul care nu știa cum să se mai așeze.

Și, când au ghicit că atașamentul pe care îl recunoșteau amândoi avea să ocupe în viața lor un loc nebănuț, primele temeri: teamă că celălalt va pleca, o dată cu venirea dimineții, și că nu va mai telefona; teama de a recunoaște, pur și simplu, că, a iubi pe cineva, înseamnă — chiar și în cazul celor mai puțin docili — a deveni dependent... împrejurările ce devin momente de început ale cuplurilor: mesele, tot mai frecvente, luate într-o caldă complicitate; primele week-end-uri; serile de duminică, atunci când celălalt va rămâne, acceptând totuși să rupă deprinderile unor ritmuri solitare; bravada indecentă din clipele în care unul făurește proiecte, cu privirea ațintită asupra celuilalt, ca să vadă dacă apare un zâmbet sau se așterne o tăcere. Viața în doi se instalează ca o eliberare îndelung așteptată. Mary îl revede pe Philip în extremitatea navei, îmbrăcat cu acel frac de paradă, merit să simbolizeze unicitatea momentului; de ce nu s-or fi căsătorit într-o ținută fără pretenții, așa cum își făgăduiseră totuși s-o facă? Când el o duse să viziteze casa de la Montclair, unde stăteau acum, erau deja împreună. Acolo, în intimitatea băii, o lamelă-test, din hârtie, își schimbase culoarea, schimbând-o și pe a vieții lor, o dată cu lumina și mirosul unei după-amieze în care zugrăviseră viitoarea cameră a pruncului care creștea în pântecul ei... Privirea lui, pierdută uneori pe tărâmul unor amintiri care, pentru ea, rămâneau inaccesibile... Dragostea pe care voia să i-o dea, ca

să-l aducă înapoi, la ea... Mary tresări când chelnerul o deșteptă din visare.

— Mai doriți o cafea, doamnă? Scuzați-mă, n-am vrut să vă sperii.

— Nu, mulțumesc, răspunse ea. Mă pregătesc de îmbarcare.

Își plăti nota și ieși din sală. În fașa ghișeelor TWA, zări un rând de cabine telefonice; băgă o monedă de douăzeci și cinci de cenți într-o fantă și formă numărul de acasă. Philip ridică receptorul după prima sonerie.

— Unde ești?

— La aeroport.

— La ce oră ai avionul?

Întrebarea fusese pusă cu un glas trist și blând. Ea așteptă câteva secunde, după care îi răspunse.

— Diseară, la cină, ești liber? Cheamă o baby-sitter și rezervă o masă la Fanelli's: o să schimb o săptămână de plajă la soare, pe o zi de cumpărături. Să te îmbraci cu blugi și cu puloverul albastru, pe gât, așa îmi pari cel mai sexy. La ora 20, o să te aștept la intersecția dintre Mercer și Prince.

Ea închise telefonul. Zâmbind, o luă pe pasarela care ducea spre parcare.

Toată ziua nu făcu altceva decât să-și îngrijească propria persoană. Apelă la tot ce se putea: coafură, manichiură, pedichiură, tratament cosmetic. Își scoase din geantă biletul de avion, pe care urma să-l returneze, verifică prețul care avea să-i fie rambursat și își făgădui — pentru liniștea propriei conștiințe — să nu depășească suma ce figura în colțul stâng al tichetului. Își cumpără un mantou, o fustă, o bluză de bumbac și îi luă un pulover lui Thomas.

La Fanelli's, insistă să stea în prima sală. Philip fu plin de atenții tot timpul cât dură cina. Înfruntând vântul aspru, porniră pe jos, de-a lungul străzilor pavate, din fostul lor cartier, și, fără să-și de-a seama, se pomeniră lângă imobilul în care locuiseră. Sub marchiza de la intrare, el o luă în brațe și o sărută.

— Trebuie să ne întoarcem, îi spuse ea. Pentru baby-sitter e deja foarte târziu.

— Am angajat-o pentru toată noaptea. Mâine, îi duce pe copii la școală. Pe tine, te conduc la hotel, unde am rezervat o cameră pentru noi.

În moliciunea binevoitoare a cearșafurilor boțite, până să-i fure somnul, Mary se lipi de pieptul lui Philip și îl luă în brațe.

— Sunt mulțumită că n-am plecat la Los Angeles.

— Și eu sunt mulțumit, răspunse el. Mary, am auzit ce mi-ai spus ieri și aș vrea să te rog și eu ceva. Aș vrea să faci un efort cu Lisa.

*

Trecuseră cinci anotimpuri, iar Mary tot încerca să facă eforturi. Dimineața, Philip îi ducea pe copii la școală; Mary venea să-i ia seara. Thomas nu se mai dezlipea de sora lui mai are, căreia îi era pe deplin devotat. El își petrecea după-amiezele de miercuri la biblioteca din Montclair, unde căuta, pentru ea, tot ce avea legătură cu Hondurasul. Făcea copii xerox după articole din ziare, pe care Lisa le lipea în caietul său cel mare. Între foi, ea făcea desene ba în cărbune, ba în creion. Lisa îl însoțea la meciurile lui de base-ball; se așeza pe gradene și, când Thomas era la bătaie, toată lumea se minuna auzind-o cum îl încuraja cu vocea ei atât de puternică. În august, plecară în vacanță. Philip și Mary închiriaseră o vilioasă, în Hamptons, la malul apei. Când veni iarna, îi trimiseră pe copii într-o tabără, iar ei se refugiară, ca doi îndrăgostiți, pe durata unui lung week-end, într-o cabană de la marginea unui lac înghețat din Munții Adirondacks. Binoamele se desfăceau încetul cu încetul, pentru a se reconstitui, pe măsură ce trecea vremea: al părinților, pe de o parte, și al copiilor, pe de alta. Și Lisa se transforma: de la o săptămână la alta, își pierdu corpul de fetiță, pentru a căpăta înfățișarea unei domnișoare.

*

Ea își sărbători împlinirea vârstei de paisprezece ani la sfârșitul lunii ianuarie a anului 1993, iar la petrecere veniră opt amice din clasă. Pielea îi era tot mai măslinie, iar ochii îi străluceau tot mai mult, dezvăluindu-i independența și caracterul. Uneori, Mary se simțea deranjată de frumusețea născândă a Lisei, în special când mergeau amândouă pe stradă. Privirile pline de dorință ale adolescenților, ca și ale celor ce

trecuseră de adolescență, îi aminteau că timpul trecea, și, atunci, simțea un soi de gelozie pe care refuza s-o admită. Insolența și replicile erau, deseori, pretexte pentru dispute, după care Lisa se închidea în cameră, unde numai fratele ei avea dreptul să stea, și se cufunda în caietul ei secret, ascuns sub saltea. Nu prea se omora cu firea la școală, făcând întotdeauna un efort minim, doar ca să aibă media de trecere. Spre mâhnirea lui Philip, ea nu-și cumpăra discuri, nici benzi desenate, nici farduri și nu se ducea niciodată la cinema. Își economisea toți banii de buzunar și îi încredința unui iepure bleu, de pluș, ce avea rolul de pușculiță, datorită unui fermoar discret de pe spatele lui. Lisa părea că nu se plictisește niciodată, nici chiar atunci când stătea ore întregi, contemplând vidul. Trăia într-o lume a ei și doar episodic cu cei ce o înconjura. Și, cu cât treceau zilele, cu atât se îndepărta și planeta pe care se afla.

Sosirea verii vestea sfârșitul școlii. Frumoasa lună iunie se încheia; a doua zi, școala dădea o petrecere la iarbă verde. De trei zile, Philip și Mary se înhămaseră la pregătiri.

8.

La micul dejun, Thomas ajunsese ultimul. Lisa nu voise să mănânce nimic, așa că Mary făcu ordine prin bucătărie în graba mare. Tartele învelite în celofan stăteau puse bine în portbagaj. Philip claxona scurt, ca să urce toată lumea în mașină. Motorul torcea deja, când ultima centură de siguranță fu pusă. Până la școală, nu făceau nici zece minute, iar Mary nu pricepea ce rost avea tot zorul ăla. Pe drum, Philip se uita tot timpul în retrovizor. Iritarea lui era așa de vădită, încât Mary se văzu nevoită să-l întrebe ce are; el își stăpâni de bine de rău țâfna și i se adresă Lisei:

— De două zile ne dăm de ceasul morții să-ți pregătim serbarea de sfârșit de an, și singura care are aerul că o doare drept în cot ești tu.

Pierdută în contemplarea norilor ce se vedeau pe geam, Lisa nu catadicsi să-i răspundă.

— Ai dreptate să taci, continuă Philip. De altfel, cu rezultatele tale, nici n-ai de ce să te mândrești. Sper că ai de gând să-ți dai

mai multă silință, la anul; altfel, multe profesii îți vor rămâne inaccesibile.

— Pentru cea pe care vreau s-o fac, notele mele sunt foarte bune!

— Ei, poftim, uite și o veste bună! În sfârșit, îți exprimi și tu o dorință, ca să nu ne apuce disperarea! Ați auzit-o cu toții? În sfârșit, o dorință!

— Da', ce aveți amândoi? interveni Mary. Potoliți-vă odată!

— Mulțumesc pentru sprijin. Și, mă rog, care e job-ul ăla fabulos, care te așteaptă cu brațele deschise și pentru care sunt de ajuns niște note mediocre? Ard de nerăbdare să aflu!

Cu un murmur, ea răspunse că, la majorat, se va angaja în Peace Corps și va pleca din nou în Honduras, să facă ce făcuse și mama ei. Mary, al cărei stomac se strânsese dintr-o dată, își întoarse fața spre geam, ca să nu lase să i se observe cumva emoția. Mașina se opri pe marginea șoselei, într-un scârțâit de pneuri. Thomas se făcuse mic, pe locul lui, cu mâna crispată pe catarama centurii de siguranță. Philip se întoarse, nebun de furie:

— Ai ouat tu singură ideea asta? Ceea ce ne-ai spus e o dovadă exemplară a devotamentului tău pentru noi, fiindcă îți închipui că asta e adevărata generozitate, nu? Crezi că fuga de propria ta viață e o formă de curaj, nu? Tu vezi încotro te duce chestia asta? Asta e modelul de viață care te inspiră? Unde sunt martorii fericirii pe care i-a lăsat în urma ei? N-ai să pleci acolo niciodată, mă auzi? Vrei să-ți explic ce se întâmplă când renunți la adevărata ta viață?...

Mary își strânse de mână bărbatul.

— Da' taci odată! N-ai nici un drept să-i spui asemenea lucruri! Măcar îți dai seama că nu vorbești cu Susan?

Philip ieși din mașină trântind portiera. Mary se întoarse spre Lisa și își trecu mâna peste chipul ei cu ochii înroșiți de lacrimile de frică; cu o voce liniștită și limpede, începu s-o consoleze.

— Eu sunt mândră de tine. Este nevoie de mult curaj ca să faci ceea ce vrei tu cu viața ta. Semeni deja cu mama ta și ai toate motivele din lume să vrei să-i semeni, pentru că era o femeie remarcabilă.

După o scurtă pauză, adăugă:

— Ești foarte norocoasă. Cât aș fi vrut și eu, când eram de

vârsta ta, să-mi admir părinții în asemenea măsură încât să-mi doresc să fiu aidoma lor!

Mary claxona cu insistență; în cele din urmă, Philip se întoarce și se așază din nou la volan. Ea-i ceru să demareze imediat, iar tonul pe care îl avea nu lăsa loc nici unei discuții. Își lipi din nou obrazul de geam și ochii i se întunecară.

La școală, Philip nu participă la nici o distracție, refuză să ia loc în momentul decernării premiilor și nu scoase o vorbă la masă, ca de altfel, tot restul după-amiezii. Nu-i aruncă Lisei nici o privire, refuzând până și mâna pe care ea i-o întinse, în semn de pace, la sfârșitul mesei. Mary încercă să-l facă să zâmbească, înălțând, cum știa ea, din sprâncene, dar degeaba. Ea considera că atitudinea lui era puerilă. Îi făcu această remarcă lui Thomas și — știind că ziua Lisei era stricată — își petrecu timpul rămas ocupându-se de ea. Pe drum, la întoarcere, atmosfera contrasta puternic cu cea de la petrecerea care tocmai se terminase.

Acasă, Philip intră repede și urcă imediat în birou, unde se închise. Mary luă cina împreună cu copiii, într-o atmosferă apăsătoare. După ce îi culcă, se duse să se bage în pat, singură, oftând din rărunchi și trăgându-și cearșaful peste umeri.

De dimineață, când își deschise ochii, patul era gol. Pe masa din bucătărie găsi un bilețel: el plecase la birou, să lucreze, și avea să se întoarcă seara târziu, așa că nu era nevoie să-l aștepte.

Mary termină micul dejun și se pregăti să înfrunte un weekend ciudat. Pe la mijlocul după-amiezii, ieși la cumpărături, lăsându-i pe cei doi copii în fața televizorului.

În supermagazin, simți cum este cuprinsă de un sentiment de singurătate; refuză să se lase stăpânită de emoție și își făcu la iuțeală un inventar al vieții: cei pe care îi iubea erau sănătoși, avea un acoperiș deasupra capului și un soț care nu se înfură aproape niciodată, așa că nu exista nici un motiv ca s-o apuce deprimarea specifică păcătoaselor ăstora de duminici.

Își dădu seama că vorbea de una singură, când o doamnă în vârstă trecu pe lângă ea și o întrebă ce caută. Mary îi răspunse zâmbind: „Ceea ce-mi trebuie pentru clătite”. Își împinse căruciorul și se îndreptă spre rafturile cu zahăr și făină. Se întoarce pe la orele 18, cu brațele din cale afară de încărcate, fiindcă ea își oblojea deseori rănila inimii, făcând cumpărături

într-o veselie. Puse pachetele pe masa din bucătărie și se întoarse spre Thomas, care se juca în salon.

— Ați fost cuminți?

Băiețelul dădu aprobativ din cap. Mary începu să-și despacheteze cumpărăturile.

— Lisa e în camera ei? continuă ea. Absorbit de joc, Thomas nu-i răspunse.

— Ți-am pus o întrebare, în caz că n-ai băgat de seamă!

— Păi, nu; e cu tine!

— Cum adică e cu mine?

— A plecat, acum două ore, și a zis: „Mă duc după mămica”.

Mary lăasă imediat fructele pe care le ținea în mână și își apucă fiul de umeri.

— Cum a zis asta?

— Mami, mă doare! Ți-am spus: a ieșit zicând doar că se duce după tine.

Vocea lui Mary trăda neliniște. Slăbi strânsoarea exercitată asupra umerilor copilului.

— Avea vreun sac la ea?

— Zău că nu m-am uitat. Da' ce s-a întâmplat, mami?

— Vezi-ți, mai departe, de joacă. Mă întorc imediat!

Urcă treptele scării în goana mare, intră în camera Lisei și căută iepurele-puşculiță, care trona de obicei pe etajera de lemn alb. Golit, acesta zăcea pe birou. Mușcându-și buza inferioară, Mary se năpusti în dormitor, se aruncă pe pat, ca să ia telefonul, și formă la iuțea numărul lui Philip, care nu răspunse. Își aminti că erau în week-end și formă din nou, nervoasă, numărul lui direct; el răspunse la a patra sonerie.

— Trebuie să vii imediat acasă, Lisa a fugit; telefonez la comisariat.

Philip parcă în spatele unei mașini aparținând poliției din Montclair. O luă la fugă pe alee. În casă, o găsi pe Mary, stând pe canapeaua din salon, alături de ofițerul Miller, care își făcea însemnări.

Polițistul îl întrebă dacă era tatăl micuței. Philip îi aruncă o privire lui Mary și aprobă din cap. Detectivul îl invită să se alăture conversației lor. El îi interogă, timp de zece minute nespuse de lungi, cu privire la ceea ce putuse pricinui — după

părerea lor — această fugă. Fata avea cumva un prieten cu care se certase de curând? În comportamentul ei apăruseră cumva semne care să prevestească acest gest?

Exasperat, Philip se ridică. N-aveau să-și regăsească fata, jucând acest joc cu întrebări și răspunsuri; ea nu se ascunsese în salon, iar ei pierduseră, și așa, o groază de vreme. Declară că măcar o persoană va pleca în căutarea ei, și ieși trântind ușa. Polițistul rămase perplex. Atunci, Mary îi povesti situația specială a Lisei și îi mărturisi că soțul ei avusese o altercație cu fata chiar în ajun, pentru prima oară, de când intrase în viața lor. Nu menționa cuvintele pe care i le spusese Lisei în mașină. Ea le dorise alintătoare și, când acolo, tare se temea că tocmai ele provocaseră plecarea adolescenței.

Inspectorul își băgă carnetul în buzunar și își luă la revedere, invitându-o pe Mary să treacă pe la biroul lui. Încercă s-o liniștească: fata avea să doarmă, în cel mai rău caz, afară și avea să se întoarcă în zori. În general, așa lua sfârșit fuga de acasă.

Noaptea se anunța lungă. Philip se întoarse pleoștit, cu glasul sugrumat, și își găsi nevasta stând în fața mesei din bucătărie. Îi luă mâinile într-ale lui și își mărturisi, murmurând, deznădejdea. Își puse capul pe umărul ei, o sărută și urcă să se ascundă în biroul lui. Mary îl urmări cu privirea. Urcă scara, la rândul ei, și intră fără să bată la ușă.

— Îmi dau seama destul de bine că nu reușești să stăpânești această situație și pot înțelege acest lucru. Dar va fi mare nevoie ca unul dintre noi să fie în stare s-o facă. Tu rămâi aici, îi dai de mâncare lui Thomas și răspunzi la telefon. Dacă se întâmplă ceva, orice ar fi, mă suni imediat în mașină. Mă duc să văd cum merg cercetările.

Ea nu-i lăsă timp de argumentări. De la lucarna biroului său, Philip o văzu luând-o la fugă pe alee. Mașina dispăru la colțul străzii.

Expresia lui Miller nu prevestea nimic bun. Așezată în fața lui, Mary fu apucată de o poftă nebună de a fuma, când îl văzu că își aprinde țigara. Mai multe patrule inspectaseră diferite locuri din oraș, unde obișnuiau să se adune tinerii. Cele câteva prietene ale Lisei fuseseră interogate, iar poliția se gândea, acum, că ea luase un tren sau un autobuz pentru a ajunge în Manhattan.

Inspectorul Miller trimisese deja un fax la Port Authority²¹ din New York, care avea să retransmită „avertismentul de fugă”, la toate sediile Precinct²² din oraș.

— Și apoi? întrebă ea.

— Doamnă, fiecare inspector are pe biroul lui cam vreo patruzeci de dosare similare. Majoritatea adolescenților se întorc acasă după vreo trei-patru zile. Trebuie să vă înarmați cu răbdare. Noi ne vom continua rondurile în Montclair, dar New York-ul este în afara jurisdicției noastre, așa că n-avem nici un drept să intervenim acolo.

— Pe mine mă doare-n cot de opreliștile voastre administrative. Cine va fi însărcinat personal cu găsirea fiicei mele?

Miller îi înțelegea disperarea, dar nu putea face nimic altceva în plus. Conversația se încheiase. Mary nu era în stare să se ridice de pe scaun. Miller ezită câteva secunde, își deschise sertarul și scoase din el o carte de vizită, pe care i-o întinse.

— Duceți-vă mâine, la acest coleg, din partea mea. El este detectiv la Midtown South Squad; o să-l sun, ca să-l anunț.

— De ce nu-l sunați acum?

Miller o privi țintă, în ochi, și ridică receptorul. Dădu peste un robot care înregistra apelurile. Se pregătea să închidă, dar, la insistențele lui Mary, lăsă un mesaj care rezuma motivele apelului său. Ea îi mulțumi călduros și părăsi incinta comisariatului.

Conduce mașina până în vârful dealurilor din Montclair, de unde se putea vedea New Yorkul întinzându-se la nesfârșit. Undeva, în mijlocul milioanei de luminițe scânteietoare, o față de paisprezece ani se pierdea în nesiguranța nopții. Mary întoarse cheia de contact și o luă spre autostrada ce ducea spre Big Apple²³.

La stația terminus a autobuzelor, ea arătă întregului personal fotografia Lisei, pe care o avea în portvizit. Nimeni n-o recunoscă pe adolescentă. Mary își aminti de centrul de copiere unde își legase lucrarea de diplomă, când încă mai locuia în metropolă. Era deschis toată noaptea, așa că se duse imediat acolo. O

²¹ Port Authority - unitate de poliție ce controlează orice intrare în oraș.

²² Precinct — comisariat de poliție.

²³ Big Apple (arg. am.) — New York (N.T.)

studentă de douăzeci de ani, cu părul buclat, făcea de serviciu în prăvălia pustie. Mary îi explică motivul cererii sale; compătimitoare, fata îi oferi o cafea și se instala la tastatura unui computer. Făcu mențiunea „Dispărută” și înscrise dedesubt toate coordonatele pe care i le indicase Mary. Când foaia fu imprimată, o ajută să lipească poza și făcu o sută de copii. Mary ieși pe stradă, iar studenta lipi unul dintre micile afișe chiar în vitrina prăvălioarei.

La volanul mașinii, Mary merse din cartier în cartier, traversând cu viteză redusă orașul. De fiecare dată când se întâlnea cu o mașină de patrulare, se oprea pentru a le înmâna polițiștilor câte un afiș și pentru a le cere să fie vigilenți. La ora 7 dimineața, se prezentă la al șaptelea Precinct și îi întinse polițistului în uniformă, de la recepție, cartea de vizită pe care i-o dăduse ofițerul Miller. Bărbatul luă bucata de carton: Mary trebuia să aștepte ori să se întoarcă ceva mai târziu, pentru că locotenentul nu-și începea serviciul decât la ora 8. Ea se așeză pe o bancă și acceptă cu plăcere pătărelul cu cafea, pe care polițistul i-l oferi după o jumătate de oră.

Un ofițer de vreo cincizeci de ani, cu păr des și ușor încărunțit, de la Criminalistică, își lăsă vehiculul în parcare și intră în clădire pe ușa din spate. Urcă în biroul lui, își puse sacoul pe spătarul scaunului și își băgă arma în sertar. Bombănind, apăsă pe butonul robotului telefonic, a cărui luminiță clipea. Primul mesaj era de la proprietar, care îi cerea plata chiriei și îl amenința că o să-l reclame la superiorul său; al doilea venea de la maică-sa, care se plângea, ca în fiecare zi, de vecina ei de cameră de la spital; al treilea, și singurul care îi lumină privirea posacă, sosea de la o fostă colegă, care plecase la San Francisco, la puțină vreme după ce se despărțiseră. Ori se despărțiseră fiindcă n-a vrut și el să plece la San Francisco? Al patrulea și ultimul îi fusese lăsat de un cunoscut apropiat, ofițerul Miller de la Poliția din Montclair. După ce rebobina banda, coborî să-și ia o cafea de la distribuitorul aflat la parter: de câteva luni, Nathalia nu mai era acolo, ca să i-o aducă sus, împreună cu a ei. Mary ațipise; el o bătu pe umăr. Ea își deschise ochii și descoperi un bărbat cu fața umbrită de o barbă veche de câteva zile.

— Sunt locotenentul George Pilguez, mi-a fost anunțată vizita

dumneavoastră. Nu v-ați pierdut timpul. Urmați-mă. (Mary își luă geanta și păhărelul de cafea.) O puteți lăsa aici, vă vom oferi una caldă.

Pilguez o privi îndelung pe femeia care se așezase în fața lui. Îi observă trăsăturile obosite. Ea nu încercă să se arate amabilă față de el, ceea ce, lui Pilguez, îi plăcu pe dată. O lăsă să-și spună povestea și își răsuci scaunul. Apucă de pe un dulap vreo treizeci de dosare din carton și le lăsă să cadă, fără menajamente, pe birou.

— Aștia sunt minori fugiți de acasă, și doar de săptămâna trecută. Explicați-mi, de ce ar trebui să-i dau mai multă importanță puștoaicei ăsteia, decât celorlalți?

— Pentru că puștoaica asta e fiica mea! spuse ea, cu glas hotărât.

El își împinse scaunul în spate și, în cele din urmă, schiță ceva ce aducea a zâmbet.

— Sunt în toane bune. O să trimit aviz de căutare la toate patrurile și o să dau câteva telefoane la celelalte secții din oraș. Duceți-vă acasă, o să vă țin la curent dacă apare ceva nou.

— Rămân în oraș. O s-o caut și eu.

— În starea de oboseală în care vă aflați, ar trebui să vă iau permisul de conducere; o să vă duc să beți o cafea adevărată. Și nu stați la discuții cu mine: m-aș face vinovat de neacordare de ajutor unei persoane aflate în pericol. Urmați-mă!

Leșiră din comisariat. La cafeneaua din colțul străzii, se așezară la masă, iar ea îi spuse povestea unei fete care plecase din Honduras și intrase în viața ei, într-o duminică ploioasă. Când își termină povestea, se isprăviseră și ochiurile pe care le mâncaseră împreună.

— Și soțul dumneavoastră ce face în toată chestia asta?

— Cred că e depășit de evenimente. Se învinovățește din cauza altercației pe care au avut-o în mașină.

— Mda, mă rog, dacă nu-ți mai poți lua la rost plozii, la ce bun să-i mai ai?

Ea îl privi, năucă.

— Încercam și eu să mai destind atmosfera.

— Dar pe dumneavoastră ce vă face să fiți așa de bine dispus?

— V-am mai spus, ce-i drept, și adineauri, în birou: sunteți foarte atentă.

— Ziaristă de meserie!

— Încă în activitate?

— Nu, cu doi plozi, după cum ziceți dumneavoastră, trebuie să alegeți ce ai de făcut în viață. Dar nu mi-ați răspuns la întrebare.

— Sunt pe punctul de a-mi da seama cât de mult mi s-a făcut lehamite de orașul ăsta.

— Și asta vă face să fiți bine dispus?

— Nu, dar îmi convine. Uneori, îmi mărturisesc că o anumită persoană îmi lipsește mai mult decât îmi imaginasem.

— Tot nu văd care e motivul bucuriei dumneavoastră!

— Eu da: poate că reușesc să iau o hotărâre înainte de a fi prea târziu.

— Ce hotărâre?

— Să-mi cer mutarea!

— Acolo unde e prietena aceea de care vă e dor?

— Credeam că nu vă mai exercitați profesia!

— Găsiți-mi-o pe Lisa! Nici eu nu-mi imaginam că o să-mi lipsească în asemenea măsură!

— Dacă vă mai țin picioarele, treceți iar pe la mine diseară. Și fiți atentă cum conduceți!

Mary se ridică și voi să plătească nota, dar el luă hârtia, cu un gest scurt, și îi făcu semn, cu cealaltă mână, să-și ia tălpășița. Ea îi mulțumi și ieși din cafenea. Toată ziua, bătu străzile orașului. Când trecu pe lângă clădirea lui *New York Times*, parcă i se strânse inima. Conduse instinctiv până în SoHo și se opri sub ferestrele fostului ei apartament. Cartierul se schimba neconștient. În vitrina unui magazin, își contemplă reflexul și făcu o mutră agasată: „De-aia mi se par toate atât de îndepărtate”, bombăni ea. Un telefon acasă îi confirmă că, la Montclair, nu era nimic nou. Respiră adânc, ca să-și adune curajul, și înghiți în grabă încă o cafea la Fanelli's; apoi, se îndreptă spre cartierul latino-american al orașului.

După-amiaza se apropia de sfârșit. Lisa dispăruse de douăzeci și patru de ore, și Mary simțea cum îi crește neliniștea din suflet. Oboseala îi sporea încordarea. La un moment dat, încremeni în mijlocul unei treceri de pietoni, întâlnind o mamă cu fata ei, care trebuie să fi avut aproape aceeași vârstă ca Lisa. Femeia o privi cu gravitate și își văzu de drum. Mary se simți cutreierată de o undă de tristețe. La căderea serii, o luă spre sediul poliției și, în

drum, îi telefona lui Pilguez.

Acesta îi propuse să se întâlnească la același bar. Ea ajunse prima. Înăuntru, trebui să-și obișnuiască ochii cu semiîntunericul. Introduse toate monedele din geantă în distribuitorul de lângă toaletă, ca să-și cumpere un pachet de Winston.

Se așeză la bar, acceptă focul oferit de barman și trase fumul, adânc, în piept. Imediat, capul începu să i se învâртеască; tuși și se clătină pe taburet.

Neliniștit, chelnerul o întrebă dacă se simte bine. Râsul sacadat și nervos care îi ieși din piept o lăsă perplexă.

Locotenentul Pilguez împinse ușa; ea se duse la el, în boxa în care se instalase. El comandă o bere; ea șovăi și luă același lucru.

— Mi-am petrecut toată ziua cu dosarul fiicei dumneavoastră; cred că nu mai e nici o patrule din New York care să nu fie la curent. M-am dus în cartierul portorică, am vorbit cu toți informatorii mei și nu am dat de nici o urmă a fetei dumneavoastră. Într-o privință, asta e mai degrabă o veste bună; înseamnă că n-au pus mâna pe ea niște indivizi certați cu legea, iar, dacă s-ar întâmpla așa ceva, aș fi imediat anunțat. Lisa beneficiază de protecția mea, ceea ce, în anumite medii, înseamnă că e chiar mai bine decât dacă ar fi echipată cu un dispozitiv de emisie.

— Nu știi cum să vă mulțumesc, murmură Mary.

— Ei bine, atunci n-o faceți! Ascultați ce am să vă spun. Acum, trebuie să vă întoarceți acasă, altfel o să fiți dată complet peste cap, iar asta n-ar fi de prea mare folos, când va fi găsită fetița. Între timp, mă puteți ajuta.

Pilguez îi aminti că pașii adolescenților o iau pe cărări diferite de ale adulților. Poate că Lisa plecase mânată de un impuls, dar probabil că nu la întâmplare. O luase pe un drum care urma o logică: a sa. Firul care avea să-i conducă la Lisa își avea capătul în memoria fetei, și ei trebuiau să caute printre amintirile acesteia, pentru a le găsi pe cele cu un sens special. De exemplu, remarcase cumva, plimbându-se printr-un parc, vreun copac care să-i amintească de pământul ei natal? Dacă se întâmplase așa ceva, atunci probabil că stătea sub crengile lui.

— A fost călătoria aia din Munții Stâncoși, spuse Mary.

Mama ei avea un loc foarte drag în copilărie? Mary se gândi la

dealurile din Montclair, de unde se vedea orașul, însă fusese deja acolo.

— Ei bine, întoarceți-vă! spuse Pilguez.

Își amintea dacă fata văzuse vreun drapel hondurian, oricât de mic? Ar putea fi acolo, contemplându-l. Era cel pe care îl pictase pe copac. Există vreun loc care ar fi pentru ea ca o punte între aici și acolo? Mary își aminti de toboganul roșu, cu vopsea scorojită, despre care îi povestise Philip, dar asta se întâmplase demult, chiar în primele zile de după sosirea ei.

— Ei bine, dacă aș fi în locul dumneavoastră, aș fugi într-un suflet să văd toate aceste locuri. Probabil că ea este în vreunul din ele. (Pilguez își luă seama). Totuși, în starea dumneavoastră, nu fugiți prea mult. Dați-mi un telefon și, apoi, mergeți să vă odihniți o clipă.

Mary se ridică și îi mulțumi. Înainte de a pleca, își puse mâna pe umărul sticletelui morocănos.

— Credeți că pista toboganului ar putea fi valabilă?

— Nu poți ști niciodată când dă norocul peste tine! Hai, ștergeți-o!

Ea îndepărtă ipoteza angoasantă a trenului; acest mijloc de locomoție era mult prea costisitor pentru iepurele Lisei. Se întoarse la stația terminus a autobuzelor și, de data asta, ceru să fie primită de un șef. O funcționară o recunoscuse și o invită să aștepte pe o bancă. Așteptarea i se păru interminabilă. Un bărbat foarte corpulent o primi, în sfârșit, în biroul lui. Încăperea era lugubră, însă personajul cu respirație greoaie era amabil și dispus să-i sară în ajutor.

Ea îi arătă poza Lisei și se interesă dacă ar fi putut pleca cu autobuzul în America Centrală. „Liniile noastre care merg spre sud se opresc în Mexico”, îi răspunse el, ștergându-și sudoarea de pe frunte cu dosul mâinii. De când dispăruse fata, plecaseră trei autocare. Omul se ridică cu greu, se uită la ceas și localizează, punând degetul pe harta mare, întinsă pe perete, pozițiile autocarelor. Luă de pe o etajeră un anuar enorm al companiei, ca să telefoneze în stațiile unde pasagerii aveau să se oprească pentru a lua masa. Ea îl rugă să-i anunțe pe conductorii să contacteze de urgență terminalul din New York. Deși se vedea că făcea un efort, el o conduse până pe trotuarul din fața clădirii. Când ea îi mulțumi, vizibil emoționată, înainte de a dispărea pe

stradă, el adăugă că nu credea nici o clipă că o fată de vârsta ei ar fi putut urca în autobuz fără să fie remarcată de șoferi. Și mai spuse că în nici un caz n-ar putea trece frontiera!

Pentru a-și birui somnul, Mary conducea cu geamul deschis; acum, nici nu se punea problema să adoarmă. Era ora 20 și 30, iar parcare de la McDonald's continua să fie plină, dar vechiul tobogan roșu dormea liniștit. Mary străbătuse toate aleile, strigând numele Lisei, dar nu primise nici un răspuns. În fast-food, ea arătă din nou fotografia, dar nici un angajat n-o zărise pe fată. O luă pe șoseaua ce ducea spre înălțimile orașului, coti pe un drum de țară și își opri mașina 4x4 în dreptul barierei care îi interzicea să meargă mai departe. O porni pe jos și urcă până în vârful dealului. În lumina palidă a asfințitului, continua să strige numele Lisei, dar nici măcar ecoul nu-i răspunse. Când se făcu beznă de-a binelea, simți că era sfârșită de puteri și, resemnată, hotărî să se întoarcă.

Thomas stătea pe jos, în salon; ea îi spuse câteva cuvinte de mângâiere și se duse imediat în dormitor. Urcând scara, Mary își dădu seama de liniștea de la parter. Aruncă o privire în urmă și văzu că ecranul televizorului era negru. Thomas se uita la televizorul stins. Ea coborî treptele, îngenunche lângă copil și îl luă în brațe.

— Nu prea ne ocupăm de tine, în momentul ăsta, broscuța mea!

— Crezi că o să se întoarcă? întrebă băiețelul.

— Nu cred, sunt sigură.

— A plecat din cauză că s-a luat la harță cu tati?

— Nu, mai degrabă din cauza mea. Cred că nu i-am făcut viața prea ușoară.

— O iubești?

— Bineînțeles, cum poți să mă întrebi așa ceva?

— Fiindcă nu o spui niciodată.

Mary încasă lovitura.

— Hai, nu este așa, du-te și pregătește două sandvișuri pentru amândoi. Mă duc sus, să mă schimb, și, după aia, cobor să cinăm împreună. Nu știi unde e tata?

— S-a dus la comisariat, se întoarce într-o oră.

— Atunci, fă trei... nu, patru!

Ea urcă din nou scara, sprijinindu-se de balustradă, și continuă

până ajunse în biroul lui Philip.

Încăperea era cufundată în penumbră. Ea atinse lampa de pe birou cu vârful degetelor: era de ajuns pentru ca structura metalică să dea lumină.

Se îndreptă spre etajeră și luă mica ramă, pe care și-o apropie de față. În fotografie, zâmbetul din trecut, al lui Susan, strălucea. Cu o voce molcomă, Mary începu să-i vorbească:

— Am nevoie de tine. Vezi, stau aici, în mijlocul camerei, ca o tâmpită și nu m-am simțit în viața mea atât de singură! Am venit să-ți cer ajutor. Pentru că, de acolo, de unde ești, o vezi cu siguranță. Știi, nu pot face totul singură. Înțeleg foarte bine ce-oi fi gândit tu, însă nu trebuia să mi-o trimiți, dacă nu voiai să mă atașez atât de ea. Îți cer doar să-mi dai dreptul de-a continua s-o iubesc. Ajută-mă fără nici o teamă, fiindcă tu vei fi întotdeauna mama ei, îți jur. Trimite-mi un semn, un semnuleț de nimic, un ajutor mic de tot, poți să faci asta, nu?

Și lacrimile, atâta vreme reținute, îi curseră pe obraji. Așezată pe fotoliul soțului ei, strângând la piept fotografia lui Susan, își puse fruntea pe birou. Când își ridică ochii, se uită visătoare la caseta de lemn, care trona în mijlocul mesei; cheia era chiar alături. Se ridică dintr-o săritură și se năpusti, în jos, pe scară.

Din pragul ușii de intrare, îi spuse lui Thomas:

— Nu ieși de aici, îți mănânci sandvișul, te uiți la televizor și, când se întoarce tati, îi spui că îl sun eu mai târziu. Și, mai ales, nu deschizi nimănui. Ai înțeles?

— Pot să știu și eu ce se întâmplă?

— Mai târziu, scumpule, acum chiar că n-am timp. Tu fă exact ce ți-am spus și îți promit că vom recupera timpul pierdut.

Mary se aruncă în mașină și băgă, cu febrilitate, cheia în contact; motorul începu să sforăie. Conduse cu viteză mare, depășind tot ce era înaintea ei, când prin dreapta, când prin stânga, și stârnind în urmă ripostele claxoanelor, de care o duru drept în cot. În piept, simțea că inima îi bătea să se rupă și, cu cât treceau secunde, cu atât accelera mai tare. Fu cât pe ce să intre pe contra-sens, dar izbuti să se mențină pe axa drumului 47. Zece minute mai târziu, își lăsă mașina lângă o bordură. Nu-i răspunse nimic polițistului care o întreba ceva și năvăli în clădire. Fugi cât putu de iute, urcă gâfâind treptele scării în spirală. La

capătul unui culoar, se opri în fața unei uși și, prin hubloul rotund al acesteia, privi sala, în timp ce își trăgea sufletul, apoi împinse încet batantul.

În fundul barului din terminalul 1 al aeroportului Newark, o față de paisprezece ani privea prin peretele de sticlă ce dădea spre piste, stând singură la o masă.

Mary o luă încet pe cărarea dintre mese și se așeză în fața ei. Lisa îi simțise prezența, dar rămase, în continuare, cu ochii pironiți la avioane. Atunci, fără să scoată o vorbă, Mary își puse mâna peste a fetei, lăsând-o cu tăcerea ei. Fără să se întoarcă, Lisa spuse:

— Vasăzică, de aici a plecat mămica!

— Da, șopti Mary, de aici. Uită-te la mine, doar o clipă, vreau să-ți spun ceva important.

Lisa își întoarse încet capul și își adânci privirea în ochii lui Mary.

— Când te-am văzut prima oară, cu hainele ude learcă și prea mici pentru tine, cu sacul și cu mingea ta, nu mi-am imaginat că o fetiță atât de mică avea să ocupe un loc atât de mare în inima mea. Credeam că niciodată nu mai simțisem o asemenea frică. Până azi. Aș vrea să ne făgăduim ceva, una alteia; să împărtășim un secret al nostru. Nu mai încerca să pleci, și, în ziua când îți vei lua diploma de bacalaureat²⁴, când vei avea nouăsprezece ani, dacă „acasă la tine” va fi tot acel „acolo”, dacă vei dori, în continuare, să pleci, atunci eu însămi te voi conduce la acest aeroport, îți jur. Ai fost aici tot timpul fără să te observe nimeni?

Trăsăturile Lisei se destinseră și un zâmbet timid i se desenă la colțurile gurii.

— Nu. Acum ne întoarcem? spuse ea, cu glăsciorul slab.

Se ridicară. Mary lăsă câțiva dolari pe masă și ieșiră amândouă din bar. Ajungând pe trotuar, Mary aruncă peste umăr procesul-verbal de contravenție pe care îl găsisse pe parbriz. Lisa îi puse o întrebare:

— Tu cine ești pentru mine?

Mary șovăi o clipă și îi răspunse:

— Eu sunt paradoxul tău.

²⁴ În original: graduation — bacalaureatul american.

— Ce-i ăla paradox?

— Diseară, când o să mergi la culcare, îți explic. Aici, mă cam tem de ochii mei, și tu nu ești pregătită să faci clătite în mașină!

Ea formă numărul de acasă, la telefonul fixat pe bordul mașinii. Philip răspunse imediat.

— E cu mine, ne întoarcem acasă, te iubesc.

Apoi, îl sună pe un anumit inspector de poliție, care, în câteva zile, avea să-și redacteze cererea de mutare la Secția de Criminalistică din San Francisco; pare-se că orașul era, cu adevărat frumos, știa el de la o oarecare Nathalia, care lucra deja acolo.

Când ajunseră acasă, Thomas se năpusti spre Lisa, care îl luă în brațe. Cei doi adulți veniră, apoi, la ea cu o farfurie de fructe. Lisei nu-i era foame; era obosită și voia să doarmă.

Mary se așeză pe marginea patului ei și îi mângâie îndelung pletele. O sărută pe frunte și, în timp ce se pregătea să iasă din cameră, o auzi întrebând pentru a doua oară, în acea zi:

— Ce-i ăla paradox?

Cu mâna pe clanță, Mary schiță un zâmbet plin de emoție.

— Paradoxul e că eu nu voi fi niciodată mama ta, dar tu vei fi întotdeauna fiica mea. Acum, dormi. O să fie bine.